

1.8. Cestius'un Piramiti

Şekil 1.14. Cestius Piramiti'nin güneydoğu yüzündeki görünümü. Eğer Google Earth'teki 12.04.2022 tarihli haritada (41°52'35.42" Kuzey, 12°28'51.03" Doğu) koordinatında bakarsanız piramitin tabanlarının 4 ana yöne hizalanmadığını, Papa VII. Alexander tarafından yaptırılan girişin kuzeybatıya yönlendirilmiş olduğunu görürsünüz. Piramitin platformunun altında 2 taş sırası ve üzerinde 59 taş sırası vardır (ki bunları Menkaure Piramiti'ndeki gibi tek tek sayarak buldum. Bkz. "[Menkaure Piramiti'nin Gerçek Yüksekliği](#)", S. 2, Resim 6.4.3).

Roma'da Bir Piramit

Roma'da Porta San Paolo meydanının merkezinde yer alan Gaius Cestius Piramiti (ne yazık ki çoğu kişi için) şehir içi ulaşımın bitmek tükenmek bilmeyen karmaşasında sadece bir trafik adası haline gelmiştir (Bkz. Şekil 1.14). Piramit, Katolik Olmayanlar Mezarlığı ile Porta San Paolo (müzenin bulunduğu yer) arasında yer alır (Bkz. Şekil 1.15) ve Roma'nın en karakteristik anıtlarından biridir. Ancak, Roma malzemelerine göre Nübye inşaat tekniklerine göre inşa edilmiş bir anıttır. Yani, boyutları ve yapısı tipik bir Nübye yapısıdır ve anıtın merkezinde 5.95 M × 4.10 M × 4.80 M boyutlarında bir defin odası bulunmaktadır.

Gaius Cestius Piramiti bu formda günümüze ulaşan tek yapıdır, çünkü antik dönemde Roma'da inşa edilen tek piramit değildir. **Sezar**, **Mark Antony** ve **Kleopatra**'nın zaferlerinden ve özellikle de Mısır'ın M.Ö. 30 yılında Roma İmparatorluğu'na katılmasından sonra, bu doğu dünyası taklit edilen ve hayranlık uyandırdığı için hayranlık duyulan gerçek bir moda patlamasına neden oldu.

Böylece Mısır'a özgü pek çok ifade Roma'da hem yaşam tarzı, hem din hem de sanat alanında 'moda' haline geldi ve piramit şekli ilk gelen egzotik unsurlar arasında yer aldı. Öyle ki Roma'da en az 4 piramit inşa edildi. Ancak **Cestius**'un piramitinin günümüze kadar ayakta kalmasını sağlayan şey, M.S. 275 yılında **Aurelianus** tarafından şehri savunmak için inşa edilen surlardır.

Roma için daha işlevsel bir savunma duvarına ihtiyaç duyan mimarlar, Amphitheatre Castrense'yi, bugünkü Porta Maggiore, su kemerinin bir kısmını ve Gaius Cestius Piramiti gibi birçok antik anıtı içeriye dahil ettiler. Tüm bunlar zaman, araç ve malzemeden tasarruf etmek içindi (Bkz. Şekil 1.16). Piramiti sökmek çok zor olacaktı, oysa onu surlara gömülü bırakmak şehir için mükemmel bir koruma sağlayacaktı. Bu nedenle, Via Ostiense'nin önemli ticari kavşağında yer alan duvarların çökmesini ve tehlikeli bir şekilde yıkılmasını önlemek için yapının dengesinin bozulmamasına ve değerli mermer kaplamanın kaldırılmamasına karar verildi.

Roma'da M.Ö. 8. yüzyılın sonundan itibaren insanlar artık şehir içine gömülmüyordu; bunun tek istisnası, Roma mevzuatının en eski parçası olan ve hiçbir ölünün şehir içine gömülmemesini öngören XII. Tablolar Kanunu'nda belirtildiği üzere çocuklardı. Bu nedenle, antik mezarlıklar şehirlerin dışında ya da yollar üzerindeydi ve mezarlar mezar anıtlarıyla işaretlenmişti. Gaius Cestius Piramiti, Luni (Carrara) mermeriyle kaplı beton bir çekirdekle inşa edilmiştir ve dış kitabesi bize ölen kişinin adını kısa bir biyografiyle birlikte vermektedir: "*Gaius Cestius Epulone, Lucius'un oğlu, Poblilia kabilisinden, praetor, pleblerin tribünü, kutsal ziyafetlerden sorumlu septuber*". Praetor pozisyonu bu kişiyi M.Ö. 1. yüzyıla tarihlemekte ve Trastevere'yi halen Tiber Adası'na bağlayan Ponte Cestio köprüsünü inşa eden ailenin bir üyesiyle özdeşleştirmektedir. Piramit için tarih, M.Ö. 18 yılında yürürlüğe giren mezarlarda lüksü yasaklayan yasa ile M.Ö. 12 yılında **Agrippa**'nın ölümü arasındaki dar bir dönemi ifade etmektedir.

Şekil 1.15. Porta San Paolo ve içinde Via Ostiense Müzesi. Tıpkı "9. Kapı" filmindeki 9. Kapı gibi!

Şekil 1.16. Aurelian Surları, Piramit ve Aziz Paul Kapısı'na genel bakış.

Mezar anıtının türünün ifade ettiği zenginlik nedeniyle, **Gaius Cestius**'un ya Küçük Asya'da da faaliyet gösteren zengin bir tüccar ya da bir vergi müteahhidi olduğu hipotezi ortaya atılmıştır. Ve her halükârda, kitabenin bize söylediği gibi, **Gaius Cestius**, her yıl Jüpiter Maximus Capitolinus'u kutlamak için kutsal ziyafet düzenleyen Epulonyalılar Koleji'nin bir üyesiydi. Eski Roma'da vasiyetnameler çok sıkı bir şekilde düzenlenirdi, çünkü mirasçının bunları yerine getirmesi gereken çok kesin bir süre içinde yerine getirilmeleri gerekiyordu, aksi takdirde mirası kaybederlerdi. Bu nedenle burada, **Gaius Cestius**'un piramitinin üzerindeki yazıt bize şu mesajı iletmektedir: Mirasçılar, **Gaius Cestius**'un gömülmesiyle ilgili tüm işleri ve törenleri 330 gün içinde tamamlamalıydılar, bunu ritüel referanslar için değil, prestij ve güç gösterisi için, karmaşık taahhütleri kısa sürede yerine getirebildiklerini göstermek için yapmalıydılar.

Gaius Cestius Piramiti

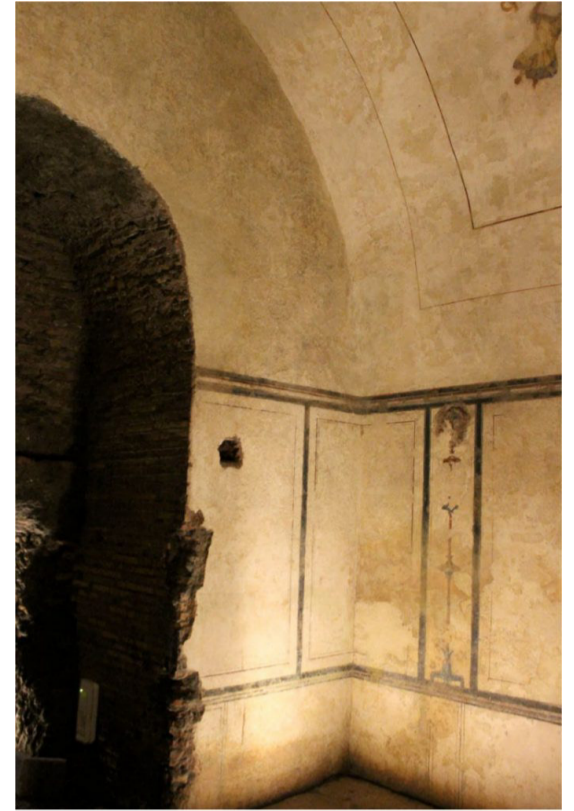
Roma Piramiti, **Gaius Cestius**'un mezarı olan Mısır tarzı bir piramittir. Luni'nin beyaz mermeri olan mermer kaplamalı betondan inşa edilmiş bir yapıdır ve bize Mısır kültürünün Roma dünyasındaki etkisinin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. **Gaius Cestius**, özellikle Mısır'daki piramitlerden etkilenmiş ve kendisi için bir piramit yaptırmaya karar vermiştir, ancak model olarak Giza Piramitleri'ni değil, daha ince ve köşeleri farklı bir eğime sahip olan Nübye piramitlerini almıştır (Bkz. Şekil 1.14). **Gaius Cestius** vasiyetinde piramitin 330 gün içinde inşa edilmesi gerektiğini, aksi takdirde tüm mirasının kaybedileceğini yazmıştı ve mirasçılar o kadar hızlı davrandılar ki piramit birkaç gün önce

bile yükseldi. Piramit, epuloni septuber'i yani tanrılara verilen ziyafetlerden sorumlu rahip için, kesinlikle M.Ö. 18-12 yılları arasında bir mezar olarak inşa edilmiştir. Yani bazı değerli duvar halılarının hücreye yerleştirilmesini engelleyen (lüksün gösterişine karşı) bir güneş yasasının ilan edildiği yıl ile vasiyetnamenin lehtarları arasında adı geçen **Augustus**'un damadı **Marcus Agrippa**'nın ölüm yılı arasında. Vasiyetname özellikle, orijinal olarak mezarın doğu tarafına yerleştirilmiş bronz heykelleri destekleyen ikiz kaideler üzerine yazılmıştır.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Gaius Cestius Piramiti, antik Porta Ostiensis'in (bugünkü Porta S. Paolo) güneyinde, eski Via Ostiensis ile kavşak noktasında yer almakta olup, kaldırım taşları günümüzde anıtı çevreleyen alan içerisinde halen kısmen görülebilmektedir. **Antonius** ve **Kleopatra**'nın Actium'daki yenilgisi (M.Ö. 31) ve Mısır'ın fethinden sonra Roma'da yükselen yeni moda dalgası üzerine Augustus döneminde inşa edilen anıtın kuzey ve güney tarafları, M.S. 271 yılında inşa edilen Aurelian Surları'nın çemberi içine hapsedilmiştir. Piramitin etrafındaki gömü alanı, batı tarafı açık olan tüften dörtgen bir çitle sınırlandırılmıştır. İşte bu alan içerisinde, anıtın dış dekorasyonunda kullanılmış olan ve bazıları 1662-1663 yıllarında Papa **VII. Alexander Chigi** tarafından desteklenen kazılar sırasında yeniden keşfedilen çeşitli unsurlar bulunmuştur: 1663'te kuzeybatıya bakan yüzün köşelerinde yükseltelen yivli şaftlı bir çift sütun ve bunlara karşılık gelen güneydoğu tarafındaki bir diğer çift sütun; **Gaius Cestius**'un bronz heykellerini destekleyen 2 kaide ve cenaze ziyafetleri için karşılıklı sıralar şeklinde bir triclinium'un temelleri. Piramitin tabanı opus caementicium ve traverten bloklardan oluşan temeller üzerine otururken, yine opus caementicium olan yükselti tamamen Luna mermerinden levhalarla kaplanmıştır. Mezar odası dikdörtgen şeklindedir ve bugün Papa **VII. Alexander**'ın restorasyonu sırasında beton sette açılan geçitten ulaşılabilir; III. Pompei tarzında fresklerle süslü tuğla perde duvarla kaplı beşik tonozla örtülüdür (Bkz. Şekil 1.17). Siyah ve kırmızı listeler beyaz dikdörtgen panelleri çerçeveler, içlerinde lustral vazolar ve uzun şamdanlarla dönüşümlü olarak ayakta duran ve oturan kadın figürleri bulunur (Şekil 1.18).

Şekil 1.17. Mezar odasının iç kısmı.

Tonozun 4 köşesinde, ellerinde taşları olan kanatlı zafer figürleri hala görülebilmekte ve bir kartal tarafından cenete taşınan **Gaius Cestius**'un apotheosis'inin muhtemelen tasvir edildiği tavanın merkezine doğru birleşmektedir (Bkz. Şekil 1.19). Günümüzde tamamen kaybolmuş olan cella'nın zemini, son restorasyonlar sırasında bulunan tuğla kalıntılarında da anlaşılacağı üzere opus spicata olmalıdır.

Şekil 1.18. Kadın figürleriyle dönüşümlü lustral vazolar.

Zengin Bir Epigrafik Hazine

Piramitin inşası ve sahibinin kimliği hakkındaki bilgilerin çoğu, anıtın zengin epigrafik hazinesi sayesinde bilinmektedir. Aslında mezarın güneydoğu (Piazzale Ostiense'ye doğru) ve kuzeybatı (Katolik Olmayan Mezarlığına doğru) cephelerine kazınmış ikiz yazıtlar sayesinde sahibi tespit edilmiştir:

“C(AIUS) CESTIUS, L(UCI) F(ILIUS), POB(LILIA TRIBU) EPULO, PR(AETOR), TR(IBUNUS) PL(EBIS), / VIIVIR EPULONUM (Lucius oğlu **Gaius Cestius**, Poblilia kabilesinden Epulo, praetor, pleblerin tribünü ve Epulonyalılar Koleji'nin 7 imparatoru)”.

'Düzen olarak' da aynı olan 2 metin, ölen kişinin tam adını, soyadını ve ait olduğu kabileyle birlikte (**Gaius Cestius**, **Luci Filius**, Poblilia tribu epulo), aynı zamanda ölen kişinin hayattayken sahip olduğu başlıca makamların listesini (praetor, tribunus plebis, viivir epulonum) gösterir. Bu liste özellikle tersine çevrilmiş bir hiyerarşik sıralama izlemektedir çünkü **Gaius Cestius**'un muhtemelen M.Ö. 44 yılında üstlendiği son (kronolojik sıralamaya göre) ve en önemli magistrat olan praetor'lukla başlamakta ve kamu kariyerinin başında üstlendiği tribunus plebis'likle sona ermektedir. Yüksek rütbeli ailelerin 7 üyesi tarafından eş zamanlı olarak ömür boyu sürdürülen ve başlıca dini bayramlar vesilesiyle ritüel ziyafetlerin (epula) düzenlenmesine başkanlık etme ve ilgilenme görevi olan septemviri epulonum (viivir epulonum) rahiplik makamı, bunun yerine, sivil makamların katı ve önceden belirlenmiş ardışıklığının dışında, belirtilmemiş bir zamanda üstlenilmiştir. **Gaius Cestius**, belki de Cestia ailesine mensup diğer çağdaş şahsiyetlerle yanlış anlaşılmalara önlemek için prenominal-gentilial çiftine eklenmiş olan epulo unvanını tam da bu kolej makamına borçludur. Öte yandan, piramitin güneydoğu tarafında, Piazzale Ostiense'ye doğru olan tarafta, anıtın 330 günde inşa edildiğini söyleyen bir başka yazıt daha vardır; bu süre **Gaius Cestius**'un vasiyetinde belirlediği bir süredir ve vasiyet sahibinin varisi **L. Pontius Mela**'nın yönetiminde, Cestia ailesinin azatlısı

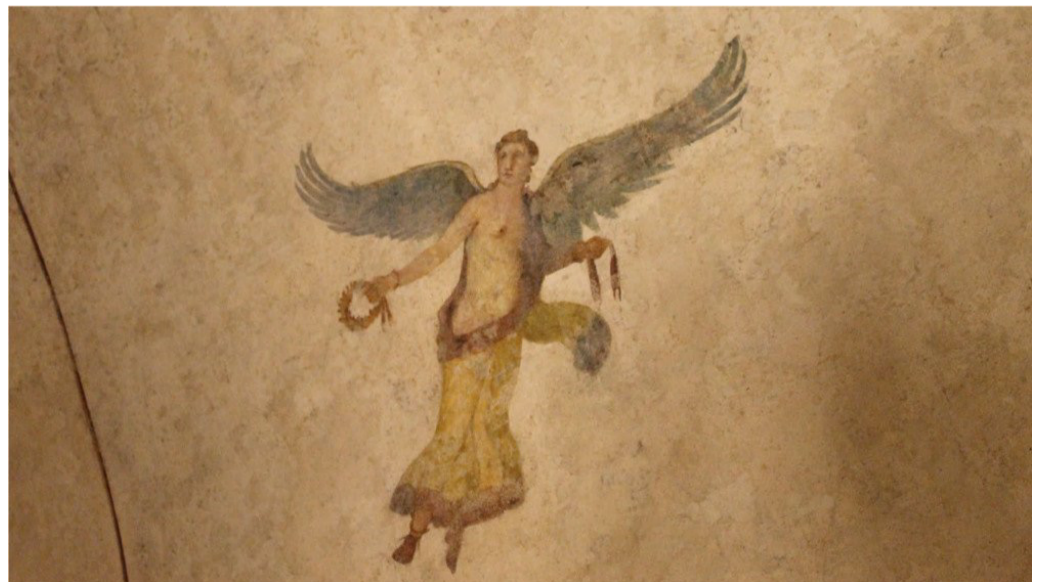
Pothus'un yardımıyla imzalanmıştır:

“OPUS APSOLUTUM EX TESTAMENTO DIEBUS CCCXXX, / ARBITRATU / [L(UCI)] PONTI, P(UBLI) F(ILI), CLA(UDIA TRIBU), MELAE HEREDIS, ET POTHU L(IBERTI) (Claudia kabilesinden **Publius** oğlu **Lucius Pontius**, **Mela**'nın varisi ve azatlı **Potho**'nun emriyle, vasiyete uygun olarak 330 günde tamamlandı)”.

Üçüncü bir yazıt, 1662-1663 yıllarında piramitin güneydoğu ve kuzeybatı cepheleri yakınında bulunan 2 heykel kaidesi üzerinde farklı bir düzende tekrarlanan metindir ve her şeyden önce bize anıtın inşa zamanını M.Ö. 18 ile 12 arasında sınırlandırmak için önemli ipuçları sağlar:

M(ARCUS) VALERIUS MESSALLA CORVINUS, / P(UBLIUS) RUTILIUS LUPUS, L(UCIUS) IUNIUS SILANUS, / L(UCIUS) PONTIUS MELA, D(ECIMUS) MARIUS / NIGER, HEREDES C(AI) CESTI, ET / L(UCIUS) CESTIUS, QUAE EX PARTE AD / EUM FRATRIS HEREDITAS, / M(ARCI) AGRIPPAE MUNERE, PER/VENIT, EX EA PECUNIA,

QUAM / PRO SUIS PARTIBUS RECEPER(UNT) / EX VENDITIONE ATTALICOR(UM), / QUAE EIS PER EDICTUM / AEDILIS IN SEPULCRUM / C(AI) CESTI EX TESTAMENTO / EIUS INFERRE NON LICUIT (M. **Valerius Messalla Corvinus**, P. **Rutilius Lupus**, L. **Junius Silanus**, L. **Pontius Mela**, Dec. **Marius Niger**, **Lucius Cestius** ile birlikte **Gaius Cestius**'un mirasçılarıdır. Kardeşinin terekesinden gelen bu miras, **Marcus Agrippa**'nın, aedile fermanına göre vasiyetname uyarınca **Gaius Cestius**'un mezarına getirmelerine izin verilmeyen kumaşların satışından (mirastan) pay olarak aldığı paradan (görevden) azat edilmesiyle kendisine geldi).

Şekil 1.19. Tavandaki kanatlı zaferlerden birinin detayı.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Bu yazıttan çıkarılabilecek ilk kronolojik ipucu, **Gaius Cestius**'un varislerinin **Attalika**'nın yani Bergama kralı **III. Attalus** tarafından mezarlarda kullanılmaya başlanan altınla dokunmuş değerli duvar halılarının satışından elde edilen parayla 2 bronz heykel yaptırmış ve diktirmiş olmalarıdır. Aslında **Gaius Cestius**, vasiyetinde mezara değerli giysiler ve duvar halıları konulmasını istemişti, ancak bu isteğin güneşten korunma önlemleri nedeniyle yerine getirilemeyeceği anlaşıldı, bu nedenle kumaşlar satıldı ve elde edilen gelire piramitin güneydoğu tarafını süsleyen 2 yaldızlı bronz heykel eritildi. Bunların parçaları 17. yüzyıl kazılarında bulunmuştur. Dolayısıyla bu satış, cenaze törenleri de dahil olmak üzere kamusal törenlerde lüksün gösterişine karşı lex Iulia sumptuaria'nın ilan edildiği M.Ö. 18 yılından sonra gerçekleşmiştir. Bu muhtemelen yazıtta adı geçen **Aedile**'nin mirasçılarının ölen kişinin vasiyetine uymasını engelleyen fermanıyla ilgilidir. Lüksün gösterişine artık izin verilmiyordu, çeyiz artık merhumun dişlerini bağlayan altın iplikler dışında değerli nesnelere oluşamazdı. Piramitin inşasına ilişkin çalışmaların tamamlanmış olması gereken 2. kronolojik dönem, vasiyetin lehtarları arasında yer alan **Marcus Agrippa**'nın ölüm yılı olan M.Ö. 12'dir.

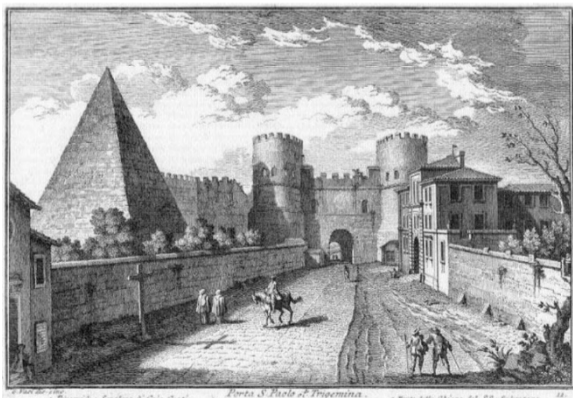
Şekil 1.20. Papa VII. Alexander'in restorasyon çalışmaları ile oluşturulan giriş (Bkz. **Umberto Magliacca**'nın 14.05.2013 tarihli fotoğrafına).

Beşik tonozla örtülü iç oda 4.10'a 5,85 metre boyutlarındadır. Mezar odasının duvarları ve tonozu III. Pompeius tarzı süslemelerle beyaza boyanmıştır. Özellikle, dekoratif şema, şamdanlı dar dikdörtgen puanlarla birbirinden ayrılan, lustral vazolarla dönüşümlü kadın figürlü büyük dikdörtgen panellerden oluşur (Bkz. Şekil 1.21). Beşik tonozda ayrıca beyaz zemin üzerine ince çizgilerden oluşan bir bezeme ile dört köşede taç ve kurdele tutan kanatlı zafer tasvirleri yer almaktadır.

Şekil 1.22. Orta Çağ mezar soyguncularının tahribatı.

size gerçek basamaklar oymuşlardı (Bkz. Şekil 1.23). bulamadılar, çünkü değerli mücevherlerle dolu başka tasvir edildiği varsayılan duvarların çoğunu yontarak de boyalı tavanda 'gizli odalar' aradılar. **Cestius**'un nasıl dair hiçbir belirti yoktur. Küllerin bulunduğu vazo Çağ'da hazine avcılarının tarafından yapılan hırsızlıklarda

Şekil 1.24. **Giuseppe Vasi**'nin bir gravüründe Gaius Cestius Piramiti.

Cestius Piramiti uzun süre çoğu insan için gizemli bir nesne olarak kalmıştır, öyle ki 17. yüzyıla kadar popüler efsaneler Roma'nın kuruluşuyla ilgili olduğuna inanmış ve en eğitimli insanlar arasında bile yazıtların deşifre edilmesi sorun yaratmış ve Papa VII. Alexander tarafından restore edilene kadar biraz şüpheli kalmıştır. Modern Çağ'da, Gaius Cestius Piramiti'nin ilk tasvirleri hümanizmin ürettiği yeni zihniyetle, yani Roma'da mevcut olan geçmişin kalıntılarını dayanan filolojik bir prosedüre göre antik olanı orijinal değerinde geri kazanma arzusuyla bağlantılıdır. 15. yüzyıldan itibaren, Cestius Piramiti'nin görünüşünü ayrıntılı olarak inceleyen çizimler ve baskılar ortaya çıkmaya başladı (Bkz. Şekil 1.24). Bu görüntülerden, anıtın o zamanın tanıklarının gözüne görüldüğü şekliyle görünümünü yeniden inşa edebiliriz: Kısmen gömülü ve bu nedenle daha alçak, açıklıklardan yoksun, birkaç yerde 'yontulmuş' ve aralıklar arasında büyüyen bitki örtüsü tarafından istila edilmiş, binayı sarmış, sökülmiş mermer levhalar binanın dibinde terk edilmiş halde yatarken, diğerleri tehlikeli bir şekilde dengelenmiştir (Bkz. Şekil 1.25).

Roma Piramitinin İçinde!

Gaius Cestius Piramiti, opus quadratum tufo'dan bir duvarla sınırlanmış bir çevreye açılan Via Ostiense'nin kısa bir yan sokağından ulaşılan, içinde mezar odasının inşa edildiği opus caementicium'dan heybetli bir çekirdekten oluşur. Piramitin 4 köşesinde yüksek kaideler üzerine yerleştirilmiş çok sayıda sütun vardı ve bunlardan ikisi 1656'daki kazılar sırasında keşfedildikten sonra orijinal konumlarına taşındı. Piramit 29.50 metre bir tabana sahiptir ve 36.40 metre yüksekliğindedir. Traverten bir temel üzerine oturan yapı, tuğla yüzeyli opus caementicium'dan inşa edilmiş ve antik Roma'nın pek çok anıtında kullanılan değerli bir malzeme olan mermer bloklarla kaplanmıştır. Önemli bir taş limanı olan via Marmorata üzerinde kesilen ve şekillendirilen taşlar, deniz yoluyla Toskana'daki antik ve ünlü Luni taş ocaklarından getirilmiştir. Ostia limanına vardıklarında, Tiber'i geçerek bugün piramitin bulunduğu alana geri taşınmışlardır. 'Geri çekilebilir' bir levha mezar girişini kapatmıştır. Tuğlalarla kaplı bir koridor, kuzeybatı tarafından freskli duvarlara sahip mezar odasına açılmaktadır. 17. yüzyıldaki restorasyon sırasında Papa VII. Alexander tarafından kuzeybatı tarafında açılan bir kapı ile bağlantılı bir tünelden girilebilmektedir (Şekil 1.20).

Beşik tonozla örtülü iç oda 4.10'a 5,85 metre boyutlarındadır. Mezar odasının duvarları ve tonozu III. Pompeius tarzı süslemelerle beyaza boyanmıştır. Özellikle,

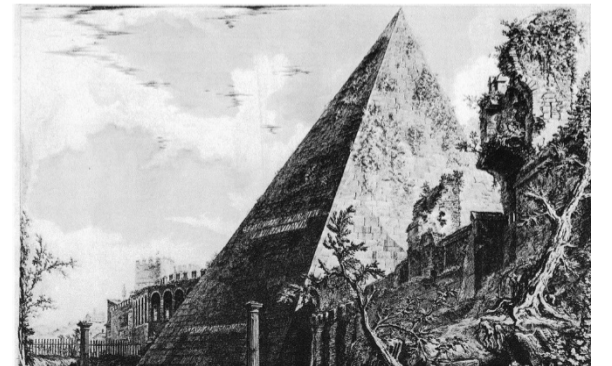
Özellikle tonozun ortasında çift panel vardır, ancak orta kısmı süsleyecek olan resim, muhtemelen merhumun apotheosis sahnesi, Orta Çağ'da tonozun iç kısımlarında daha fazla gizli alan arama girişimi sırasında tahrip edilmiştir (Bkz. Şekil 1.22). **Gaius Cestius**'un mezar eşyalarına gelince, bunlar belki de Orta Çağ'da bir grup hırsızın mezarı yağmalamak için girmesiyle ortadan kaybolmuştur.

Şekil 1.23. Orta Çağ mezar soyguncuları tarafından gerçek basamakların oluşturulmasıyla meydana gelen giriş.

Mezar odasının içinde, aslında buraya ulaşmak için kazılmış olan kanal görülebilir: Mezar soyguncuları bu açıklıktan aşağı inmiş, hatta içeriye daha kolay girebilmek için ses- Muhtemelen hiçbir şey bulamadılar ya da yeterince odalar olduğunu düşünerek, merhum **Gaius Cestius**'un bir tane bulmaya çalıştılar: hem odanın sonunda hem gömüldüğüne ve tam olarak nereye yerleştirildiğine hiçbir zaman bulunamamıştır, muhtemelen Orta Çağ'da çalınmıştır.

Piramitin Kaderi

Şekil 1.25. **Giovanni Battista Piranesi**'nin bir gravüründe Gaius Cestius Piramiti.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

VII. Alexander, papalığı sırasında, **Gian Lorenzo Bernini**'nin çalışmalarıyla Roma şehrinin çehresini değiştiren inşaat alanında bir dizi proje ve gerçekleştirme başlattı. Katolik dünyasının başkentine ahlaki otorite ve kültürel prestijini yeniden kazandırmak isteyen siyasi bir program doğrultusunda, Pantheon'un restorasyonuna ve 1656'da piramitin restorasyonuna da yol açan bu kentsel yeniden yapılanma hayata geçirildi ve bu çalışma 1663'te tamamlandı. Tabanı kaplayan toprak tabakası temizlenirken 2 sütun ortaya çıktı ve bunlar bugün hala durduğu gibi mezarın yanlarına yerleştirildiler.

1663 yılında Papa tarafından yazılan yazıtlarda, mezarın geçmişteki pagan ihtişamının bir işareti olarak bozulduğu vurgulanırken, restorasyon veba kurbanlarının ruhlarının korunması ve kurtuluşu için Kilise tarafından yapılan bir şefaht eylemi olarak yüceltilmiş, böylece harabenin sembolik anlamı pagandan Hıristiyanlığa açıkça tersine çevrilmek istenmiştir. En çarpıcı restorasyon önerisi, dini dönüşüm öneren **Fioravante Martinelli**'nininki idi, yani piramitin Aziz **Petrus** ve **Pavlus** onuruna bir şapele dönüştürülmesini öneriyordu. Belli ki Papa, bir pagan harabesini restore etme masrafını geçerli nedenlerle haklı çıkarma ihtiyacı hissetmişti ve bu nedenle anıtın pagan anlamlarından 'arındırılması' gerekiyordu. Ancak **Martinelli**'nin projesi hiçbir zaman gerçekleşmedi ve restorasyon ve çevredeki zeminin orijinal seviyesine kadar kazılmasından sonra, dış mekân ile iç mekânı birbirine bağlayan küçük bir kapı açıldı (Şekil 1.20). Böylece piramit Hıristiyan ikonografisine girerek ölümün ve aynı zamanda sonsuzluğun sembolü haline geldi.

Şekil 1.26. **Yuzo Yagi**, piramitin restorasyonunu finanse eden Japon girişimci.

2013 yılında, Japonya'ya İtalyan tekstil ürünleri ihraç eden Tsusho Ltd'nin sahibi 70 yaşındaki **Yuzo Yagi** (Şekil 1.26) Roma'ya geldi ve Gaius Cestius Piramiti'ni 'keşfetti'. Piramitin içinde bulunduğu durumu görünce, bir milyon Euro bağışta bulunarak ve Soprintendenza Speciale Archeologica di Roma ile bir sözleşme imzalayarak restorasyonuna sponsor olmaya karar verdi. Müdahale artık neredeyse tamamlanmıştır ve sadece mermerlerin (Şekil 1.27) ve anıtın dış yüzeylerinin kurtarılmasını değil, aynı zamanda iç kısmının da araştırılmasını içermektedir. Aslında yıllardır devam eden radar ve ultrason araştırmaları, belki de M.S. 1. yüzyılın ilk yıllarında **Gaius Cestius**'un tanrılar onuruna ziyafetler düzenlediği odalar gibi daha önce hiç araştırılmamış yapıları gizleyebilecek oyuk alanların varlığını ortaya çıkarmıştır. Gaius Cestius Piramiti'nin

Karşılığında hiçbir şey almadan (bildiğim kadarıyla), anıtın görüntüsünü kullanma hakları olmadan, sadece ülkemizin bir parçasının (İtalya'da yaşayan çoğu insanın artık olağanüstü doğasını ve güzelliğini algılayamadığı) kurtarılmasını finanse ettiler (Şekil 1.27). Çok uzaklardan gelen bir kişi, tüm dünyanın bize imrendiği bir şeyi hayata döndürme duyarlılığına sahipti (retorik gibi görünüyor, ama öyle), öyle ki **Yuzo Yagi**'nin tek isteği 'ülkemizde bir iz bırakmaktır' ve 'bağışının karşılığında piramitin yanında (üstünde değil) bir hatıra plaketi' istedi.

Kaynak. Bu makale **Francesca Pontani**'nin MediterraneoAntico Dergisi, Yıl 2014, Sayı 1'deki S. 72-78'deki "[LA PIRAMIDE DI CAIO CESTIO A ROMA](#)" adlı makalesinin (ki bu makale 18 Ağustos 2019 tarihinde "[Roma'daki Gaius Cestius Piramiti](#)" aynı başlıkla ve aynı kişi tarafından webte tekrar yayınlanmıştır) Türkçe çevirisidir. Bu nedenle makalenin bazı yerlerinde eklemeler ve değişiklikler yaptım!

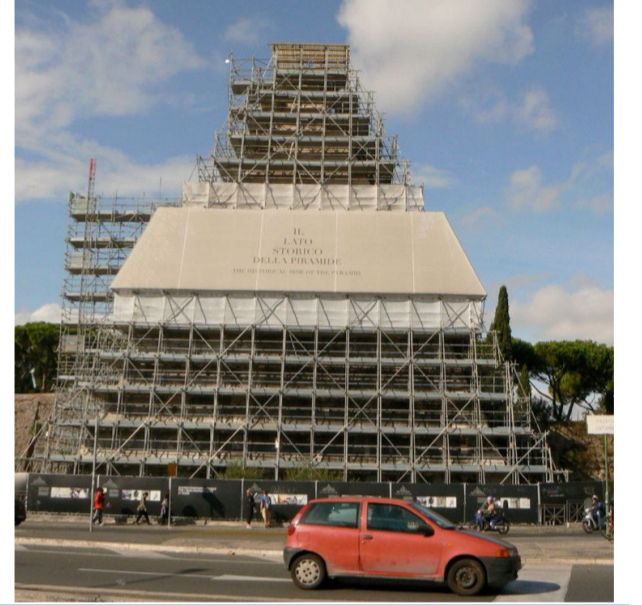

Şekil 1.28. **Yagi**, 2014'te piramit rengindeki (ki bu favori rengiydi) takım elbisesiyle piramitle birlikte poz verirken (Bkz. "[Rome's pyramid inaugurated after restoration](#)").

Çalışmalar geçtiğimiz 19 Aralık'ta tamamlandı, ancak M.Ö. 18-12 yılları arasında **Gaius Cestius** tarafından yaptırılan ve mezar olarak kullanılmasını isteyen Piramit'in parladığını görmek için 2 milyon Euro bağışlayan beyaz sever Japon moda girişimcisi **Yuzo Yagi**'nin huzurunda kurdele kesme töreni ancak bugün yapıldı. Törene **Yagi** ile birlikte restorasyon direktörleri mimar **Maria Grazia Filetici** ve arkeolog **Rita Paris**, Roma Arkeolojik Miras Sorumlusu **Francesco Prosperetti**, Kültürel Miras Müsteşarı **Francesca Barracciu**, Dışişleri Müsteşarı **Benedetto Della Vedova**, Italia Giappone Vakfı Başkanı **Umberto Vattani**, kültürden sorumlu belediye meclis üyesi **Giovanna Marinelli** ve Roma Belediye Başkanı **Ignazio Marino** katıldı!

Japon Bir Girişimci Tarafından Piramit'in Restorasyonu İçin 1 Milyon Avro Bağışlandı!

2013 yılında, Japonya'ya İtalyan tekstil ürünleri ihraç eden Tsusho Ltd'nin sahibi 70 yaşındaki **Yuzo Yagi** (Şekil 1.26) Roma'ya geldi ve Gaius Cestius Piramiti'ni 'keşfetti'. Piramitin içinde bulunduğu durumu görünce, bir milyon Euro bağışta bulunarak ve Soprintendenza Speciale Archeologica di Roma ile bir sözleşme imzalayarak restorasyonuna sponsor olmaya karar verdi. Müdahale artık neredeyse tamamlanmıştır ve sadece mermerlerin (Şekil 1.27) ve anıtın dış yüzeylerinin kurtarılmasını değil, aynı zamanda iç kısmının da araştırılmasını içermektedir. Aslında yıllardır devam eden radar ve ultrason araştırmaları, belki de M.S. 1. yüzyılın ilk yıllarında **Gaius Cestius**'un tanrılar onuruna ziyafetler düzenlediği odalar gibi daha önce hiç araştırılmamış yapıları gizleyebilecek oyuk alanların varlığını ortaya çıkarmıştır. Gaius Cestius Piramiti'nin

Şekil 1.27. Restore edilmiş mermerden detay (17.06.2013). Bunu aynı tarihli Google Earth haritasında havadan görebilirken **Pontani**'nin iddia ettiği [Mayıs 2014](#)'te bunun görülmesine imkân yoktu. Çünkü 10.04.2014 ve 25.10.2014 tarihli Google Earth haritalarında iskeleler tabana yakın kaldırılmış ve piramit bembeyaz görünmekteydi).

Bu arada **Pontani** restorasyon bilgilerini güncellemediği için şu küçük eklemeyi yapmalıyım: **Jackie Chan** tarzındaki **Yuzo Yagi**, piramitin restorasyonu için 1 milyon Euro değil (ki bu [29.12.2011](#)'de açıklanan bağıştı) 2 milyon Euro harcadı (Bkz. "[Current Condition & Conservation Efforts](#)", "[Rome's only surviving ancient pyramid gets helping hand from Japanese entrepreneur](#)", "[Businessman donates \\$3.3 million to restore Roman pyramid](#)", "[Restyling da 2 milioni, la Piramide Cestia torna bianca come duemila anni fa](#)" vb.).

Hatta İtalyan haber ajansı DİRE, 20.04.2015, 07:39'da şu haberi geçmişti:

Cestia Piramiti'nin rekor restorasyonu, 327 gün içinde beyazlığına geri döndü!

ROMA - 330 günde inşa edildi. 2000 yıl sonra, 327 günde restore edildi. Cestia Piramiti eski haline döndü.

330 günde inşa edildi. 2000 yıl sonra, 327 günde restore edildi. Cestia Piramiti planlanandan 2.5 ay önce eski beyazlığına kavuşuyor,

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Törenden önce “Çok mutluyum!” diyen **Yagi**, “Başmüfettişlik olağanüstü bir iş yaparak piramiti 2000 yıl önceki gibi bembeyaz olarak şehre geri getirdi. Gerçekten de, arkeologların, mimarların ve serbest tırmanışçıların çalıştığı bir açık hava laboratuvarına dönüştüren ‘güçlü bir deneysel ve bilimsel baskı’ ile karakterize edilen bir müdahale ile restore edilen 2.264.94 metre Carrara mermerinin orijinal rengine döndürülmesi 23544 saat sürmüş, mermer örnekleri almak ve yüzeyde tortulaşan dumani gidermek için en iyi teknikleri ince ayarlamak üzere 36 metre yükseğe tırmanılmıştır.” Restorasyonun sonuçları arasında, engelsiz bir rampa sistemi sayesinde engelliler için tam erişilebilirlik de yer alıyor. Roma için bir ‘kutlama günü’ yorumunu yapan Belediye Başkanı, **Yagi**'ye “**cömertliği ve hayırseverliği için**” teşekkür etti!

Piramitin Tasarımı

24.09.2023, 07:50:14. İtalyanlar piramitin eski Roma ölçülerine göre yapılmış olduğunu söylerler ama bunun doğru olduğunu kanıtlamak bir hayli güçtür. Çünkü şimdiye kadar piramite turistik gözle bakıldığından piramitin ölçüleri için herhangi bir bilimsel araştırma mevcut değildir. Kaldı ki bu durum piramitin 2012-2014'teki restorasyonunda da değişmedi. Yani piramitin restorasyonu sırasında en son teknoloji kullanılır ve bilimsel çalışmalar en son noktaya kadar yapılırken restorasyon sonrasında yine piramitin ölçülerine ilişkin herhangi bir bilimsel rapor yayımlanmadı. Örneğin Şekil 1.31'deki piramitin taş seviyelerini gösteren resmi zorla ben aldım ve seviyeleri Photoshop'ta görünür kıldım. Bununla birlikte kaynak taramasında piramitin gerçek tabanı için [29.50 M](#), travertenli tabanı için [30 M](#) ve yüksekliği için [36.40 M \(119.40 Feet\)](#) ölçülerinin verildiğini görürsünüz. Mısır bilimci **Francesca Pontani**, yukarıdaki makalesinde bu ölçülerden 29.50 M ve 36.40 M'ye dikkat çeker.

Hatırlarsanız 2 Temmuz 2022'de “[Avrupa Rönesansı'nda 'Mükemmel Adam' Tasvirleri](#)” adlı çalışmamda ressam **Da Vinci**'nin Temmuz 1490 tarihli ve mimar **Cesare Cesariano**'nun [15 Temmuz 1521](#) tarihli “**Vituvius Adamı**” çizimlerini en mükemmel bir şekilde yayımlamış ama orada da aynı durumla karşılaşmıştık. Fakat İtalyanlar keyfinden böyle bir davranışta bulunuyor değillerdi, çünkü bu tür çalışmalar gerçekten çok büyük bir birikim ister. Ancak sonuç ne olursa olsun, örneğin M.S. 1. yy.'a tarihlenen ve Prens **Taktidamani**'nin çökmüş olan “BEG W 18” kodlu piramitinin mevcut tüm taşlarının ölçülerinin alınmış ve restore edilerek diriltildiğini gördüğüm zaman resmen koptum (Bkz. “[SUDAN & NUBIA, The Sudan Archaeological Research Society, Bulletin No. 4, 2000](#)”). Bu piramiti Bölüm 1.7'de en geniş şekilde inceledim).

Romalı amiral ve filozof **Gaius Plinius Secundus** diyor ki: “İnsanlığın deneyimlerini, kitaplarında damla damla toplamış olan Eski Çağ bilginlerini unutmak büyük nankörlük olur. Tembelliğini ve açgözlülüğünü örnekleriyle gördüğümüz aynı Roma'da gecesini gündüzünü bilime veren çalışkan insanlar da vardı. Bir tabiat bilgini, amiral ve devlet adamı olan **Plinius** bunlardan biriydi!”, [İnsan nasıl insan oldu?](#)

Şekil 1.29. Tıraşsız bir taş ustasının resmedildiği boyalı kireçtaşından yapılmış bir [ostrakon](#). Muhtemelen Deir el-Medine'den, 19-20. Hanedanlık (M.Ö. 1200-1153).

Plinius'un 2000 yıl önce Roma'dan bildirdiği tembellik ve açgözlülük Rönesans'ı başlatan şimdiki İtalyanlarda da mevcut olup **Cestius**'un piramidine yaklaşımları bir turistinden öteye gitmez: 2036+6 yıllık bu piramit hangi amaçla yapılmış, neden orada konumlandırılmış, oryantasyonu (yönlendirme) ve tasarımının Güneş kültürüyle ([Sol Invictus](#)) ilişkisini nedir? Ama her şeyden önce **Cestius**, piramitindeki gibi unutulmaya yüz tutmuştu. Özellikle piramitten alınan ölçülerin birer yaklaşık olması beni çileden çıkardı, diyebilirim. Bu piramite ilkin Şekil 1.8'de görüldüğü gibi **Arşimet**'in mezarının yanında **Zuccarelli** ve **Saint-Non** tarafından 18. yy.'da çizilen piramitin gizemini çözmek, yani oradaki piramitin bir yakıştırmaca mı yoksa gerçek mi olduğunu belirlemeye çalıştım. Sonra bu piramiti de çözebilmek için Bölüm 1.7'de gördüğümüz üzere **Hinkel**'in Meroe Piramitleri'ndeki çalışmalarında sağlam kalmış (!) BEG W 18 kodlu **Prens Taktidamani**'ni çözmek zorunda kaldım. Çünkü 2004'te Bölüm 1.4'te keşfettiğim çıkarımlarımın bir yakıştırmaca mı yoksa gerçek mi olduğunu ancak bu yolla anlayabiliydim. Eğer 24.09.2023, 07:50:14'te piramitin $(3,7 \frac{5}{12}, 8) M$ dik üçgenine tasarlanmış olduğunu fark etmeseydim Bölüm 1.8'den vazgeçip (ki piramitten alınan ölçülerin birer yaklaşık olması ve Eski Roma Metrolojisi'ndeki 1 Ayak ölçüsünün belirsiz oluşu nedeniyle defalarca vazgeçtim) makalemi o şekilde yayınlıyacaktım. Ama şans yüzüme güldü ve bu piramitleri teker teker çözdüm. Burada şuna dikkat etmek gerekiyor: Rönesans, “Aydınlanma” değil “[Yeniden Doğuş](#)”tur ve Yunan-Roma kültürünü canlandırmayı amaçlamıştır. Dolayısıyla Yunanlılar ve Romalılar Doğu Toplumlarına ne yapmışlarsa Rönesansı yapan Avrupalılar da aynı şeyi yapmışlardır: Emperyalizm. Bu konuda araştırmacı yazar **Cengiz Özakıncı**'nın “[Antik Yunan Yüceltiminin Türk Karşısı Tarihsel Kökenleri](#)” programındaki bulgularına ve ilgili programlar için “[Cengiz Özakıncı ile Tarihin Bilinmeyen Yüzü](#)”ndeki diğer videolara bakabilirsiniz.

Diğer taraftan piramitin mimari yapısında şu sonuçlar mevcuttur: **Gaius Cestius**'un mezarı Eski Mısır'daki gibi bir piramit olmasına karar verilmiş ve Nübyeli taş ustaları, ki piramit oryantasyon (yönlendirme) ve tasarım bakımından Meroe'deki Nübye Piramitleri'ne benzer, Roma'ya getirtilerek Eski Roma ölçülerine göre M.Ö. 18-12 arasında, 330 günde yaptırılmıştır (Bkz. “[Cestius Piramiti](#)”). Piramitin ölçüleri **Da Vinci** ve **Cesare Cesariano**'nun “[Mükemmel Adam](#)”daki çizimlerindeki gibi “Ayak” ölçüsüne göre belirlenmiştir. Çünkü Romalı mühendis ve mimar **Vitruvius**, bu çizimdeki adamın vücut parçalarının uzunluklarını M.Ö. 30'da kaleme aldığı “[De Architectura](#)”da ayak üzerinden tanımlamıştı!

Kritik Bulgular. Şimdi hiç suya sabuna dokunmadan dik kenarları $a = \frac{29.5}{2} = 14.75 M$ ve $h = 36.4 M$ olan dik üçgende

$$(1.152) \quad \frac{h}{2a} = \frac{36.4 M}{29.5 M} = 1.233898305 \dots \lesssim \sqrt{5} - 1$$

ve

$$(1.153) \quad \frac{r}{a} = \frac{\sqrt{a^2 + h^2}}{a} = \frac{\sqrt{14.75^2 + 36.4^2}}{14.75} = 2.662709167 \dots \lesssim 2 \frac{2}{3}$$

oranlarına dikkat edelim. Çünkü eğer M modül olmak üzere $a = 3M$ ve $r = 8M$ olarak alırsak h yüksekliği için

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

$$(1.154) \quad 8M = r = \sqrt{a^2 + h^2} = \sqrt{(3M)^2 + h^2} \Rightarrow h = \sqrt{55}M = 7.416198487 \dots M \approx 7 \frac{5}{12}M$$

sonucu geçerli olur ki piramitin $(3,7 \frac{5}{12}, 8)M$ dik üçgenine göre inşaa edilmiş olduğunu sonucu çıkar. Burada $\sqrt{2}$ için Eski Babil tabletlerinde çokça anılan

$$(1.155) \quad \sqrt{2} \approx 1 \frac{5}{12}$$

yaklaşıklığı Antik Roma'daki mimari yapılarda da kullanılmıştır (Bkz. "[YBC 7289 No'lu Tablet](#)"). Örneğin, Herculaneum'dan kalma Toskano'daki sütunlu evin yer planında $\sqrt{2}$ için 5, 12, 17, 29 ve 41 Oskan ayağında parçalar mevcuttur (Bkz. "[Avrupa Rönesansı'ndaki 'Mükemmel Adam' Figürleri](#)", S. 30). İtalyan ressam, mimar ve mimar teorisyeni **Cesare Cesariano (1475-1543)**, "**Mükemmel Adam**" çiziminde (1.1.59)'a göre adamın göbek deliğinin kafasının üzerine uzaklığının ayak tabanına uzaklığına oranında bu değeri kullanır. Eğer bu değer **Da Vinci**'nin çiziminde kullanılırsa (1.1.40)'a göre (5,12,13) Pisagor üçlüsü çıkar!

Bu son yaklaşıklıkla göre ise şu sonuçlar geçerli olur:

1. Piramitin h yüksekliğinin 2a tabanına oranı şöyledir:

$$(1.156) \quad \frac{h}{2a} = \frac{7 \frac{5}{12}M}{2.3M} = 1 \frac{17}{72} = 1.236111111 \dots \approx \sqrt{5} - 1.$$

2. Tasarım dik üçgeninin çevresinin $\sqrt{2}M$ 'ye oranı şudur:

$$(1.157) \quad \frac{\text{Ç}}{\sqrt{2}M} \approx \frac{3M + 7 \frac{5}{12}M + 8M}{1 \frac{5}{12}M} = \frac{18 \frac{5}{12}M}{1 \frac{5}{12}M} = 13.$$

Şimdi bu sonuçlara göre piramitin ölçülerine geçebiliriz.

Taban. Piramitin tabanı 29.50 M olarak ölçülmüştür. Eğer Google Earth ile ölçmek isterseniz **John. D. Muccuigrosso**'nun bildirdiği gibi 29.40 M'den büyük sonuçlarla karşılaşsınız ama hiçbir zaman 29.50 M'yi göremezsiniz (Bkz. "[The Pyramid of Gaius Cestius-Measuring a side](#)"). Fakat [Eski Roma Metrolojisi](#)'nde 1 standart Roma ayağı **296 MM** olarak kabul edildiğinden (ki bu **1 El** olarak da geçer ve ölçüsü döneme göre değişir) piramit tabanı genelde 29.60 M olarak alınmaktadır.

Eski Roma Ayağı Hakkında

Şimdi piramitin ölçülerine geçmeden önce Prof. Dr. **John Graves**'in 1639'da almış olduğu 1 Roma ayağının eski ölçülerine bir bakalım.

1 Standart Eski Roma Ayağının John Graves'in 1639'daki Ölçülerine Göre Değerleri	
Artefakt (1 Roma Ayağı (RA))	Ölçüsü (M)
Cossutius heykeli ndeki ayak	$\frac{1000}{1034 \frac{13}{45}} \times 12 \times 0.025399956 = 0.294695$
Statilius anıtındaki ayak	$\frac{1005 \frac{19}{100}}{1034 \frac{13}{45}} \times 12 \times 0.025399956 = 0.296224$
Vespasyan Congius'undan türetilmiş, Villalpandus ayağı	$\frac{1019 \frac{65}{100}}{1034 \frac{13}{45}} \times 12 \times 0.025399956 = 0.300485$

Tablo 1.6. Prof. Dr. **John Graves**'in 1639'daki 1 standart eski Roma ayağına ilişkin bulguları (Bkz. "[A discourse of the Roman foot, and Denarius: from whence, as from two principles, the measures, and weights, used by the ancients, may be deduced](#)", S. 40). Burada 1 BI'nin değeri 1845-1959'da geçerli olan 25.399956 MM olarak alındı. **Perring** 1837'de, **Smyth** 1865'te (bkz. "[Kraliçe Odası'ndaki nişteki cetveller](#)", "[Khufu'nun sarkofajındaki cetveller](#)", **Smyth**, Büyük Piramit'te bazalt bir taş üzerine çizdiği **5 BI**'lik standart bir ölçek kullandı. Ona göre eski Roma ayağı $11.62 BI = 11.62 \times 0.025399956 = 0.29514748872 M$ 'dir. Bkz. [S. 254](#)) ve **Petrie** 1880-1882'de Büyük Piramit'te çalışırken bu ölçüyü kullanıyorlardı. Çünkü 1 BI'nin 2.54 CM olarak standartlaştırılması 1959'da olmuştur (Bkz. [Michael Davis'in mesajına](#)).

Romalı Amiral Gaius Plinius Secundus'un Giza Piramitleri'nin Kaidelerinden Aldığı Ölçüler

Fakat **Graves**'ten önce Romalı amiral ve filozof **Gaius Plinius Secundus** (ki soyadı ailedeki 2. doğan çocuk olduğuna işaret eder), Vezüv yanardağı patlamasında ölmeden 59 yıl önce Giza Piramitleri'ni ziyaret etmiş ve onların kaide ölçülerini almıştı. Ona göre Büyük Piramit 7 Jugera'lık alan üzerine kurulmuş ve 725 RA yüksekliğindeydi. Khafre ve Mankaure piramitlerinin kaidelerinin uzunlukları ise $757 \frac{1}{2} RA$ ve $363 RA$ 'dır (Bkz. "[Doğa Tarihi, Cilt 32-37](#)", S. 240. 820 yılı civarında dindar **Louis** için yapılan bu kopya (Bamberg Devlet Kütüphanesi Hazinelei/Kaiser Heinrich Kütüphanesi. Class. 42 M.v.10), zarif, kolay okunabilir bir caroline miniscule ile yazılmış olup 32-37. kitapları koruyan tek redaksiyondur. Kâtip ayrıca kaynak metnin eski kenar notlarını da dikkatle kopyalamıştır).

Büyük Piramit'in Kaidesinin Ölçüsü Üzerine Tartışma

"Yaşlı Plinius" olarak anılan **Gaius Plinius Secundus**'un "[Doğa Tarihi \(Naturalis Historia\)](#)" adlı 37 ciltlik kitaplarının günümüze ulaşan güvenilir el yazmaları 2 gruba ayrılır: Çoğu erken Orta Çağ'da "Palimpsest" olan 5. yüzyıl fragmanları ve "Karolenj Kopyaları". Benim kullandığım el yazmasındaki Kitap 36-Bölüm 17-Pasaj 80'de (ki bu pasaj bilinen en eski el yazmasında mevcut olup 9. yy.'ın 2. çeyreğine tarihlendirilmektedir) Büyük Piramit'in kaidesinin sadece 7 Jugera'lık bir alan üzerine kurulduğu geçer. Yaşlı **Plinius**, Kitap 7-Bölüm 16'da "[Jugera \(Jugera\)](#)" hakkında şunları söyler: "Tek bir 'Jugum' ya da öküz boyunduruğu tarafından bir günde sürülebilen bu toprak parçasına 'Jugerum' denirdi; bir 'Actus', öküzlerin durmadan tek bir seferde sürebilecekleri, adil bir şekilde tahmin edilen miktardır. Bu sonuncusu 120 Ayak uzunluğundaydı; ve 2 uzunluğunda bir Jugerum yapıyordu". Buna göre [1 Jugera](#), boyutları 120 RA ve $2.120 = 240 RA$ olan $120 RA \times 240 RA$ 'lık dikdörtgenin alanı olduğundan 7 Jugera, bir kenarı

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

$$(1.158) \sqrt{7 \text{ Jugera}} = \sqrt{7.120 \text{ RA} \cdot 240 \text{ RA}} = 448.9988864 \dots \approx 449 \text{ RA}$$

olan karenin alanına olur!

Oysa **Lehner-Goodman**'ın 1984-5'teki ölçümlerine göre piramitin kaidesinin ortalama uzunluğu (piramit platformunun uzunluğu) şöyledir (Bkz. "[New Angles on the Great Pyramid](#)", S.16, "[LEHNER-GOODMAN LENGTH AND ANGLES OF THE GREAT PYRAMID'S PLATFORM](#)" tablosundaki ortalama (average)):

$$(1.159) \frac{231.17475 \text{ M}}{0.296 \text{ M}} = 780.9957770 \dots \approx 781 \text{ RA.}$$

Bu nedenle matbaanın icat edilmesiyle yeniden basılan **Plinius**'un 36. Kitabı'ndaki 17. Bölüm'de piramitin 7 Jugera'lık alana kurulmasıyla birlikte kaide uzunluğu 833 RA olarak verilmeye başlandı. Ancak [7. maddede](#) ya da [30. dipnotta](#) belirtildiği gibi bu sayı yanlış yazılmış ve "883" ya da "783" okumaları yapılmıştır. Bu okumalardan doğru olanı 783'tür, çünkü eğer orijinaldeki "833: DCCC XXX III" ve "783: DCC LXXX III" yazımlarına dikkat ederseniz, elle bitiş şeklinde yazılmış bu harflerden "L" kolayca "C" ile karıştırılabilmektedir. 1995'te internete ilk girenlerden **Bill Thayer**, **Plinius**'un [Latince metnini](#) webte yazarken [Pasaj 80](#)'de piramitin kaide uzunluğunu "DCCLXXXIII" yani "783" olarak düzeltir!

Şu halde **Lehner-Goodman** tarafından Büyük Piramit'in kaidesinin tabanlarından alınan ölçüleri 783 RA'ya bölersek şu sonuçlar çıkar:

Gaius Plinius Secundus'un Büyük Piramit'in Kaidesinin Tabanında Kullandığı Roma Ayağı, M.S. 20 Civarı.			
	Minumum	Ortalama	Maksimum
Kuzey	$\frac{231.157}{783} = 0.295219667 \dots$	$\frac{231.196}{783} = 0.295269476 \dots$	$\frac{231.236}{783} = 0.295320561 \dots$
Doğu	$\frac{231.140}{783} = 0.295197956 \dots$	$\frac{231.184}{783} = 0.295254150 \dots$	$\frac{231.229}{783} = 0.295311621 \dots$
Güney	$\frac{231.138}{783} = 0.295195402 \dots$	$\frac{231.193}{783} = 0.295265644 \dots$	$\frac{231.248}{783} = 0.295335887 \dots$
Batı	$\frac{231.076}{783} = 0.295116219 \dots$	$\frac{231.126}{783} = 0.295180076 \dots$	$\frac{231.176}{783} = 0.295243933 \dots$
Ortalama	$\frac{231.12775}{783} = 0.295182311 \dots$	$\frac{231.17475}{783} = 0.295242337 \dots$	$\frac{231.22225}{783} = 0.295303001 \dots$

Tablo 1.7. Tüm bu sonuçlar bize 0.295... değerini verir ve bu bir önceki tablodaki ilk satırdaki sonucu gösterir (Bkz. "[New Angles on the Great Pyramid](#)", S.16, "[LEHNER-GOODMAN LENGTH AND ANGLES OF THE GREAT PYRAMID'S PLATFORM](#)" tablosu ve "[Doğa Tarihi](#)", Kitap 36-Bölüm 17).

Bu sonuçlar bize **Cestius**'un piramitinin yapıldığı sırada 1 Roma ayağının Tablo 1.6'daki ilk satırdaki sonuç olduğunu söyler (Bkz. "[ARCHAEOLOGICAL METROLOGY: ENGLISH, FRENCH, AMERICAN AND CANADIAN SYSTEMS OF WEIGHTS AND MEASURES FOR NORTH AMERICAN HISTORICAL ARCHAEOLOGY](#)", S. 79, "[SYSTEME DE LONGUER DU PIED DE ST-HUBERT DE LIEGE \(?-1840\)](#)"). O halde Tablo 1.6'daki ilk satırdaki sonuca göre piramitin taban uzunluğunu

$$(1.160) 2a = \frac{29.5 \text{ M}}{0.294695 \text{ M/Ayak}} = 100.1034968 \dots \approx 100 \text{ Ayak}$$

olarak verebiliriz ki (Google Earth ölçümlerinde 29.5 M'nin yuvarlatılmış bir sonuç olduğunu gördüm) piramit tabanı için şu sonuçlar geçerli olur:

$$(1.161) 2a = 100 \text{ Ayak} = 66 \frac{2}{3} \text{ Kübit.}$$

Taban Köşegeni. Piramitin tabanındaki köşegen (1.160)'a göre şu şekillerde elde edilir:

$$(1.162) 2a\sqrt{2} = 100\sqrt{2} = 141.4213562 \dots \approx 141 \frac{3}{7} \text{ Ayak} = 94 \frac{2}{7} \text{ Kübit.}$$

Fakat eğer taban 99 Ayak olsaydı şu sonuçlar çıkacaktı (ki bunun için Tablo 1.6'da mevcut olmayan $1004 \frac{1}{7}$ ölçüsünün keşfedilmesi gerekiyor):

$$(1.163) a\sqrt{2} = 99\sqrt{2} = 140.0071426 \dots \approx 140 \text{ Ayak} = 93 \frac{1}{3} \text{ Kübit.}$$

Bu sonuç Rhind papirüsündeki [Problem 58](#)'de piramitin yüksekliği olarak geçer. Çünkü bu problemde tabanı 140 RC ve yüksekliği $93 \frac{1}{3}$ RC olan piramitin sekedi yani eğimi sorulur!

Kaidenin Köşegeni. Piramitin tabanındaki platformun ya da kaidenin taban uzunluğu 30 M olduğundan (ki **Platner** travertenli yani kaidenin tabanını [30 M](#) olarak verirken "metre kare (metres square)" şeklinde yanlış ifade eder. Doğrusu "30 metre (30 metres)" olacaktır ve bunu Google Earth'te ölçerek gördüm)

$$(1.164) 2b \cdot \sqrt{2} = \frac{30 \text{ M}}{0.294695 \text{ M/Ayak}} \cdot \sqrt{2} = 143.9671757 \dots \approx 144 \text{ Ayak} = 96 \text{ Kübit}$$

sonuçları elde edilir.

Burada eğer kaidenin köşegenini 144 Ayak alırsak,

$$(1.165) 2\sqrt{2}b = 144 \text{ Ayak} \Rightarrow 2b = \frac{144 \text{ Ayak}}{\sqrt{2}} \cdot 0.294695 \frac{\text{M}}{\text{Ayak}} = 30.00683993 \dots \text{ M}$$

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

sonucu kaidenin tabanının milimetrik olarak ölçülmesi gerektiğini gösterir! Çünkü, eğer *Sitchin* gibi ifade edersek, biz (1.132) ve (1.145)'te gördük ki Prens *Taktidamani*'nin piramitinin kaidesinin köşegeni 20 RC idi!

Not 1.14 (Piramit Mısır Kübitine Göre Yapılmışsa). Eğer kaidenin tabanı

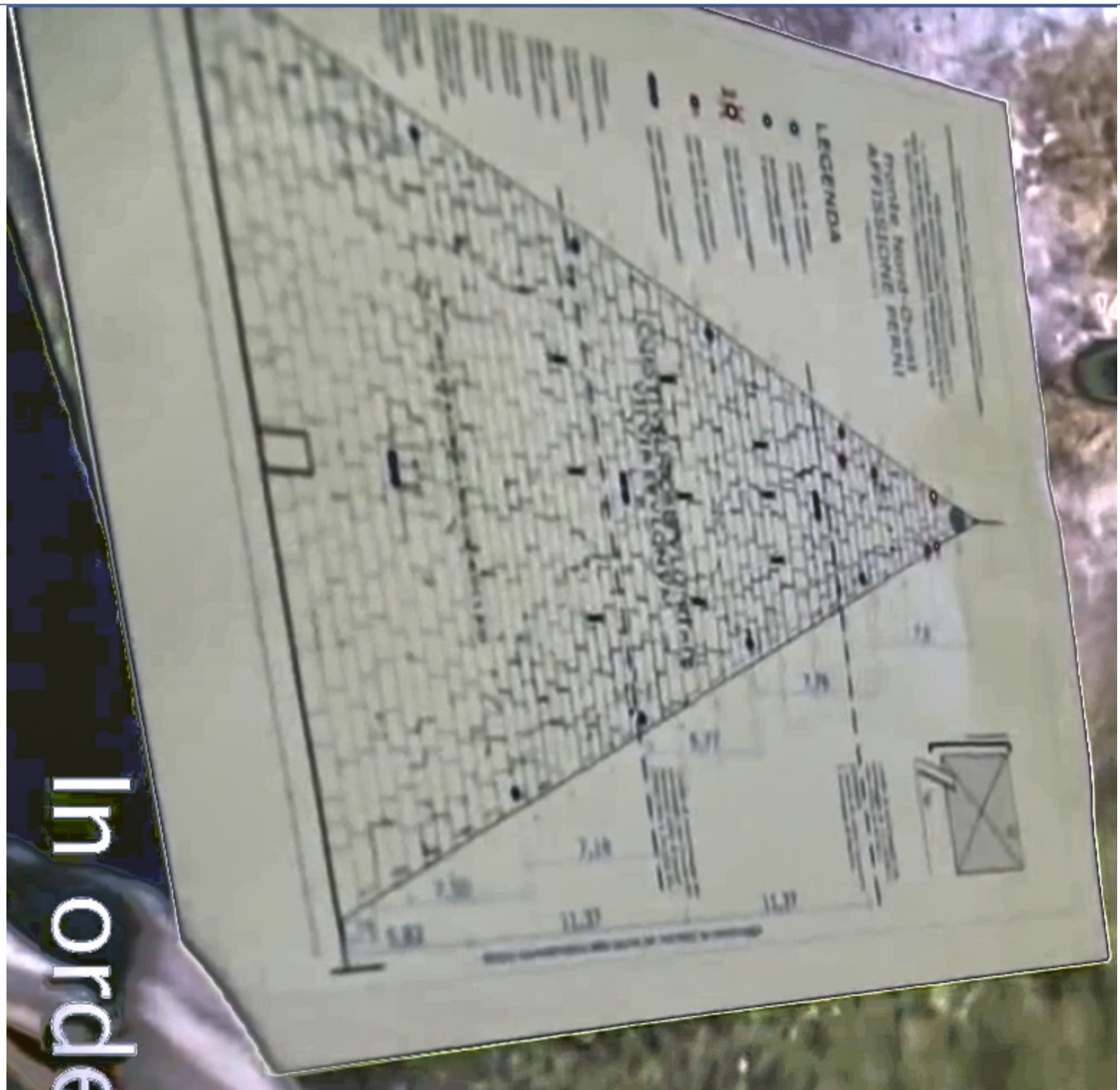
$$(1.166) \quad 2b = 57 \frac{2}{7} RC = 30.00680272 \dots M$$

ise köşegeni

$$(1.167) \quad 2\sqrt{2}b = 57 \frac{2}{7} RC \cdot \sqrt{2} = 81.01423407 \dots \approx 81 \frac{1}{70} RC$$

olur ki bu sonuç rahatlıkla 81 RC olarak alınabilir!

Yükseklik. Piramitin yüksekliği için kaynaklarda 36 M (118 Feet), 36.27 M (119 Feet), 36.40 M (119.40 Feet), 120 Feet, 37 M (125 Ayak) vd. geçer. Mısır bilimci *Francesca Pontani*, yukarıdaki makalesinde 36.40 M (125 Ayak) olarak alır ama parantez içinde verilen 125 Ayak yanlış olduğu için sildim. Bu ölçülerden 36.40 M hariç (ki bu ölçü [piramitin restorasyonu](#) sırasında ortaya çıktı) diğerlerinin hepsi farklı zamanlarda gezginler (seyyahlar) tarafından alınmış ölçüler olup aşağıdaki resim piramitin restorasyonu sırasında bir ustanın elinden alınma, daha doğrusu benim onun elinden aldığım bir görüntüdür (Bkz. [00:09:19:012](#)):

Şekil 1.30. Restorasyon sırasında piramitteki hem yapısal hasarın onarılması hem de piramitin depreme karşı güçlendirilmesi çalışması sırasında ustanın elindeki plan. Bu planda piramite çakılacak demirlerin seviyeleri alt (sağ) kenarda ve piramitin taşlara göre seviyeleri, her ne kadar silik bir şekilde görünse de, üst (sol) kenarda görülmektedir (Bkz. ["RESTAURO PIRAMIDE CAIO CESTIO"](#)).

Eğer piramitin yüksekliği için *Thales*'in Büyük Piramit'teki deneyini yaparsanız yaklaşık değerlerle birlikte absürd sonuçlar da elde ederseniz. Çünkü Google Earth'teki bazı haritalarda tam da piramitin olduğu yerde resimler birleştirilmiş ve değişken zemin seviyeleri nedeniyle inanılmaz sapmalar olmaktadır.

Ben yine de şansımı bir deneyeyim!

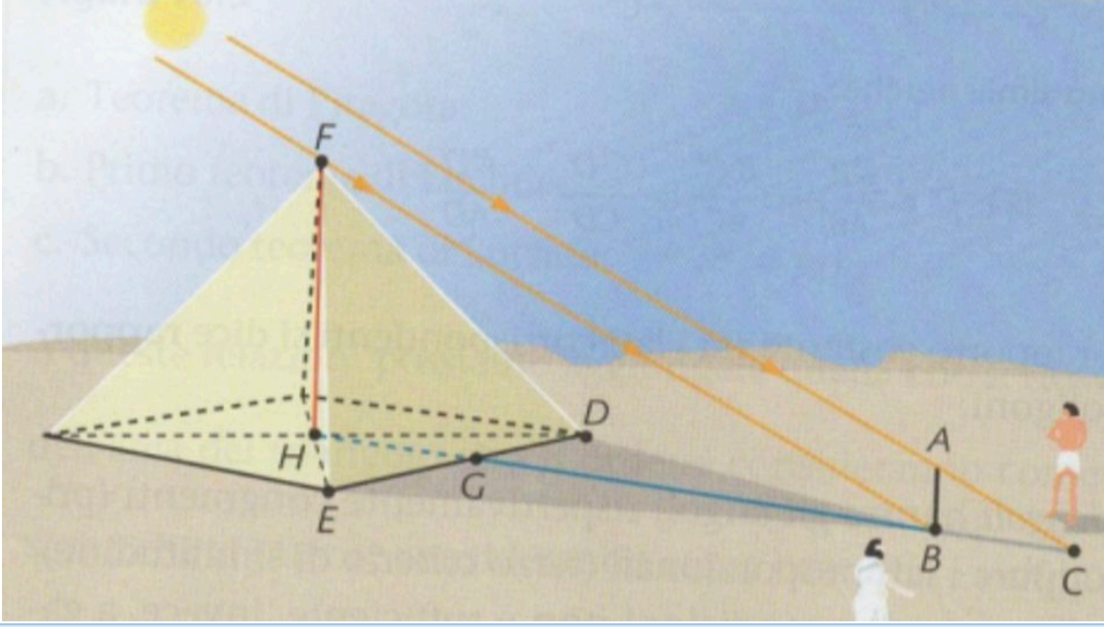
Modern Thales!

19.09.2023, 10:45-12:00'da *Thales*'in M.Ö. 600'de Büyük Piramit'te yaptığı deneyi Google Earth Pro 7.3.6.9345-Starry Night Pro Plus 8 programlarıyla *Cestius*'un piramitinde yaptım ve piramitin yüksekliğini bulabilmek için şu işlemleri yaptım: İlk Google Earth'te (41°52'35.42" Kuzey, 12°28'51.03" Doğu) koordinatındaki

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Cestius'un piramitine gidiniz. Sonra piramit ve tepesinin gölgesinin en iyi görüldüğü 29.07.2007, 17.07.2015, 29.04.2017, 26.04.2018, 09.08.2018, 25.06.2019, 01.07.2019, 22.05.2020, 06.07.2020, 02.03.2022 ve 12.04.2022 tarihli haritalarda aşağıdaki işlemleri yapınız.

Şekil 1.31. *Thales*, M.Ö. 600'de Büyük Piramit'in yüksekliğini ölçerken. Bu deneyin keskin sonuçları için ileri bir tarihte yayımlayacağım "[Kral Odası'nın Şaftlarının Projeksiyonu](#)" adlı makaleme bakınız.

seçtiğinizde hep 12:00'ı gösterir ama sizin saati Güneş'in azimutuna göre ayarlamanız gerekiyor (ki bu ayarlamayı ne kadar hassas yaparsanız o kadar doğru sonuç elde ederseniz). Bu hassas ayarlamayı yaptıktan sonra Güneş'in yüksekliğini gösteren eğim açısını bulunuz.

5. Google Earth'te piramitin merkezi ile tepe noktasının gölgesi arasındaki uzaklığı ölçünüz (ki bunun için zeminin dümdüz olmasına dikkat ediniz) ve bunu Starry Night Pro Plus 8 programıyla 4. maddede elde ettiğimiz Güneş'in ışıklarını gösteren eğim açısının tanjantıyla çarpınız. Bu, size piramitin gerçek yüksekliğine yakın bir sonuç verecektir!

Örneğin, Google Earth'teki 12.04.2022 tarihli haritada piramitin tepesinin gölgesinin merkezine uzaklığı 25.23 M ve azimutu $158.47^\circ = 158^\circ 28' 12''$ dir. Starry Night programında "Viewing Location"da piramitin ($41^\circ 52.59'$ Kuzey, $12^\circ 28.85'$ Doğu) koordinatını (ki Time zone: 1.0 ve DST onaylı olacaktır), 12.04.2022 tarihini ve Güneş'in azimutunu $158^\circ 28.350' = 158^\circ 28' 21''$ olarak ayarladığım zaman Güneş'in yüksekliğinin $55^\circ 10.433' = 55^\circ 10' 25.98''$ olduğunu gördüm.

Buna göre piramitin yüksekliği için şu sonuç çıkar:

$$(1.168) \quad h = 25.23 \text{ M} \cdot \tan 55^\circ 10' 25.98'' = 36.26592749 \dots \text{ M}.$$

Bu, piramitin yüksekliği için gerçek bir değer değil, sadece yaklaşık bir değerdir! Yani metot sağlam ama gerek piramitin olduğu değişken zemin seviyeleri, gerek Google Earth'teki bazı haritalarda bozulmalar ve gerekse bu hesaptaki işlemlerde kontrol edemediğimiz noktalar nedeniyle kesin bir sonuç yakalayabilmek mümkün değildir. Bu nedenle [Millavadanlı Thales](#) ile aynı topraklarda yaşamaktan gurur duyuyorum. *Thales*, Türkiye topraklarında yaşamış 22 antik matematikçinin en büyüğü ve Eski Yunan Matematiği'ni başlatan ilk kişiydi!

Şimdi piramitin yüksekliği için bu sonuçları bir kenara bırakır ve $(3,7 \frac{5}{12}, 8) \text{ M}$ dik üçgenine göre hesaplırsak şu sonucunun çıktığını görürüz:

$$(1.169) \quad h = \frac{7 \frac{5}{12} \text{ M}}{3 \text{ M}} \cdot 50 \text{ Ayak} = 123 \frac{11}{18} \text{ Ayak} = 123 \frac{11}{18} \cdot 0.294695 = 36.42757638 \dots \text{ M}.$$

Kaidenin Yüksekliği. Kaide günümüzde toprak altında kalmıştır (Bkz. *Carole Raddato*'nun [24.11.2016](#), *bmiller128*'in [07.02.2018](#), ve *Rabax63*'ün [17.11.2018](#) tarihli fotoğraflarına). Fakat *Etienne Du Pérac*'in 1544'teki ve *Piranesi*'nin 1756'daki çizimlerine göre kaidede Prens *Taktidamani*'nin piramitindeki gibi 2 taş sırasının mevcut olduğunu görüyoruz (Bkz. "[I vestigi dell' antichità di Roma, raccolti et ritratti in prospettiva con ogni diligentia da Stefano Dv Pérac](#)", S. 27 ve "[Spaccato della Piramide di Cajo Cestio](#)"). Bu nedenle kaidedeki taşların yüksekliklerinin teker teker ölçülmesi gerekir. Çünkü kaide piramit eğimine göre yapılmamıştır!

Fakat tüm bu olumsuzluklara rağmen kaidenin yüksekliği için yine de bir yaklaşık verebiliriz: Eğer kaidenin yüksekliğini piramit eğiminde ölçersek,

$$(1.170) \quad b \cdot \frac{h}{a} - h = \frac{2\sqrt{2}b}{2\sqrt{2}} \cdot \frac{h}{a} - h = \frac{144 \text{ Ayak}}{2\sqrt{2}} \cdot \frac{123 \frac{11}{18} \text{ Ayak}}{50 \text{ Ayak}} - 123 \frac{11}{18} \text{ Ayak} = \frac{89}{18} (-25 + 18\sqrt{2}) \text{ Ayak} = \frac{89}{18} (-25 + 18\sqrt{2}) \times 0.294695 = 66.42118640 \dots \text{ CM}$$

ya da

$$(1.171) \quad (b - a) \cdot \frac{h}{a} = \frac{2\sqrt{2}(b - a)}{2\sqrt{2}} \cdot \frac{h}{a} = \frac{144 \text{ Ayak} - 141 \frac{3}{7} \text{ Ayak}}{2\sqrt{2}} \cdot \frac{123 \frac{11}{18} \text{ Ayak}}{50 \text{ Ayak}} = \frac{89\sqrt{2}}{56} \text{ Ayak} = \frac{89\sqrt{2}}{56} \times 0.294695 = 66.23533616 \dots \text{ CM}$$

sonuçları çıkar ki kaidenin gerçek yüksekliği 66 CM'den küçük olur. Çünkü biz Prens *Taktidamani*'nin piramitinde gördük ki Şekil 1.9 ve 1.12'de kaidenin tabanı ilk taş sırasında piramit eğimine göre $\frac{1}{7} RC = 7.482993197 \dots \text{ CM}$ geride kalmıştı ve bu, piramit tabanı ile kaide tabanı arasındaki uzaklığın yarısı idi!

Şu halde piramit yüksekliğine (1.170) (ya da (1.171))'deki sonucun yarısını eklersek (ki bunu yapmamın nedeni, her 2 piramitin eğimlerinin birbirine yakın olmasıdır)

$$(1.172) \quad h + h_1 = h + \frac{b \cdot \frac{h}{a} - h}{2} = \frac{b \cdot \frac{h}{a} + h}{2} = 123 \frac{11}{18} + \frac{89}{36} (-25 + 18\sqrt{2}) = \frac{89}{36} (25 + 18\sqrt{2}) = 124.7380590 \dots \approx 124 \frac{31}{42} \text{ Ayak}$$

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

sonucunu elde ederiz (ki h , piramitin yüksekliği ve h_1 , kaidenin yüksekliğidir). Buradan kaidenin yüksekliği $124\frac{31}{42} - 123\frac{11}{18} = 1\frac{8}{63}$ Ayak = $33.21165873 \dots M$ çıkar ki bu, Prens **Taktidamani**'nin piramitinin kaidesindeki 2. taşın biraz alçaktır. Çünkü bu piramitteki 2. taşın yüksekliği $\frac{9}{14} RC = 33.67346938 \dots CM$ 'dir.

Seked ve Eğim Açısı. Piramitin sekedi yani eğimi

$$(1.173) \text{ Seked}(\theta) = 7 \text{Cot} \frac{a}{h} = 7 \cdot \frac{50 \text{ Ayak}}{123\frac{11}{18} \text{ Ayak}} = 2\frac{74}{89} \approx 2\frac{5}{6} \text{ El}$$

iken eğim açısı

$$(1.174) \theta = \text{Tan}^{-1} \frac{h}{a} = \text{Tan}^{-1} \frac{123\frac{11}{18} \text{ Ayak}}{50 \text{ Ayak}} = \text{Tan}^{-1} 2\frac{17}{36} = 67^\circ 58' 37''$$

dir.

Yanal Yüz Yüksekliği. Piramitin her bir yanal yüzündeki yükseklik

$$(1.175) r = \sqrt{a^2 + h^2} = \sqrt{50^2 + \left(123 + \frac{11}{18}\right)^2} = 133.3405669 \dots \approx 133\frac{1}{3} \text{ Ayak} = 88\frac{8}{9} \text{ Kübit}$$

olur. Çünkü $r = \frac{8}{3} \cdot 50 \text{ Ayak} = 133\frac{1}{3} \text{ Ayak} = 39.29266666 \dots M$ 'dir!

Piramitteki Yaklaşımlar. Piramitte kolaylıkla görebileceğimiz ilk yaklaşım, $(a, h, r) = \left(3,7\frac{5}{12}, 8\right)M$ dik üçgenindeki (1.156)'dan elde edilen

$$\frac{h}{2a} \approx \sqrt{5} - 1 = 2\phi - 1 - 1 = 2(\phi - 1) = \frac{2}{\phi}$$

yaklaşımına göre

$$(1.176) \frac{h}{a} \approx \frac{4}{\phi}$$

dir.

Fakat burada Altın Piramit'te geçerli olan (1.43)'teki yaklaşıklığı göz önüne alırsak şu müthiş bağıntı ortaya çıkar:

$$(1.177) \frac{h}{a} \approx \frac{\pi}{\sqrt{\phi}}$$

Yani piramitin h yüksekliğini a yarı tabanına bölersek π ve ϕ 'ye bağlı olarak $\frac{\pi}{\sqrt{\phi}}$ oranı 2 ondalıkla doğrulanır. Literatürde **Cestius**'un piramitinde Büyük Piramit'tekine benzer (1.176) ya da (1.177) bağıntıları geçmez!

Bir diğer bağıntı şudur:

$$(1.178) \frac{\zeta}{h} \approx \frac{h}{a}$$

Burada (a, h, r) üçlüsüyle belirtilen dik üçgenin çevresi $\zeta = a + h + r$ 'yi yerine koyar ve oranlara ayırırsak,

$$\frac{a + h + r}{h} \approx \frac{h}{a} \Rightarrow a^2 + ah + ar \approx h^2 \Rightarrow a(h + r) \approx h^2 - a^2 \Rightarrow \frac{h + r}{h + a} \approx \frac{h - a}{a}$$

yaklaşımlarına göre

$$(1.179) \frac{h + r}{h + a} \approx \frac{h - a}{a}$$

bağıntısı çıkar. Bu oranları (a, h, r) dik üçgenindeki h yüksekliği doğrultusunda r 'yi dışarı ve a 'yı hem dışarı hem de içeri doğru açtığımızda aynı yönde (benzerlik üçgenlerdeki gibi yukarıdan aşağıya doğru) görebilirsiniz.

Eğer bu bağıntıda (1.177)'deki yaklaşıklığı göz önüne alırsak,

$$\begin{aligned} ar \approx h^2 - ah - a^2 &= (h - \phi a) \left(h + \frac{a}{\phi}\right) \Rightarrow \frac{r}{a} \approx \left(\frac{h}{a} - \phi\right) \left(\frac{h}{a} + \frac{1}{\phi}\right) \approx \left(\frac{4}{\phi} - \phi\right) \left(\frac{4}{\phi} + \frac{1}{\phi}\right) = \frac{4 - \phi^2}{\phi} \cdot \frac{5}{\phi} = 5 \cdot \frac{4 - \phi^2}{\phi^2} = (4 - \phi^2) \left(\frac{\sqrt{5}}{\phi}\right)^2 = (4 - \phi - 1) \left(\frac{2\phi - 1}{\phi}\right)^2 \\ &= (3 - \phi) \left(2 - \frac{1}{\phi}\right)^2 = (3 - \phi)(2 - (\phi - 1))^2 = (3 - \phi)(2 - \phi + 1)^2 = (3 - \phi)(3 - \phi)^2 = (3 - \phi)^3 = \dots = \left(1 + \frac{1}{\phi^2}\right)^3 \end{aligned}$$

yaklaşımlarına göre

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

$$(1.180) \quad \frac{r}{a} \gtrsim \left(1 + \frac{1}{\phi^2}\right)^3$$

bağıntısı ortaya çıkar.

Üçüncü olarak (1.157)'den

$$(1.181) \quad \frac{a + h + r}{\sqrt{2}M} \gtrsim \frac{a + h + r}{h - 2a} = 13$$

yaklaşımları mevcuttur.

Burada

$$\sqrt{2}M \lesssim 1 \frac{5}{12}M = 1 \frac{5}{12} \cdot \frac{50}{3} \text{ Ayak} = 23 \frac{11}{18} \text{ Ayak} = h - 2a$$

olduğundan

$$(1.182) \quad \sqrt{2}M \lesssim h - 2a$$

yaklaşımı geçerlidir.

Eğer bu son yaklaşımda $M = \frac{a}{3}$ modülünü kullanırsak şu sonuç çıkar:

$$(1.183) \quad \sqrt{2} \lesssim 3 \cdot \frac{h - 2a}{a}$$

Şu halde bu sonuçla

$$(1.184) \quad \frac{6 + \sqrt{2}}{3} \lesssim \frac{h}{a}$$

yaklaşımını verebiliriz.

Bir diğer yaklaşım, (1.181)'den

$$\frac{a + h + r}{h - 2a} = 13 \Rightarrow a + h + r = 13h - 26a \Rightarrow r = 12h - 27a \Rightarrow a^2 + h^2 = r^2 = (12h - 27a)^2 = 144h^2 - 648ha + 729a^2 \Rightarrow 143h^2 - 648ha + 728a^2 = 0$$

eşitliğine (ki bu $(a, h, r) = \left(50, 123 \frac{11}{18}, 133 \frac{1}{3}\right)$ dik üçgeninde artık bir yaklaşıktır) göre elde edilen şu sonuçtur:

$$(1.185) \quad \frac{h}{a} \gtrsim 2 \cdot \frac{162 + \sqrt{218}}{143}$$

(1.184)&(1.185)'teki yaklaşıklıkların doğruluk değeri,

$$\frac{6 + \sqrt{2}}{3} \lesssim 2 \cdot \frac{162 + \sqrt{218}}{143}$$

eşitsizliğinden elde edilen

$$(1.186) \quad \sqrt{2} \gtrsim 1 \frac{47}{114} = 1.412280701 \dots$$

yaklaşıklığına göre 2 ondalıktır!

Piramitin Planı

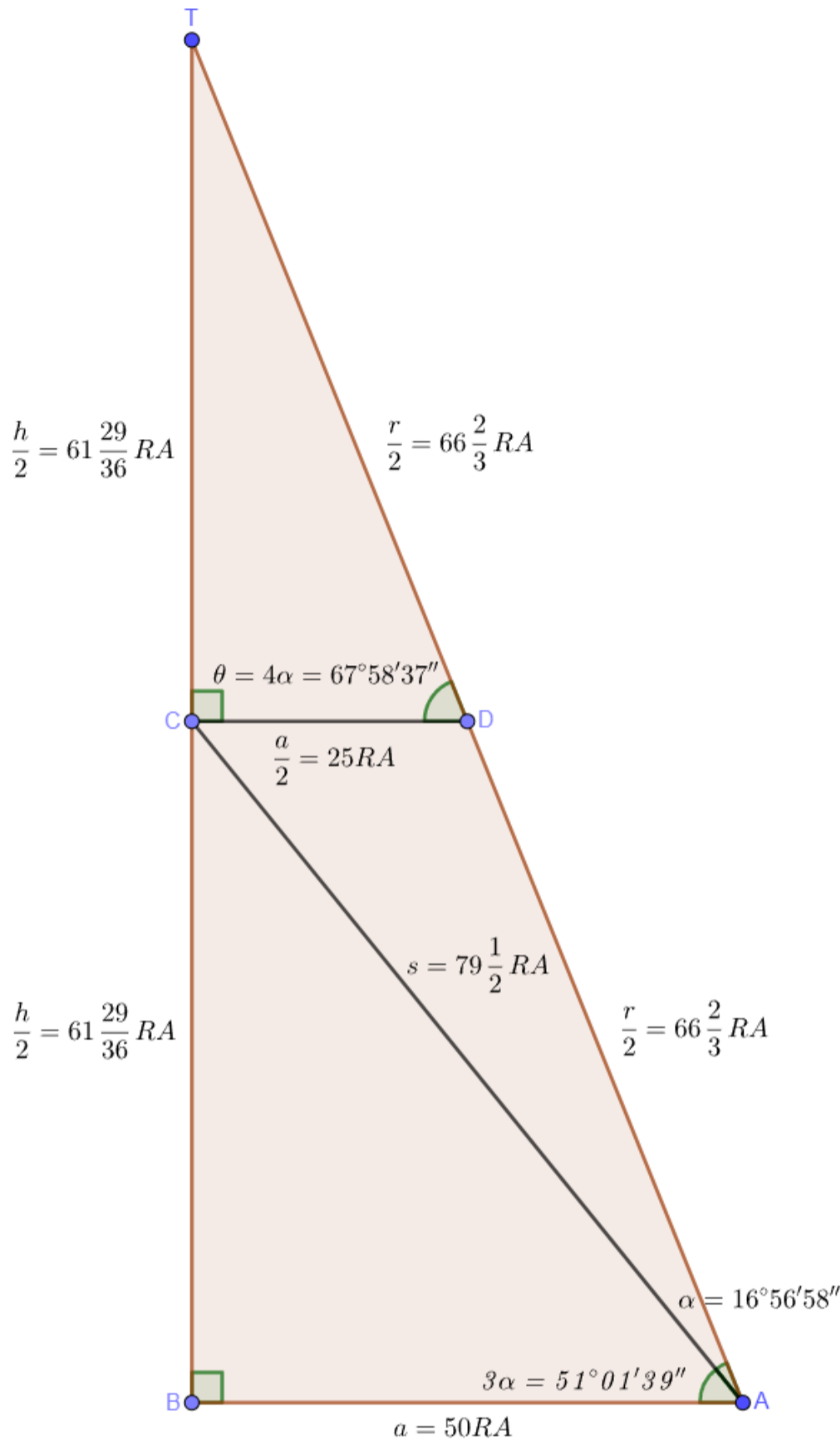
Meroe Piramitleri'ndeki gibi eğim açısı yüksek bir piramit tasarlanmış. Fakat böyle bir piramitin yapımında Mısır kübiti (RC) yerine eski Roma ayağının (RA) kullanımı söz konusu olunca devreye Romalı yetkin bir mimar girmiş ve şu plan ortaya çıkmıştır: 68° 'lik eğimde bir piramit yapılacak ve bu açı $h = 123 \frac{11}{18} RA$ yüksekliğinin yarısının alınmasıyla $4'te\ 3'e$ yani $\frac{3}{4} \cdot 68^\circ = 51^\circ$ 'ye düşürülecektir. Bunun için aşağıdaki Şekil 1.32'de C noktası [BT] yüksekliğinin orta noktası olarak alınmış ve $3\alpha = 51^\circ 01'39''$ açısı elde edilmiştir. Söz konusu bu açı eski Mısır Piramitleri'nden bilinen bir açıdır ve Romalı mimar bu açıyla doğrudan Büyük Piramit'i hedef alır. Çünkü,

$$(1.187) \quad \tan(3\alpha) = \frac{h/2}{a} = \frac{h}{2a} = \frac{123 \frac{11}{18} RA}{2.50 RA} = 1 \frac{17}{72} = 1.236111111 \dots \gtrsim \sqrt{5} - 1$$

oranı Büyük Piramit'te şu şekilde mevcuttur:

1.8. Cestius'un Piramiti

$$(1.188) \frac{2a}{r} = \frac{2a}{\sqrt{a^2 + h^2}} = \frac{2 \cdot 219 \frac{25}{28}}{\sqrt{\left(219 \frac{25}{28}\right)^2 + 280^2}} = \frac{12314}{\sqrt{99374249}} = 1.235270925 \dots \approx \sqrt{5} - 1.$$

Şekil 1.32. Cestius Piramiti'nin Planı. Bu plan $M = 16\frac{2}{3}$ modülüne göre piramitin temel $(a, h, r) = \left(3, 7\frac{5}{12}, 8\right)M$ dik üçgeninden elde edilmiştir. Romalı mimar *Vitruvius*'a göre antik yapılar bir M modülüne göre planlanıyorlardı (Bkz. "*De Architectura*"). Bu kitaptaki bilgileri açıklamalı olarak "*Mimarlık Üzerine 10 Kitap*"da bulabilirsiniz). O halde ABC dik üçgenindeki $\frac{h/2}{a} = \frac{h}{2a}$ oranı Büyük Piramit'teki $\frac{2a}{r}$ oranına mükemmel bir şekilde yaklaşır ki (bkz. Fig. 1), bu, Büyük Piramit'teki bir yan yüz üzerindeki dikdörtgendeki oran iken Cestius Piramiti'nde yükseklik üzerindeki dikdörtgendeki oran demektir ve mimarın asıl planını gösterir!

İşte mimarlığın beşiği olarak kabul edilen İtalya'da *Mussolini'nin ölümü*nden sonra soluğu Mısır'da alan İtalyan mimar ve inşaat mühendisi *Celeste Rinaldi* ve ordu subayı *Vito Maragioglio*, 1963-1977'de yayınladıkları "*L'Architettura delle Piramidi Menfite Part II-VIII*" kitaplarında tam da bunu yapmak istiyorlardı (Bkz. Resim 3.8&3.9). Yani Mısır Piramitleri'nin planları çıkartılabilirse, bu sayede Cestius Piramiti'nin planı da çıkartılabilecekti ama ömürleri yetmedi. Peki *Rinaldi-Maragioglio* neden *Petrie* gibi hareket etmeyerek tam tersini yaptılar? Çünkü *Petrie* 1880'de "*Stonehenge*"de başladığı çalışmasına 1880-1882'de Giza Piramitleri'nde devam etmişti!

$$(1.190) r_1 = \sqrt{a^2 + h_1^2} = \sqrt{50^2 + \left(33\frac{47}{66}\right)^2} = 60.30345857 \dots \approx 60\frac{17}{56} RA$$

olarak elde edilirler.

Şimdi de θ 'nın 4'te 1'i için yine aynı açıortay teoremini uygularsak,

Burada Mısır bilimci *Francesca Pontani* şu kritik bilgiyi verir: "*Gaius Cestius*, özellikle Mısır'daki piramitlerden etkilenmiş ve kendisi için bir piramit yaptırmaya karar vermiştir, ancak model olarak Giza Piramitleri'ni değil, daha ince ve köşeleri farklı bir eğime sahip olan Nübye piramitlerini almıştır"

Fakat İtalyanlar 2036+6 yıldır *Cestius*'un piramitinin tasarımıyla uğraşmadıkları için (1.187)'deki gelişmeden habersizdirler. Öyle ki bu konuda en ileri seviyede olan İtalyan Mısır bilimci, mimar ve arkeolog *Francesca Pontani* bile yanılmaktadır. Aynı şekilde, İtalyan Kültür Bakanlığı tarafından 2012-2014'te *Cestius*'un piramitinde yürütülen restorasyon çalışmalarının başındaki İtalyan mimar ve tasarımcı *Maria Grazia Filetici* ve arkeolog *Rita Paris* adlı kişiler de kayıtsız kaldılar (Bkz. "*IL RESTAURO DELLA PIRAMIDE DI CAIO CESTIO*"). Piramitteki restorasyon çalışmaları bu siteden duyurulurdu ama restorasyon bittikten sonra bu siteyi apar topar kaldırdılar ve hiçbir bilimsel makale yayınlanmadı. Çünkü bu çalışmalar genelde iç yazışmalar yoluyla yapılıyordu). Yani İtalyanların elinde her türlü imkân vardı ama solda gördüğünüz planı ortaya koyamadılar. Bu her şeyden önce *Jül Sezar*'ın evlatlığı ve Roma'nın ilk imparatoru olan *Augustus*'un preatorluğunu (koruma muhafızlığı) yapmış olan *Gaius Cestius*'a ve öldükten sonra onun mezar piramitini yapan Romalı mimara düpedüz ihanet idi!

Ama Romalı amiral ve filozof *Gaius Plinius Secundus*'un belirttiği gibi (ki o sözünde aslında farkında olmadan, Eski Roma'nın Eski Yunan'da olduğu gibi emperyalist bir İmparatorluk olduğunu itiraf ediyordu) biz, tembel ve ağgözlü değil çalışkan yani dolayısıyla emperyalist ve Avrupa'nın içi boş şekilde ürettiği "Hümanist" değil gerçekten "İnsancıl" ya da daha açık şekilde *Yunus Emre*'nin ifadesine göre "*Yaratılanı severim, Yaratandan ötürü*" insanlarız. Bununla birlikte İmparator *Augustus* ölüm döşegindeyken ağzından çıkan son cümle şu olmuştu (Bkz. "*Pax Romana*"): "*Tuğladan ibaret bir Roma buldum; size mermerden bir tane bırakıyorum!*"

Herhalde bu söz şimdiki İtalyanların utanması için yeterli bir söz olsa gerekir. Neden? Çünkü onlar da Eski Roma'dakiler gibi emperyalist insanlardır. Dolayısıyla bu bölümden şu sonucu çıkarttım: "*Cestius Piramiti'ne geldiğimde kafa karıştıran bir sürü ölçü gördüm; size yandaki planla birlikte bu çalışmayı bırakıyorum!*"

Şimdi Romalı mimar $3\alpha = 51^\circ 01' 39''$ parçasını bu şekilde belirlediğine göre geriye $\alpha = 16^\circ 56' 58''$ kalır ki bu, piramitin BAT eğim açısının 4'te 1'ini gösterir. Yani Eski Mısır Piramitleri'nde gördüğümüz bu teknik Roma Piramitleri'nde de mevcuttur!

θ 'nın 2'nin Kuvvetlerine Bölümünden Çıkan Sonuçlar

İlkin θ 'nın yarısı için ABT dik üçgeninde 1. açıortay teoremini kullanırsak,

$$\frac{50}{h_1} = \frac{133\frac{1}{3}}{123\frac{11}{18} - h_1}$$

denkleminde [BT] yüksekliği üzerinde

$$(1.189) h_1 = 33\frac{47}{66} \approx 33\frac{5}{7} RA$$

parçası ve buna karşılık gelen hipotenüs de

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

$$\frac{50}{h_2} = \frac{60 \frac{17}{56}}{33 \frac{47}{66} - h_2}$$

denkleminde $[BT]$ yüksekliği üzerinde

$$(1.191) \quad h_2 = 15 \frac{2095}{6177} \approx 15 \frac{19}{56} RA$$

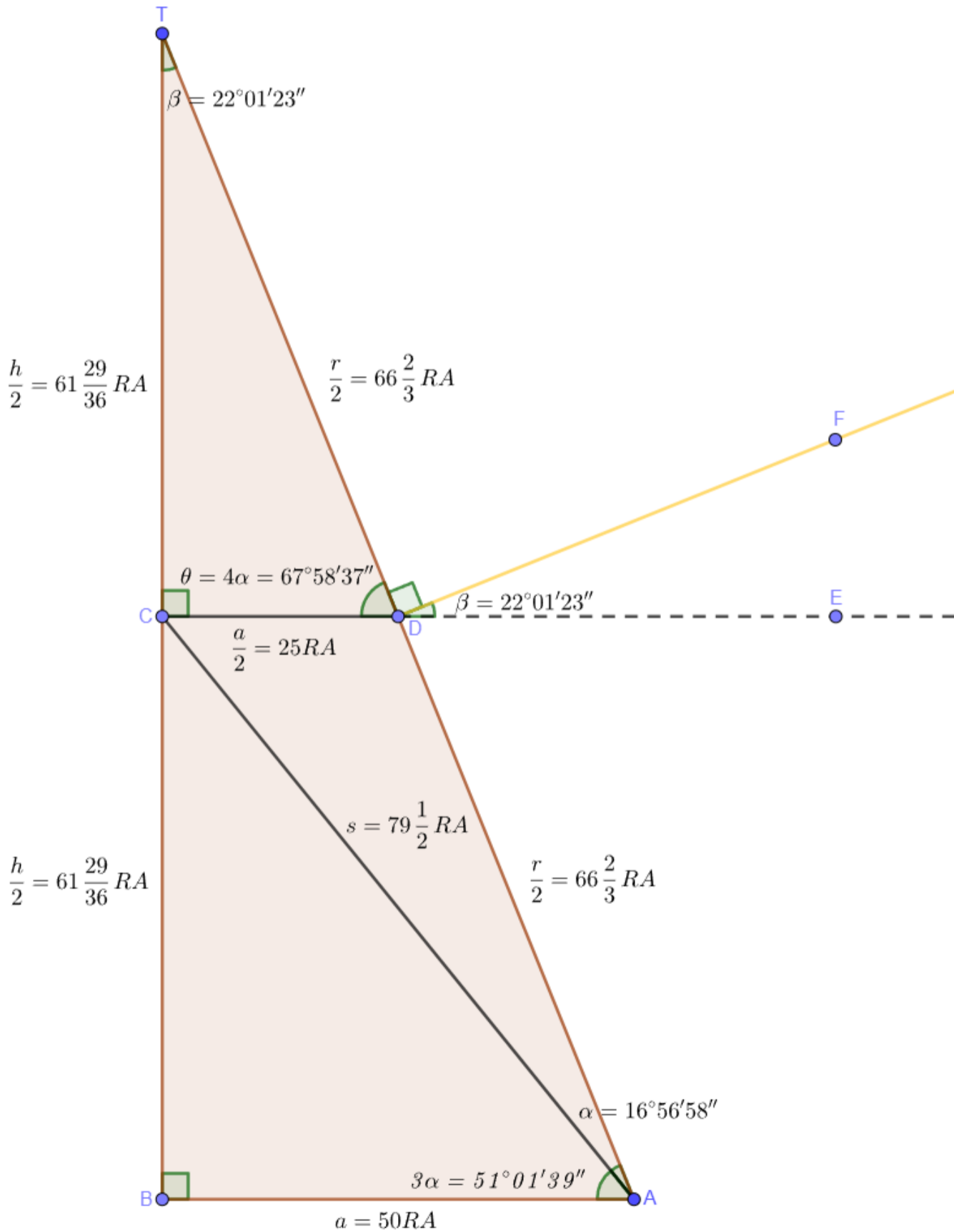
elde edilir.

Eğer yüksekliği

$$(1.192) \quad h_2 = 50 \cdot \tan 17^\circ = 15.28653407 \dots \approx 15 \frac{2}{7} RA$$

olarak alırsak buna karşılık gelen hipotenüs şöyle elde edilmiş olur:

$$(1.193) \quad r_2 = \sqrt{a^2 + h_2^2} = \sqrt{50^2 + \left(15 \frac{2}{7}\right)^2} = 52.28434814 \dots \approx 52 \frac{2}{7} RA.$$

Piramitin Astronomisi

Yandaki şekilde $[DE]$ ışını Güneş ışıklarının piramitin güneydoğu yüzüne dik bir şekilde geldiği günü gösterir. Bu durumda ABT dik üçgenindeki dar açılarının tümler olmasından dolayı $\beta = 90^\circ - \theta = 22^\circ 01' 23''$ olur ki bu, Güneş'in eğim açısını gösterir.

Oryantasyonu. [Constantino Sigismondi](#), 28 Mayıs 2015, 13:45:17'de paratonerin gölgesi piramitin kuzeydoğu yüzünü 2 eşit parçaya böldüğünde Güneş'in azimutu 204.27° (ki Google Earth'teki 12.04.2022 tarihli haritada piramitin kaide tabanlarında buna yakın sonuçlar görüyordum: [2023-10-08_165440.png](#), [2023-10-08_165845.png](#), [2023-10-08_171021.png](#) ve [2023-10-08_171636.png](#)) ve yüksekliği 68.07° olarak ölçtü (Bkz. "[Misura dell'azimut della Piramide Cestia col Sole](#)", S. 3, Şekil 2. Daha detaylı bilgi için makalenin yayınlandığı "[Sigismondi, Constantino: Misura dell'azimut della Piramide Cestia col Sole](#)" sayfasına bakınız. Bu makale "[GERBERTVS](#)", Vol. 9, 2016, S. 31-34'te yayınlanmıştır.

[Sigismondi](#)'nin "[GERBERTVS](#)", Vol. 10, 2016'da yayınlanan bir diğer makalesi şudur (ki yayınlandığı sayfa [şuradadır](#)): "[Azimut e altezza della Piramide Cestia in una sola osservazione del Sole e dell'ombra proiettata](#)". Fakat bu makalesinde piramitin yüksekliğini ilkinden farklı olarak, $h = 35.98 \pm 0.08 M$ olarak verir. Ancak (1.168)'de görüldüğü gibi hiçbir ölçümümde $36 M$ 'yi göremedim, çünkü hepsi $36 M$ 'nin üzerindedir!

[Sigismondi](#)'nin Cestius Piramiti'nin azimutuna ilişkin ilk makalesi, "[Effemeridi](#)", 2007, S. 65-66'daki kısa araştırmasıdır).

Buna göre piramitin azimutu

$$(1.194) \quad az = 204.27^\circ - 180^\circ = 24^\circ 16' 12''$$

olurken yüksekliği

$$(1.195) \quad h = 68.07^\circ = 68^\circ 04' 12''$$

Şekil 1.33. Cestius Piramiti'nin mimari planı. Burada [Sigismondi](#)'nin fotoğraflarının [orijinali](#) ve [geliştirilmiş](#) dikkat çeker. Bu fotoğraflarda soldakinde paratonerin gölgesi piramitin kuzeydoğu yüzünün orta hattından (ki taşlar orta hatta harçla ayrılmışlardır) hafifçe sağa saparken sağdakinde orta hattan hafifçe sola sapar. Buna göre [Sigismondi](#)'nin piramitin yüksekliğinin $125 RA$ olmadığını anlaması gerekiyordu. Çünkü bu çekimleri [Francesco Di Vita](#) yaparken aldığı Güneş'in azimut ve yüksekliği bu şekildeki gibiydi (ki [Sigismondi](#)'nin bu çekimler ile ölçümlerin saniyesine kadar tek tek bildirmesi gerekiyordu).

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

olur (Bkz. "[Pyramids and Obelisks Beyond Egypt](#)", S. 125, Dipnot 5. **Christian Tietze**, dipnotta anılan "[Die Pyramide: Geschichte-Entdeckung-Faszination. 1. Aufl. Tietze, Christian: Verlag: Potsdam, Arcus Verlag, 1999](#)" kitabında piramitin eğim açısını 68° olarak verir. Bu kitabın bazı sayfalarını [2002 baskısında](#) görebilir ve 68° 'yi [2005 baskısında](#) 92. sayfada bulabilirsiniz). Burada Güneş piramitin güneybatı yüzünün tam ortasına anılan ölçülerde gelirken piramitin kuzeydoğu yüzünün hemen hemen hiç gölge yapmamasına dikkat ediniz. Çünkü (1.195)'teki eğim açısı yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi piramitin eğim açısına yakındır!

Şimdi Google Earth'teki 04.01.2023 tarihli haritadaki piramitin tepe noktasını gösteren $(41^\circ 52' 35.20'' \text{ K}, 12^\circ 28' 51.04'' \text{ D}) = (41^\circ 52.58\bar{6}' \text{ K}, 12^\circ 28.850\bar{6}' \text{ D})$ noktasında Starry Night Pro Plus 8 programıyla Güneş $az = 24^\circ 16.2'$ azimutunda ve $\beta = 22^\circ 01' 23''$ yüksekliğinde iken tarih araştırmalarına geçmeden önce Dünya'nın eksen eğikliğinin presesyon ve nutasyon hesapları nedeniyle yıllara göre dağılımına bir bakalım.

Dünya'nın İlgili Yıllara Göre ϵ Eksen Eğikliği								
Sıra No	Yıl	Jülyen Günü	ϵ (Ort.)	ϵ (Ort.)	ϵ (Gerçek)	ϵ (Gerçek)	$\Delta\epsilon$	$\Delta\epsilon$
1	-17	1714849	23.69697°	$23^\circ 41' 49.1''$	23.69623°	$23^\circ 41' 46.42''$	-0.00074°	$-00^\circ 00' 2.68''$
2	-16	1715214	23.69685°	$23^\circ 41' 48.66''$	23.69534°	$23^\circ 41' 43.23''$	-0.00151°	$-00^\circ 00' 5.43''$
3	-14	1715945	23.6966°	$23^\circ 41' 47.77''$	23.694°	$23^\circ 41' 38.41''$	-0.0026°	$-00^\circ 00' 9.36''$
4	-13	1716310	23.69648°	$23^\circ 41' 47.33''$	23.69373°	$23^\circ 41' 37.43''$	-0.00275°	$-00^\circ 00' 9.9''$
5	2023	2459946	23.4363°	$23^\circ 26' 10.68''$	23.43811°	$23^\circ 26' 17.21''$	0.00181°	$00^\circ 00' 6.53''$
6	2024	2460311	23.43617°	$23^\circ 26' 10.21''$	23.43842°	$23^\circ 26' 18.29''$	0.00224°	$00^\circ 00' 8.08''$
7	2026	2461042	23.43591°	$23^\circ 26' 9.28''$	23.43814°	$23^\circ 26' 17.32''$	0.00223°	$00^\circ 00' 8.04''$
8	2027	2461407	23.43578°	$23^\circ 26' 8.81''$	23.43767°	$23^\circ 26' 15.63''$	0.00189°	$00^\circ 00' 6.82''$

Tablo 1.8. Tablodaki Dünya'nın eksen eğikliğine ait veriler "[Obliquity Applet](#)" sayfasından alınmıştır. Sizin de bu verileri görebilmeniz için "[How to get this applet](#)" sayfasındaki Java eklentisini Google Chrome'a eklemeniz ve "[Obliquity Applet](#)" sayfasında bu eklenti çalıştırmamız gerekir (ki bunun için bilgisayarınızda Java'nın kurulu olması gerekir). Eğer kırmızı renkli "[Obliquity Applet](#)" başlığının altında "Obliquity of the Ecliptic" adlı Java uygulamasını görürseniz programı başarılı olarak çalıştırmışsınız demektir. Eğer orada Start Year: -500 ve Stop Year: 500 seçerseniz tablodaki ilk 4 satırdaki ve sonra Start Year: 2000 ve Stop Year: 2500 seçerseniz son satırdaki verileri bulabilirsiniz. Ancak uygulama demo olduğundan çift yıllar görüntülenemez!

Bu tablodaki verileri elle hesaplamak çok zaman alır. Çünkü işin içinde Dünya'nın presesyon ve nutasyon hesapları var (ki **Jürgen Giesen**, bu verileri nasıl hesapladığını "[Obliquity Applet](#)" sayfasının başında kaynaklarıyla birlikte açıklar). Buna göre piramitin tepe noktasındaki $41^\circ 52' 35.20''$ Kuzey enlemi orijin (başlangıç) olmak üzere yıllara göre değişir. Örneğin, bu noktanın M.Ö. 13'te enlemi

$$23^\circ 41' 37.43'' - 23^\circ 26' 17.21'' = 15' 20.22''$$

için (ki kaba bir hesapla bunun $\frac{2036}{100} \cdot 46.8'' = 15' 52.848''$ olduğuna dikkat ediniz. Bkz. "[Obliquity Applet](#)" sayfasındaki ilk tablonun altına)

$$41^\circ 52' 35.20'' + 15' 20.22'' = 42^\circ 7.923\bar{6}'$$

idi!

Bu noktanın diğer yıllara göre de enlemlerini bu şekilde hesaplırsak karşımıza şu tablo çıkar:

Güneş'in Cestius Piramiti'nin Merkezine Göre Azimutu ve Yüksekliği											
Sıra No	Koordinat (Kuzey, Doğu)	Tarih (MÖ)	Saat	Azimut	Yükseklik	Tarih (MS)	Saat	Azimut	Yükseklik	Ortalama	
										Azimut	Yükseklik
1	$(41^\circ 52.58\bar{6}', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0017	08:29:19	$114^\circ 16.178'$	$22^\circ 17.105'$	15.03.2023	08:27:05	$114^\circ 16.200'$	$21^\circ 39.991'$	$114^\circ 16.189'$	$21^\circ 58.548'$
2	$(41^\circ 52.604\bar{6}', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0016	08:29:03	$114^\circ 16.271'$	$22^\circ 09.397'$	15.03.2024	08:28:01	$114^\circ 16.192'$	$22^\circ 04.643'$	$114^\circ 16.2315'$	$22^\circ 07.02'$
3	$(41^\circ 52.5885', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0014	08:28:30	$114^\circ 16.111'$	$21^\circ 53.745'$	15.03.2026	08:27:26	$114^\circ 16.169'$	$21^\circ 48.900'$	$114^\circ 16.14'$	$21^\circ 51.3225'$
4	$(41^\circ 52.560\bar{3}', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0013	08:29:20	$114^\circ 16.140'$	$22^\circ 17.963'$	15.03.2027	08:27:12	$114^\circ 16.247'$	$21^\circ 41.505'$	$114^\circ 16.1935'$	$21^\circ 59.734'$
5	$(42^\circ 08.0735', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0017	08:28:50	$114^\circ 16.273'$	$22^\circ 05.926'$	15.03.2023	08:26:37	$114^\circ 16.253'$	$21^\circ 28.906'$	$114^\circ 16.263'$	$21^\circ 47.416'$
6	$(42^\circ 08.020\bar{3}', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0016	08:28:34	$114^\circ 16.137'$	$21^\circ 58.101'$	15.03.2024	08:27:32	$114^\circ 16.184'$	$21^\circ 53.470'$	$114^\circ 16.1605'$	$21^\circ 55.7855'$
7	$(42^\circ 07.94', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0014	08:28:03	$114^\circ 16.261'$	$21^\circ 42.792'$	15.03.2026	08:26:58	$114^\circ 16.273'$	$21^\circ 37.924'$	$114^\circ 16.267'$	$21^\circ 40.358'$
8	$(42^\circ 07.923\bar{6}', 12^\circ 28.850\bar{6}')$	18.03.0013	08:28:51	$114^\circ 16.193'$	$22^\circ 06.836'$	15.03.2027	08:26:43	$114^\circ 16.154'$	$21^\circ 30.379'$	$114^\circ 16.1735'$	$21^\circ 48.6075'$

Tablo 1.9. Orijin Google Earth'teki 04.01.2023 tarihli haritadaki piramitin tepe noktasını gösteren $T(41^\circ 52' 35.20'' \text{ K}, 12^\circ 28' 51.04'' \text{ D}) = (41^\circ 52.58\bar{6}' \text{ K}, 12^\circ 28.850\bar{6}' \text{ D})$ noktadır. Tablodaki her bir satırdaki veriler [12.06.2023](#) tarihinde taiwebs.com sitesinde yayınlanan [Starry Night Pro Plus 8.1.1.2083](#) programı yeniden başlatılarak tarafımda elde edilmiştir. Bu verilerin elde edilmesinde Time zone: 1.0 hours off GMT ve DST onaylıdır (ki onaylamazsak 1 saat geri gider). Buradaki 15 Mart [Jülyen takviminde](#) ya da [Roma takviminde](#) 2 Mart'tır.

Bu tablodaki veriler için şu kritik noktaya dikkat etmek gerekiyor: Dünya'nın eksen eğikliği [Starry Night Pro Plus 8.1.1.2083](#) programında 2023 yılı baz alınmıştır. Bu nedenle Güneş'in günümüzdeki konumu doğru görünürken antik dönemde doğru görünmez (Bkz. "[Equinoctial sunrise 3000 BC is inaccurate](#)"). Bunu aşabilmenin tek yolu programa şu hileyi yaptırmaktır: Eğer piramitin tepe noktasının enlemini Tablo 1.8'e göre Tablo 1.9'daki gibi alırsanız Güneş'in anılan yıllardaki konumu doğru gözükür!

Buna göre tablodaki turkuaz renkli bölgede Güneş'in Cestius Piramiti'ndeki T tepe noktasına ait günümüzdeki ve sarı renkli bölgede T noktasının M.Ö. anılan yıllardaki koordinatları olmak üzere **Gaius Cestius**'un ölümü üzerine piramitin yapıldığı dönemdeki verilerdir. Fakat yeşil ve gri renkli bölgelerdeki verilere bakılacak olursa, sarı renkli bölgedeki verilerin Şekil 1.33'teki $22^\circ 01' 23''$ nin civarında olması tesadüfün ötesinde büyük bir şans olarak gözükür. Çünkü [Starry Night Pro Plus 8.1.1.2083](#) programı M.Ö. 18 Mart 13-17 tarihlerinin Miladi takvimin başlangıç noktası 0'a yakın olmaları nedeniyle Güneş'in azimut ve eğim açılarını mükemmel bir şekilde yakalayabildi. Tabii ki bu sonuçları [Starry Night Pro Plus 8.1.1.2083](#) programına hile yaptırarak yani T noktasının koordinatlarını Tablo 1.8'e göre yazarak elde edebildim. Yoksa programdan negatif yıllarda Güneş'in doğru konumunu elde edebilmek mümkün değildir!

Fakat Güneş'i bu şekilde doğru konumlandırırken bu sefer de takvimde gün kayması oluşur. Yani bir yerden fire vermek zorunda kalıyorsunuz. Ama sorun değil, şimdi aşağıda Jülyen takviminin kısa bir tarihçesini öğrendikten sonra bu tarihin tespit edilmesinin ne kadar kolay olduğunu göreceksiniz!

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Gaius Cestius Hangi Gün Öldü?

Jül Sezar o zamana kadar kullanılan takvimdeki karışıklıkları çözmesi için İskenderiyeli astronomi bilgini **Sosigenes**'ten yardım alır. **Sosigenes** bir yılı $365\frac{1}{4} = 365.25$ Gün olarak oluşan mevsim kaymalarını düzeltmeyi hedefler. Aşağıdaki filmde bu duruma değinilen sahneler çekilmiş ama sonradan vazgeçilmiştir. Çünkü filmin çekimi ilkin 6 saat olarak düşünülmüş ama sonra bundan vazgeçilerek 4:11:08'e düşürülmüştür (Y.N. Bu süreleri yalnızca buradaki bir parça çalışmamda tükettiğime dikkat ediniz. Çünkü olgunlaşmamış ve doğru olmayan çalışmalara yer vermem. Ayrıca çalışmalarında bilimsel olmayan hiçbir bilgiye yer vermem. Ne yazık ki aşağıdaki filmde bunun tam tersi yapılmış, dolayısıyla film, kritizesinin yapıldığı 2023'te 4 bölüm halinde NETFLIX'te yayımlanan "[Kraliçe Kleopatra](#)" dizisindeki dönüşmüştür. Çünkü "bize bilim değil, film lazım!").

Şekil 1.34. 1963 yapımı "[Kleopatra](#)" filminde **Sezar**, **Kleopatra** ve **Sosigenes**'e ait silinmiş 2 sahne. Solda **Sezar** **Sosigenes**'in verdiği Tam Güneş Tutulması düzeneğini incelerken ve sağda **Sosigenes** **Sezar**'a Dünya küresini temsil eden düzeneği gösterirken görülüyor.

Buna göre 4'e tam bölünemeyen yıllar 365 gün olur, bu yıllardan artan çeyrek günlerse 3 yılın ardından gelen artık yıla eklenerek, artık yıl 366 güne çıkarılır. Ayrıca bir yılın 12 ay kalabilmesi için artık yıllarda aylar 6 ay 30, 6 ay 31 gün olacak şekilde düzenlenir. Artık olmayan yıllarda ise yılın son ayından 1 gün çıkarılır. Bu da o dönemde yılbaşı Mart olduğundan dolayı Şubat ayının artık yıllarda 30, diğer yıllarda ise 29 gün olmasını getirir. Ayrıca takvim düzenlemesini yaptığı için **Jül Sezar**, o zamanlar "[Quintilis](#): Beşinci" olan ayın ismini değiştirerek kendi adını yani "[Iulius](#): July (Temmuz)"u verir!

Fakat **Sezar**'ın öldürülmesinden sonra takvimde yapılan bu ıslahat düzgün uygulanmaz. Çünkü Pontifekler, takvim düzenlemesinde 3 yılda bir artık yıl uygulaması yaparak takvimde tekrar bozulmalara sebep olurlar. Bu uygulamanın yapıldığı yaklaşık 40 yıl boyunca 3 gün kayma meydana gelir ve M.Ö. 8. yılda **Augustus** 12 yıl boyunca artık yıl uygulamasını durdurarak bu kaymayı düzeltir. Bu arada **Augustus** tıpkı **Jül Sezar** gibi takvimde değişiklik yaparak o zamanlar "[Sextilis](#): Altıncı" olan ayın adını değiştirip kendi ismi olan "Augustus: Ağustos"u verir. Fakat adı **Sezar**'dan gelen Temmuz ayının 31, Ağustos ayının ise 30 gün olmasından dolayı Şubat ayından 1 gün alınıp Ağustos'a ekler. Böylece Şubat ayı artık yıllarda 29, diğer yıllarda 28 güne düşer.

Bununla birlikte Jülyen takvimi de kusursuz bir takvim değildir zira dönencel yıl kesirini 0.2422 yerine 0.25 olarak almasından ötürü her 400 yılda bir takvim 3.12 gün yani yaklaşık 128 yılda 1 gün geri kalır ve bu sebeple günlerin bu zamanda ilerletilmesi gerekir. İşte bu hatalar nedeniyle **Papa 13. Gregorius** takvimde tekrar reformlara girişir ve bugünkü anlamda kullanılan modern Gregoryen takvim icat edilir. Gregoryen takvim de Jülyen takvim gibi her 4 yılda bir artık yıl uygulamasına gider ancak burada yüzyıl başlarında 400'e bölünmeyenlerde artık yıl uygulanmayarak sorun giderilmeye çalışılır (ki Jülyen takviminde buna bakılmaz). Öte yandan 400'e bölünse bile 4000 yılında Gregoryen takvimde artık yıl uygulanmayacaktır. Zira Gregoryen takvim de kusursuz değildir, her 400 yılda 0.12 gün sapma payı olup bu sebeple 4000 yılında sapmanın bu şekilde giderilmesi hedeflenmektedir. Örneğin, yüzyıl başlangıcı olan 2100, 2200, 2300 yıllarında Gregoryen takvim (400'e bölünmediğinden) artık yıl uygulamasına gitmezken, Jülyen takvim her 4 yılda bir artık yıl uygulamasına sıkı sıkıya bağlı kaldığından artık yıl uygulamasına gider. Buna karşın, yüzyıl başlangıcı olan 2000 ve 2400 yıllarında her 2 takvim de artık yıl uygulamasına gider. 4000 yılında ise 400'e bölünmesine karşın Jülyen takvim artık yıl uygulamasına giderken Gregoryen takvim gitmeyecektir!

Burada söz konusu olan Jülyen takvimindeki gün kaymaları 1 yılın 365.25 gün alınmasındaki kesirden kaynaklanıyordu ve bunun için daha Ptolemaeus döneminde Yunanlı astronomlar tarafından yeni kesirler önerilmişti: **Ptolemaeus** 1 yılı $365\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{108} = 365\frac{7}{27}$ Gün alırken Antik Yunan belgelerinde $365\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{76} = 365\frac{5}{19}$ Gün geçiyordu (Bkz. [RİK 4](#), S. 62). Yani problem **Papa 13. Gregorius**'tan çok önceleri çözülmüştü ve o sadece hazır olan helvayı yemeye koyulmuştu!

Şu halde [\(4.35\)](#)'e göre **Ptolemaeus**'un $\pi_p = 3; 8,30 = 3\frac{17}{120}$ değeri için Jülyen takvimi 1 yılda

$$(1.196) \Delta G = \frac{42 - \pi_p}{\pi_p} \cdot 29.530589 - 365\frac{1}{4} = \frac{1886507}{377000000} \text{ Gün}$$

geride kaldığından $12 + 2024 = 2036$ yılda

$$(1.197) 2036 \cdot \frac{1886507}{377000000} = 10 \text{ Gün} + 4^h 30' 55'' \frac{41233}{235625}$$

eksik olduğu görülür. Fakat bu sadece bir yaklaşımdır, dolayısıyla eğer günleri sayarsak yani [Roma takvimi](#)nde 15.03.2024 tarihini girerseniz o size Jülyen takvimi için 02.03.2024 tarihini verir. Buna göre Güneş'in ışıkları 15 Mart 2024'te Şekil 1.33'e göre Cestius Piramiti'nin güneydoğu yüzüne $22^{\circ}07'0045''$ eğim açısında gelirken Jülyen ya da Roma takviminde M.Ö. 2 Mart 18-12'de geliyordu ki her 2 tarih de **Gaius Cestius**'un kesin ölüm tarihini gösterir!

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Hazır **Gaius Cestius**'un ölüm tarihini çıkartmışken **Sezar**'ın ölüm tarihine de bir bakalım.

Jül Sezar'ın Ölüm Tarihi

Tarihi belge ve vesikalara göre **Sezar**'ın Mart'ın İdes'inde vahşice öldürüldüğü geçer. **Marcus Tullius Cicero** bir mektubunda **Sezar**'ın öldürülmesinden söz ederken son derece iğrenç ifadeler kullanır. Düzyazıda **Cicero**, şiirde **Homeros** gibi tek başına durur, asla eşitlenemez, her zaman taklit edilir. Roma dilinin mükemmelliği **Tullius**'un günlerinde kuruldu; **Plinius**'un günlerinde düşüşe geçti. Ama hangi yetenek, hangi belagat **Tullius**'un bazı mektuplarında rastladığımız, **Jül Sezar**'ın öldürülmesinden söz ederken kullandığı o insanlık dışı ifadeleri telafi edebilir: “*Quam vellem, ad illas puleberrimas epulas me idibus Martiis invitasses! Reliquiarum nibil haberemus: O that I had been invited, to that delightful banquet, on the ides of March! We would have had no offals (Keşke Mart'ın İdes'inde (ortasında) o güzel ziyafete davet edilmiş olsaydım! Hiç sakatat yemeyecektik)*”, [Gözlemlerle Plinius'un Mektupları](#), BOOK VI, OBSERVATIONS, S. 23.

İkinci olarak **Seutonius**'un “[12 Sezar'ın Hayatı](#)” adlı kitabına bir bakalım. Bu kitapta ilkin **Julius Sezar**'ın hayatı anlatılır ve orada da **Sezar**'ın öldürüldüğü tarih hakkında yukarıda **Cicero**'nun verdiği tarih dışında bir bilgi geçmez. Bunun için **Seutonius**'un **Sezar**'ın hayatını anlattığı 50 sayfalık metinde bir kesme yapmaya çalıştığımda, metnin kesilmesinin hemen hemen imkânsız olduğunu gördüm. Çünkü paragraflar birbirine bağlı ve iyi bir kesme yapamazsanız bu sefer de alıntı boşa gidecek. Bu nedenle [27. sayfanın ortasından 50. sayfaya](#) kadar olan metnin iyi bir kesme olduğunu düşünüyorum (ki metni biraz geniş tutmamın nedeni, **William Shakespeare**'nin 1599 tarihli “[Julius Caesar](#)” oyununu ve 1953 yapımı **Mankiewicz**'in “[Jül Sezar](#)” filmini daha iyi anlamanız içindir). Arzu eden metnin tamamına bakabilir!

Seutonius, **Sezar**'ın hayatını anlatırken onu ölüme götüren olayları şöyle sıralar: “... Tüm bu girişimler ve planlar ölümlüyle yarıda kaldı. Ancak bundan bahsetmeden önce, kişisel görünüşü, giyimi, yaşam tarzı ve karakterinin yanı sıra sivil ve askeri hayattaki davranışlarını kısaca anlatmak yanlış olmayacaktır.

Uzun boylu, açık tenli, düzgün bacaklı, biraz dolgun yüzlü ve keskin siyah gözlü olduğu söylenir; sonlarına doğru ani bayılma nöbetlerine ve kâbuslara maruz kalması dışında sağlığı yerindeydi. Seferleri sırasında 2 kez düşme hastalığına (epilepsi) yakalanmıştır. Kişisel bakımına biraz fazla özen göstermiş, sadece başının saçlarını sıkıca kesmekle ve yüzünü düzgün bir şekilde tıraş etmekle kalmamış, bazılarının iddia ettiği gibi, gereksiz saçlarını bile aldırılmıştır. Kelliği onu çok rahatsız eden bir çirkinlikti, çünkü sık sık kendisini çekemeyenlerin alaylarına konu olduğunu fark ediyordu. Bu yüzden saçlarını başının tepesinden öne doğru tarardı (ki buna günümüzde ‘**Sezar traş**’ denir) ve Senato ve halk tarafından kendisine verilen tüm onurlar arasında, her zaman defne çelengi takma ayrıcalığından daha çok severek aldığı ya da kullandığı hiçbir şey yoktu. Giyim kuşamının da olağanüstü olduğu söylenir; kolları bileğe kadar uzanan püsküllü bir Senatör tuniği giyerdi ve üzerinde her zaman bol da olsa bir kuşak bulunurdu; ve derler ki bu, **Sulla**'nın soyluları bu kötü giyimli çocuğa dikkat etmeleri konusunda sık sık uyarmasına neden olmuştu.

Önceleri **Subura**'da mütevazı bir evde yaşarken, **Başrahip** olduktan sonra **Kutsal Yol** üzerindeki resmi konutta yaşamaya başlamıştır. Birçok kişi onun zarafete ve lükse çok düşkün olduğunu; **Nemi**'deki arazisinde bir kır evinin temellerini attığını ve büyük masraflarla tamamladığını, o sırada hala fakir ve ağır borç altında olmasına rağmen, her açıdan kendisine uygun olmadığı için hepsini yıktığını; seferlerinde yanında tessellated ve mozaik kapılar taşıdığını yazmıştır.

İnciler elde etme umudunun onu **Britanya**'yı istila etmeye yönelttiği ve boyutlarını karşılaştırırken bazen onları kendi eliyle tarttığı söylenir; her zaman çok hevesli bir mücevher, oyma, heykel ve eski sanatçıların resim koleksiyoncusu olduğu; ayrıca muazzam fiyatlara olağanüstü figür ve eğitime sahip köleler topladığı ve bunların hesaplarına girmesini yasaklayacak kadar utandırdığı söylenir.

Eyaletlerde sürekli olarak 2 yemek salonunda ziyafetler verdiği, bunlardan birinde subaylarının ya da Yunanlı yoldaşlarının, diğerinde ise Romalı sivillerin ve taşralıların daha seçkinlerinin sofraya oturduğu anlatılır. Evinin yönetiminde, küçük meselelerde olduğu kadar büyük önem taşıyan meselelerde de o kadar titiz ve katıydı ki, fırıncısını kendisine bir çeşit ekmek, misafirlerine ise başka bir çeşit ekmek sunduğu için zincire vurdurdu; hakkında hiçbir şikâyet olmamasına rağmen, gözde bir reisine Romalı bir şövalyenin karısıyla zina yaptığı için idam cezası verdi.

Kral **Nikomedes** ile olan yakınlığı dışında iffetine leke sürülmemişti ama bu da onu her yönden hakarete açık hale getiren derin ve kalıcı bir suçlamaydı. **Licinius Calvus**'un kötü şöhretli sözlerinden hiç söz etmiyorum: ‘**Bitinya**'nın sahip olduğu her şey ve **Sezar**'ın sevgilisi.’

Dolabella ve yaşlı **Curio**'nun hakaretlerini de geçiyorum; **Dolabella** ona ‘**Kraliçe**'nin rakibi, kraliyet kanepesinin iç ortağı’, **Curio** ise ‘**Nikomedes**'in genelevi ve **Bitinya**'nın yahnisi’ diyordu. **Bibulus**'un meslektaşını ‘**Bitinya Kraliçesi**’ olarak ilan ettiği fermanlarını dikkate almıyorum, ‘eskiden bir Kral’a aşıkta, ama şimdi bir Kral'ın mülküne’ diyordu. Aynı zamanda, **Marcus Brütüs**'ün bildirdiğine göre, akli dengesi bozuk olan **Octavius**, kalabalık bir mecliste **Pompey**'i ‘Kral’ olarak selamladıktan sonra **Sezar**'ı ‘**Kraliçe**’ olarak selamladı. Ancak **Gaius Memmius**, doğrudan **Nikomedes**'in büyük bir akşam yemeği partisinde diğer ahlaksızlarla birlikte kadeh taşıyıcılığını yaptığını ve konuklar arasında **Memmius**'un isimlerini verdiği bazı Romalı tüccarların da bulunduğunu söyler. **Cicero**, **Sezar**'ın Kral'ın hizmetkârları tarafından kraliyet dairesine götürüldüğünü, morlar içinde altın bir sedirde yattığını ve **Venus**'ün bu soyunun bekâretinin **Bitinya**'da kaybolduğunu çeşitli mektuplarında yazmakla yetinmez; ama **Sezar** bir keresinde **Nikomedes**'in kızı **Nysa**'yı savunmak için Senato'ya hitap ederken ve Kral'ın ona olan iyiliğini anlatırken, **Cicero** bağırdı: ‘Daha fazla anlatma, dua et, çünkü onun sana ne verdiği ve senin de ona ne verdiğin çok iyi biliniyor.’ Son olarak, **Galya** zaferinde askerleri, genellikle savaş arabasını takip edenler tarafından söylenen şakacı şarkılar arasında, bir atasözü haline gelen bu dizeleri haykırdılar: ‘**Galya Sezar**’a, **Sezar Nikomedes**’e teslim oldu. **Sezar** zafer kazandı şanlı eylemi için, Ama **Sezar**'ın fatihi kazanmadı zaferin ödülünü.’

Kadınlara çok düşkün olduğu ve onlarla entrikalarında çok savurgan olduğu ve aralarında **Servius Sulpicius**'un karısı **Postumia**, **Aulus Gabinius**'un karısı **Lollia**, **Marcus Crassus**'un karısı **Tertulla** ve hatta **Gnaeus Pompey**'in karısı **Mucia**'nın da bulunduğu birçok ünlü kadını baştan çıkardığı herkes tarafından kabul edilmektedir. Her halükârda, **Pompey**'in yaşlı ve genç **Curio**'nun yanı sıra diğer pek çok kişi tarafından görevden alındığına şüphe yoktur, çünkü daha sonra iktidar arzusuyla, kendisine 3 çocuk doğuran karısını boşadığı ve sık sık inleyerek **Aegisthus** olarak bahsettiği bir adamın kızıyla evlenmişti. Ama **Sezar**, ilk konsüllüğünde 6 milyon sestertius değerinde bir inci satın aldığı **Marcus Brütüs**'ün annesi **Servilia**'yı herkesten çok seviyordu. İç savaş sırasında da, diğer hediyelerin yanı sıra, bazı güzel mülkleri halka açık bir açık artırmada nominal bir fiyatla ona devretti ve bazıları düşük rakam karşısında şaşkınlıklarını dile getirdiğinde, **Cicero** esprili bir şekilde şunları söyledi: ‘Aramızdaki alışverişin gerçek değerini bilmeniz için **Tertia** düşüldü.’ Aslında **Servilia**'nın kendi kızı **Tertia**'yı **Sezar**'a pazarladığı düşünülüyordu.

Eyaletlerdeki evli kadınlarla entrikalar çevirmekten kaçınmadığı, **Galya** zaferinde askerler tarafından da haykırılan şu sözden anlaşılacaktır:

‘Karılarınıza iyi bakın, ey yurttaşlar!’

Kel bir zampara getirdik. **Galya**'da zinanın bedeli altındı, Burada ise sadece borç.’

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Naso'nun yazdığına göre, **Bogudes**'in karısı **Mağribi Eunoe** de dahil olmak üzere, kraliçelerle de aşk ilişkileri yaşadı ve kocasına olduğu gibi ona da birçok görkemli hediye verdi. Ama en büyük gözdesi **Kleopatra**'ydı, onunla sık sık gün ağarana kadar ziyafet çekerdi ve askerleri onu takip etmeyi reddetmeseydi, onunla birlikte Mısır'dan geçerek neredeyse Etiyopya'ya kadar giderdi. Sonunda onu Roma'ya çağırdı ve onu yüksek onurlar ve zengin hediyelerle yükleyene kadar gitmesine izin vermedi ve doğruduğu çocuğa kendi adını vermesine izin verdi. Hatta bazı Yunan yazarlara göre, bu çocuk görünüşü ve yürüyüşüyle **Sezar**'a çok benziyordu. **Marcus Antonius** Senato'ya, **Sezar**'ın çocuğu gerçekten tanıdığını ve **Gaius Matius**, **Gaius Oppius** ve **Sezar**'ın diğer arkadaşlarının bunu bildiklerini açıkladı. Bunlardan **Gaius Oppius**, durumun özür ve savunma gerektirdiğini kabul edersesine, **Kleopatra**'nın **Sezar**'dan olan çocuğunun kendisinden olmadığını kanıtlamak için bir kitap yayınladı. Avam Kamarası Tribünü **Helvius Cinna**, **Sezar**'ın yokluğunda halka teklif etmesini emrettiği, **Sezar**'ın 'çocuk sahibi olmak amacıyla' istediği kadınla ve istediği kadar evlenmesini yasal hale getiren bir yasa tasarısı hazırladığını birçok kişiye itiraf etti. Yaşlı **Curio**, hem oğlancılık hem de zina konusundaki kötü şöhretinden şüpheye yer bırakmamak için bir konuşmasında onu 'her kadının erkeği ve her erkeğin kadını' olarak adlandırır.

Çok az şarap içtiğini düşmanları bile inkar etmedi. **Marcus Cato**'nun bir sözüne göre **Sezar** ayıkken devleti devirmeye kalkışan tek adamdı. Yemek konusunda bile **Gaius Oppius** bize onun o kadar kayıtsız olduğunu anlatır ki, bir keresinde ev sahibi taze yağ yerine bayat yağ ikram ettiğinde ve diğer konuklar bunu kabul etmediğinde, **Sezar** ev sahibini dikkatsizlik ya da görgüsüzlükle suçlamamak için her zamankinden daha bol miktarda yemek yemiştir.

Ancak ne orduların komutanıyken ne de sivil görevdeyken kanaatkârlığı maddi avantajlara kadar uzanmıyordu. Bazı yazarların ifadesine göre, İspanya'da Prokonsül iken, borçlarını ödemek için müttefiklerden para dilenmekle kalmamış, aynı zamanda Lusitanyalıların bazı kentlerine saldırmış ve yağmalamıştır, ancak Lusitanyalılar onun şartlarını reddetmemiş ve gelişinde kapılarını ona açmışlardır. Galya'da Tanrıların adaklarla dolu mabetlerini ve tapınaklarını yağmaladı ve kentleri herhangi bir suçtan çok yağma uğruna yağmaladı. Bunun sonucunda ne yapacağını bilemeyecek kadar çok altına sahip oldu ve bunları İtalya'nın ve eyaletlerin her yerinde kilosu 3 bin sestertiustan satışa sundu. İlk konsüllüğünde Capitol'den 3 bin pound altın çaldı ve yerine aynı ağırlıkta yıldızlı bronz koydu. İttifakları ve tahtları bir takas meselesi haline getirdi, çünkü sadece **Ptolemaios**'tan kendi adına ve **Pompeius**'un adına yaklaşık 6 bin talent zorla aldı, daha sonra iç savaşların, zaferlerinin ve eğlencelerinin ağır masraflarını en çıplak yüzlü yağma ve kutsal şeylere saygısızlıkla karşıladı.

Belagat ve savaş sanatında en iyilerle ya eşit ya da onlardan daha üstündü. **Dolabella**'yı yargılamasından sonra, tartışmasız en seçkin avukatlardan biri olarak kabul edildi. **Cicero**, '**Brütüs**' adlı eserinde hatipleri değerlendirirken, **Sezar**'ın onlardan herhangi birinden daha aşağı olduğunu görmediğini, üslubunun zarif olduğu kadar parlak, hatta görkemli ve bir anlamda asil olduğunu söyler. Yine **Cornelius Nepos**'a yazdığı bir mektupta **Sezar** için şöyle der: 'Şimdi gelin, kendilerini başka hiçbir şeye adamamış olanlar arasında hangi hatibi ondan üstün tutarsınız? Kimin daha zekice ya da daha sık özdeyişleri var? Kimin diksiyonu daha parlak ya da daha zariftir?' En azından gençliğinde, 'Sardunyalılar İçin' başlıklı konuşmasından bazı bölümleri kelimesi kelimesine kendi duruşma konuşmasına aktardığı **Sezar Strabo**'nun tarzını taklit etmiş gibi görünüyor. Konuşmasını tiz bir sesle, coşkulu hareketlerle ve zarafetten yoksun olmayan jestlerle yaptığı söylenir. Yetersiz kanıtlara dayanılarak kendisine atfedilenler de dahil olmak üzere birçok konuşma bırakmıştır. **Augustus**'un, '**Quintus Metellus İçin**' adlı konuşmasının **Sezar**'ın kendisi tarafından yayınlanmasından çok, onun konuşmasına ayak uyduramayan steno yazarları tarafından not edildiğini düşünmek için iyi nedenleri vardı. Çünkü bazı kopyalarda başlığın bile '**Metellus İçin**' değil, '**Metellus İçin Yazdığı**' olduğunu görüyorum, oysa söylevin **Sezar**'ın ağzından çıktığı ve **Metellus** ile kendisini ortak muhaliflerinin suçlamalarına karşı savunduğu iddia ediliyor. **Augustus** ayrıca 'İspanya'daki Askerlerine' hitabının gerçekliğini de sorgular, ancak bunun 2 versiyonu vardır: Biri ilk savaşta, diğeri ise **Asinius Pollio**'nun düşmanın ani saldırısı nedeniyle aslında bir konuşma yapacak zamanı olmadığını yazdığı ikinci savaşta söylendiğini iddia eder.

Galya Savaşı'nda ve **Pompey** ile olan iç savaşta yaptıklarına dair anılar da bırakmıştır; İskenderiye, Afrika ve İspanya Savaşları'nın yazarı bilinmemektedir; bazıları **Oppius**'un, diğeri **Hirtius**'un olduğunu düşünmektedir, **Sezar**'ın yazmadan bıraktığı Galya Savaşı'nın son kitabını da o sağlamıştır. **Sezar**'ın anılarıyla ilgili olarak **Cicero** da **Brütüs**'te şu ifadeleri kullanır: 'En yüksek övgüyü hak eden anılar yazdı; sadelikleri içinde çıplak, yalın ama zarif, bir giysi gibi tüm retorik süslemelerden arındırılmışlar. Amacı, tarih yazmak isteyenlerin yararlanabileceği malzemeyi başkalarına sağlamak olsa da, belki de anlattıklarına saçma sapan yorumlar getirmeye çalışan aptalları memnun etmiş, ama akli başında insanları bu konuya dokunmaktan alıkoymuştur.' Aynı anılar hakkında **Hirtius** şu vurgulu ifadeyi kullanır: 'Bu anılar tüm insanların gözünde o kadar yüksek bir değer taşıyor ki, yazarlara bir fırsat vermek yerine onları bu fırsattan mahrum bırakmış gibi görünüyor. Yine de bu başarıya duyduğumuz hayranlık diğerlerinden daha büyüktür. Çünkü onlar onun ne kadar iyi ve hatasız yazdığını biliyorlar, biz de onun görevini ne kadar kolay ve çabuk bitirdiğini biliyoruz.' **Asinius Pollio** bunların biraz dikkatsizce ve gerçeğe tam olarak riayet edilmeden bir araya getirildiğini düşünür; çünkü **Sezar** birçok durumda başkalarının eylemleri hakkında anlattıklarına inanmaya çok hazırdı ve kendi eylemlerini ya kasıtlı olarak ya da belki de hafızasının zayıflığı nedeniyle çarpıtarak anlatırdı; ve bunları gözden geçirip yeniden yazmaya niyetlendiğini düşünür. 'Analoji Üzerine' adlı 2 ciltlik bir eserin yanı sıra, aynı sayıda '**Cato**'ya Cevap Konuşmaları' ve 'Yolculuk' adlı bir şiir bırakmıştır. Bu eserlerden ilkini Alpleri geçerken ve ağır ceza mahkemelerini yönettiği Galya'dan ordusuna dönerken, ikincisini Munda savaşı sırasında, üçüncüsünü ise Roma'dan İspanya'ya 24 günlük bir yolculuk sırasında yazmıştır. Senato'ya yazdığı bazı mektuplar da korunmuştur ve daha önce Konsüller ve Generaller raporlarını sayfalar boyunca yazılı olarak gönderirken, bu tür belgeleri sayfalara ve bir anma cildi biçimine indirgeyen ilk kişi gibi görünmektedir. Ayrıca **Cicero**'ya ve yakınlarına özel meseleler hakkında yazdığı mektuplar da vardır. Sonuncularında, eğer söyleyecek gizli bir şeyi varsa, bunu şifreli olarak, yani alfabedeki harflerin sırasını öyle değiştirerek yazmıştır ki, tek bir kelime bile anlaşılabilir. Bunları deşifre etmek ve anlamlarını öğrenmek isteyen biri, alfabenin dördüncü harfini, yani D'yi A'nın yerine koymalıdır. Ayrıca '**Herkül**'e Övgüler', '**Oidipus** Tragedyası' ve 'Apophthegms Koleksiyonu' gibi çocukluk ve ilk gençlik dönemine ait bazı yazılardan da söz edilir; ancak **Augustus**, kütüphanelerini düzenlemek için seçtiği **Pompeius Macer**'e gönderdiği çok kısa ve açık bir mektupta tüm bu küçük eserlerin yayınlanmasını yasakladı.

Silah ve binicilik konusunda son derece yetenekliydi ve inanılmaz bir dayanıklılık gücüne sahipti. Yürüyüş sırasında bazen at sırtında, ama çoğu zaman yaya olarak, hem güneşin sıcaklığında hem de yağmurda başı çıplak bir şekilde ordusunun başındaydı. Büyük mesafeleri inanılmaz bir hızla kat eder, kiraladığı bir arabayla ve az bir yükte günde 100 mil yol alır, yolunu kesen nehirleri yüzerek ya da şişirilmiş deriler üzerinde geçer ve çoğu zaman gelişini haber vermek için gönderilen habercilerden önce varırdı.

Seferlerini yürütürken daha ihtiyatlı mı yoksa daha cüretkâr mı olduğu bir sorudur; çünkü ordusunu, ülkeyi dikkatlice keşfetmeden pusuya düşürmenin mümkün olduğu yerlere asla götürmemiş ve limanlar, rota ve adaya yaklaşım hakkında kişisel araştırmalar yapmadan Britanya'ya geçmemiştir. Ama öte yandan, Almanya'daki kampının kuşatıldığı haberi geldiğinde, bir Gaul kılığında girerek düşman gözcülerinin arasından adamlarına doğru yol aldı. Kış mevsiminde Brundisium'dan Dyrrachium'a geçti ve düşman filolarının ablukasından kaçtı; Kendisini takip etmelerini emrettiği birlikler bunu yapmakta gecikince ve onları defalarca boşuna getirtince, sonunda gizlice ve tek başına geceleyin küçük bir tekneye bindi ve başını örttü; dalgalar tarafından boğulana kadar kim olduğunu açıklamadı ya da dümeninin dışlarında esen fırtınaya yol vermesine izin vermedi.

Dine olan saygısı onu hiçbir girişimden alıkoymamış, hatta geciktirmemiştir. Kurban sunarken kurban kaçmış olsa da, **Scipio** ve **Juba**'ya karşı yapacağı seferi ertelemedi. Gemiden inerken düştüğünde bile, ağlayarak alameti olumlu bir hale getirdi: 'Seni sınımsız tutuyorum, Afrika.' Dahası, Scipio'nun soyunun o eyalette talihli ve yenilmez olacağını bildiren kehanetleri gülünç hale getirmek için, kampta **Cornelian** ailesine mensup, **Salvito** lakabının yaşam tarzından dolayı bir sitem olarak verildiği aşığılık bir adamı yanına tuttu.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Sadece hareketlerini önceden planladıktan sonra değil, ani bir fırsatta, çoğu zaman bir yürüyüşün hemen sonunda ve bazen de en kötü havada, kimsenin harekete geçmesini beklemediği bir anda savaşa katıldı. Daha sonraki yıllarda, ne kadar sık galip gelirse kaderi o kadar az kışkırtması gerektiğine ve bir yenilgiyle kaybedeceği kadar başarıyla kazanamayacağına inandığı için daha yavaş hareket etmeye başladı. Düşmanını, onu kampından da sürmeden asla kaçtırmaz, böylece panik içindeyken ona hiç soluklanma fırsatı vermezdi. Mesele şüpheli olduğunda, atları ve ilk olarak da kendi atını gönderirdi; böylece askerlerine, kaçmalarına yardımcı olan şeyi ellerinden alarak yerlerinde durma zorunluluğunu empoze ederdi.

Ayakları neredeyse insana benzeyen olağanüstü bir ata da binerdi, çünkü toynakları ayak parmaklarına benzeyecek şekilde örülmüştü. Bu at kendi arazisinde taylanmıştı ve kahinler bu atın efendisinin dünyayı yöneteceğini müjdelediğini söylediklerinden, onu büyük bir özenle yetiştirdi ve üzerine ilk binen o oldu, çünkü başka hiçbir biniciye tahammül edemezdi. Daha sonra da Venüs Genetrix tapınağının önüne onun bir heykelini adadı.

Ordusu bozguna uğradığında, kaçan askerlerin yoluna dikilerek, onları teker teker yakalayarak, hatta boğazlarından tutup düşmanla yüz yüze getirerek sık sık tek başına topladı; hem de öyle bir panik içindeydiler ki, bir kartal taşıyıcısı onu durdurmaya çalışırken ucuyla ona doğru hamle yaptı, bir diğeri ise **Sezar** onu tutacağı sırada sancağı elinden bıraktı.

Zihin açıklığı daha az ünlü değildi ve bunun örnekleri daha da çarpıcı görünecektir. Pharsalus savaşından sonra askerlerini göndermiş ve küçük bir yolcu teknesiyle Hellespont boğazını geçerken, 10 zırhlı gemiyle düşman taraftan **Lucius Cassius**'la karşılaştı ve kaçmaya teşebbüs etmedi, **Cassius**'la buluşmaya gitti ve onu teslim olmaya teşvik etti. **Cassius** merhamet diledi ve gemiye alındı.

İskenderiye'de bir köprüye saldırırken, düşmanın ani bir saldırısıyla küçük bir kayığa binmek zorunda kalmıştır. Diğerleri de kendilerini aynı kayığa atınca, denize atladı ve 200 adım yüzdükten sonra en yakın gemiye doğru kaçtı; taşıdığı kâğıdı ıslatmamak için yol boyunca sol elini havada tuttu ve düşmanın eline geçmesini engellemek için pelerinini dişleriyle peşinden sürükledi.

Askerlerine ne kişisel karakterleri ne de servetleri için değil, yalnızca cesaretleri için değer verir ve onlara eşit derecede katı ve hoşgörülü davranırdı. Çünkü onları her yerde ve her zaman değil, sadece düşman karşısında dizginlerdi. O zaman da en katı disiplini uyguluyor, yürüyüş ya da savaş zamanını bildirmiyor, onları her an istediği yere götürülmek üzere hazır ve tetikte tutuyordu. Özellikle yağmurlu günlerde ve tatil günlerinde, hiç gerek yokken bile onları sık sık dışarı çağırırdı. Bazen, kendisini gözden kaybetmemeleri için onlara emir vererek, gece ya da gündüz aniden kaçır ve takip etmekte gecikenleri yormak için normalden daha uzun bir yürüyüş yapardı.

Düşmanın sayısı ile ilgili haberler yüzünden paniğe kapıldıklarında, söylentileri yalanlayarak ya da önemsiz göstererek değil, gerçek tehlikeyi abartarak cesaretlerini artırırdı. Örneğin, **Juba**'nın geleceği beklentisi onları dehşete düşürdüğünde, askerleri bir araya topladı ve şöyle dedi: 'Size şunu söyleyeyim, önümüzdeki birkaç gün içinde kral 10 lejyon, 30 bin atlı, 100 bin hafif silahlı birlik ve 300 fille burada olacak. Bu nedenle, hiçbiriniz daha fazla araştırma yapmaya ya da varsayımlarda bulunmaya kalkışmayın, ancak size söylediklerim için iyi bir bilgiye sahip olduğumu kabul edin. Aksi takdirde, onları kesinlikle eskimiş bir gemiye bindirip rüzgârın onları sürükleyebileceği her yere götüreceğim.'

Bütün suçlarını dikkate almaz ya da kurallara göre cezalandırmazdı, ama asker kaçaklarını ve isyancıları dikkatle izler ve onları en ağır şekilde cezalandırır, diğer hatalara gözlerini kapardı. Bazen de büyük bir zaferden sonra onları tüm görevlerinden azat eder ve askerlerinin parfüm kokarken bile iyi savaşabildikleriyle övünmeyi alışkanlık haline getirerek eğlenmeleri için onlara tam bir izin verirdi. Mecliste onlara 'askerler!' diye değil, daha gurur verici bir terim olan 'yoldaşlar!' diye hitap ederdi ve hem gösteriş için hem de savaşta kaybedeceklerinin büyüklüğünden korkarak daha hızlı olmalarını sağlamak için gümüş ve altın kakmalı silahlarla donatarak onları iyi durumda tutardı. Onlara olan sevgisi öylesine büyüktü ki, **Titurius**'un başına gelen felaketi duyduğunda, saçlarını ve sakallarını uzattı ve intikamını alana kadar onları kesmedi. Bu şekilde onları kendi çıkarlarına en sadık ve en cesur hale getirdi.

İç savaş başladığında, her lejyonun Centurion'u (Yüzbaşı) kendi ödeneğinden bir atlı sağlamayı teklif etti ve askerler hep birlikte ücretsiz ve tayınsız olarak hizmet ettiler, zenginler daha fakirlerin bakımını üstlendi. Uzun mücadele boyunca hiçbiri firar etmedi ve birçoğu esir alındıklarında, **Sezar**'a karşı hizmet etmeyi kabul etmeleri koşuluyla hayatlarını teklif edildiğinde kabul etmeyi reddettiler. Hem kuşatma altındayken hem de başka yerleri kuşatırken açlığa ve diğer zorluklara öylesine metanetle katlandılar ki, **Pompeius** Dyrrachium'daki işlerde onların geçimini sağladıkları otlardan yapılmış bir tür ekmeğe gördüğünde, vahşi hayvanlarla savaştığını söyledi ve düşmanın dayanıklılığı ve kararlılığının ruhlarını kıracağı korkusuyla bunun hemen gözden uzak tutulması ve hiçbir bis adamına gösterilmemesi emrini verdi.

Ne kadar cesurca savaştıkları, Dyrrachium önündeki tek yenilgilerini aldıklarında cezalandırılmakta ısrar etmelerinden ve komutanlarının onları azarlamaktan çok teselli etmek zorunda hissetmesinden anlaşılmaktadır. Diğer savaşlarda, kendileri sayıca kesinlikle daha az olmalarına rağmen, düşmanın sayısız kuvvetinin üstesinden kolaylıkla geldiler. Gerçekten de 6. lejyondan bir bölük bir tabyayı savunmakla görevlendirildiğinde, **Pompeius**'un 4 lejyonunu birkaç saat boyunca uzakta tuttu, ancak neredeyse hepsi düşmanın ok yağmuruyla yaralandı ve bunların 130 bini surların içinde toplandı. Yüzbaşı **Cassius Scaeva**'nın ya da rütbeli askerlerden **Gaius Acilius**'un yaptıkları düşünüldüğünde buna şaşmamak gerekir. **Scaeva**, bir gözünü kaybetmiş, uyluğu ve omzu yaralanmış ve kalkanı 120 yerinden delinmiş olmasına rağmen, sorumluluğuna verilen bir kalenin kapısını korumaya devam etti. Massilia'daki deniz savaşında **Acilius** düşmanın gemilerinden birinin kış tarafını kavradı ve sağ eli koştüğünde, Yunan kahramanı **Cynegirus**'un ünlü kahramanlığına rakip olarak, gemiye bindi ve kalkanının başıyla düşmanı önüne kattı.

Galya savaşının 10 yılı boyunca bir kez bile isyan etmediler; iç savaşlarda ara sıra bunu yaptılar, ama Generallerinin hoşgörüsünden çok otoritesinden dolayı hemen görevlerine devam ettiler. Çünkü itaatsizlik ettiklerinde onlara asla boyun eğmedi, ama her zaman cesurca karşılıklarını çıkardı, **Pompey** hala savaş alanında olmasına rağmen Placentia'nın önünde 9. lejyonun tamamını utanç içinde terhis etti, onları istemeyerek ve ancak birçok yalvarıştan sonra geri getirdi ve elebaşlarını cezalandırmakta ısrar etti.

Yine Roma'da, 10. lejyonun askerleri azledilmeleri ve ödüllendirilmeleri için korkunç tehditler savurup kenti tehlikeye atarak yaygara kopardıklarında, Afrika'da savaş sürerken, arkadaşlarının tavsiyesine rağmen onların karşısına çıkıp onları dağıtmakta tereddüt etmedi. Ama tek bir sözle, onlara 'asker!' yerine 'yurttaş!' diyerek, onları kolayca yola getirdi ve kendi iradesine boyun eğdirdi. Çünkü hemen onun 'askerleri' olduklarını söylediler ve hizmet etmelerini reddetmesine rağmen onu Afrika'ya kadar takip etmekte ısrar ettiler. O zaman bile en itaatsiz olanları, ganimetin 3'te 1'ini ve onlar için tasarlanan toprağı kaybederek cezalandırdı.

Genç bir adamken bile kendisine bağlı olanlara bağlılık ve sadakatte hiçbir eksiklik göstermedi. Soylu bir genç olan **Masinthia**'nın davasını Kral **Hiempsal**'a karşı öyle bir ruhla savundu ki, tartışmada Kral'ın oğlu **Juba**'yı sakalından yakaladı. **Masinthia**'nın Kral'a tabi olduğu ilan edilince, onu götürülenlerin elinden hemen kurtardı ve bir süre kendi evinde sakladı. Praetorluk görevinden sonra İspanya'ya gitmek üzere yola çıktığında, genç adamı, onu uğurlamaya gelen krovidler ve ellerinde asalarıyla Lictorların arasında fark edilmeden kendi arabasıyla götürdü.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Arkadaşlarına her zaman nezaket ve saygıyla davranırdı. **Gaius Oppius** vahşi ve ormanlık bir ülkeden geçerken ona eşlik ediyordu ve aniden hastalandığında, **Sezar** ona oradaki tek barınağı verdi, kendisi ise dışarıda yerde uyudu. Dahası, iktidara geldiğinde, en mütevazı kökene sahip olsalar bile bazı arkadaşlarını en yüksek mevkilere getirdi ve bunun için görevlendirildiğinde, onurunu savunmak için haydutlar ve caniler tarafından yardım edilmiş olsaydı, bu tür adamlara bile aynı şekilde karşılık vereceğini açıkça ilan etti.

Öte yandan hiçbir zaman fırsatını bulduğunda bir kenara bırakmaktan memnun olmayacağı kadar acı düşmanlıklar kurmadı. **Gaius Memmius** ona karşı son derece iğneleyici konuşmalar yapmış ve o da bunlara aynı sertlikte yanıtlar vermiş olsa da, daha sonra konsüllük davasında **Memmius**'u destekleyecek kadar ileri gitti. **Gaius Calvus**, bazı hakaret dolu epigramlardan sonra dostları aracılığıyla uzlaşma yolunda adımlar attığında, **Sezar** ilk olarak ve kendi özgür iradesiyle ona yazdı. **Valerius Catullus**, **Sezar**'ın kendisinin de söylemekten çekinmediği gibi, 'Mamurra' hakkındaki dizeleriyle onun adına kalıcı bir leke sürmüştü. Yine de özür dilediğinde, **Sezar** şairi aynı gün akşam yemeğine davet etti ve **Catullus**'un babasıyla her zamanki dostane ilişkilerini sürdürdü.

Haksızlığın intikamını alırken bile doğası gereği çok merhametliydi. Kendisini yakalayan korsanları ele geçirdiğinde, onları çarmıha gereceğine yemin etmişti, gerçekten de öyle yaptı, ama önce boğazlarının kesilmesini emretti. **Cornelius Phagites**'e zarar vermeyi bir türlü aklına getirememiştir, oysa hastayken ve saklanırken adam onu gecelerce oyalamış ve rüşvet bile onu **Sulla**'ya teslim edilmekten zor kurtarmıştı. **Sezar**'ın düşmanlarına onu zehirleyeceğine dair söz vermiş olan yardımcısı köle **Philemon**'u işkence yapmadan sadece ölümle cezalandırdı. Kutsal haklara saygısızlıktan yargılanan karısı **Pompeia**'nın sevgilisi **Publius Clodius**'a karşı tanık olarak çağrıldığında, **Sezar**, hem annesi **Aurelia** hem de kız kardeşi **Julia**'nın aynı jüri üyelerine tüm olayı sadık bir şekilde anlatmış olmalarına rağmen, hiçbir kanıt olmadığını açıkladı. Bunun üzerine kendisine **Pompeia**'yı neden boşadığı sorulduğunda şu yanıtı verdi: 'Çünkü ailemin üyelerinin sadece suçtan değil, suç şüphesinden bile arınmış olması gerektiğini savunuyorum.'

Hem iç savaşı yönetirken hem de zafer anında takdire şayan bir itidal ve merhamet gösterdi. **Pompey**, hükümet için silahlanmayanları düşman olarak görmekle tehdit ederken, **Sezar** tarafsız olan ve hiçbir partiden olmayanların dostları arasında sayılması gerektiğini söyledi. **Pompey**'in tavsiyesi üzerine Centurion yaptığı herkesin rakinin tarafına geçmesine serbestçe izin verdi. İlerda'da teslim olma koşulları tartışılırken ve 2 taraf arasında dostça ilişkiler sürerken, **Afranius** ve **Petreius** ani bir karar değişikliğiyle kamplarında buldukları **Sezar**'ın tüm askerlerini öldürdüler, ama **Sezar** aynı şekilde karşılık vermeye cesaret edemedi. Pharsalus savaşında 'Yurttaşlarımızı bağışlayın!' diye bağırdı ve daha sonra her bir adamının karşı taraftan istediği bir kişiyi kurtarmasına izin verdi. Görüldüğü kadarıyla **Pompey**'in tarafında **Afranius**, **Faustus** ve genç **Lucius Caesar** dışında hiçbiri savaşta hayatını kaybetmedi. Ve bu adamların bile onun isteğiyle öldürülmediğine inanılır, oysa ilk ikisi affedildikten sonra tekrar silaha sarılmış, ikincisi ise **Diktatör**'ün kölelerini ve azatlılarını ateş ve kılıçla acımasızca öldürmekle kalmamış, halkın eğlenmesi için tedarik ettiği vahşi hayvanları bile kesmişti. Sonunda, daha sonraki yıllarında, henüz affetmediği herkesin İtalya'ya dönmesine ve hem sivil hem de askeri görevlerde bulunmasına izin verecek kadar ileri gitti; ve halk tarafından parçalara ayrılan **Lucius Sulla** ve **Pompey**'in heykellerini gerçekten dikti. Bundan sonra, kendisine karşı tehlikeli komplolar kurulduğunda ya da iftiralar atıldığında, bunları cezalandırmak yerine kontrol etmeyi tercih etti. Buna göre, tespit edilen komploları ve geceleri yapılan toplantıları, bunlardan haberdar olduğunu ilan etmekten başka bir şey yapmadı. Kendisi hakkında kötü konuşanlara, suçlarında ısrar etmemeleri için kamuoyunu uyarmayı yeterli gördü ve **Aulus Caecina**'nın iftira dolu kitabı ve **Pitholaus**'un küfürlü sataşmalarıyla itibarına yapılan saldırıları iyi niyetle karşıladı.

Ancak her şeye rağmen, diğer eylemleri ve sözleri tüm iyi niteliklerinden o kadar ağır basar ki, gücünü kötüye kullandığı ve haklı olarak öldürüldüğü düşünülür. Çünkü sadece kesintisiz konsüllük, ömür boyu diktatörlük (bkz. [Roma Diktatörlüğü](#)) ve genel ahlak sansürü gibi aşırı onurlandırmaları kabul etmekle kalmamış, aynı zamanda **'Imperator'** ön adını, **'Ülkesinin Babası'** soyadını, Krallarınkiler arasında bir heykeli ve tiyatro orkestrasında yükseltilmiş bir koltuğu da kabul etmiştir. Ayrıca kendisine ölümlü bir insan için çok büyük onurlar verilmesine de izin verdi: Meclis'te ve yargı kürsüsünde altın bir taht; sirk alayında bir savaş arabası ve tahtırevan; Tanrılarınkinin yanında tapınaklar, sunaklar ve heykeller; özel bir rahip, ek bir Luperci koleji ve aylardan birinin onun adıyla anılması. Aslında, zevkle almadığı ya da vermediği hiçbir onur yoktu.

Titus Ampius'un kaydettiği, Cumhuriyet'in sadece bir isim olduğu, özü ve gerçekliği olmadığı; **Sulla**'nın diktatörlüğünü bıraktığında ABC'sini bilmediği; insanların artık ona hitap ederken daha ihtiyatlı olmaları ve sözlerini yasa olarak kabul etmeleri gerektiği şeklindeki sözleri de daha az küstahça değildi. Küstahlığında o kadar ileri gitmişti ki, bir keresinde bir kâhin ona kurban olarak sunulan bir kurbanın kalpsiz olduğuna dair korkunç bir kehanette bulunduğu söyle demişti: 'İstedğim zaman iç organlar daha uygun olacaktır. Bir hayvanın kalbinin olmaması bir mucize olarak görülmemelidir.'

Üçüncü ve dördüncü konsüllüklerini sadece ismen yürütmüş, konsüllükle aynı zamanda kendisine verilen diktatörlük yetkisiyle yetinmiştir. Dahası, her 2 yılda da son 3 ay boyunca kendi yerine 2 Konsül atadı, bu arada Tribünler ve pleb Aedilleri dışında hiçbir seçim yapmadı ve yokluğunda şehrin işlerini yönetmeleri için Praetorlar yerine Praefectler atadı. Ocak ayının Kalends'inden 1 gün önce Konsüllerden biri aniden ölünce, boşalan makamı birkaç saatliğine isteyen bir adama verdi. Aynı yasa ve teamülleri hiçe sayarak gelecek birkaç yıl için yargıçlar atadı, 10 eski Pretor'a konsüllük rütbesinin amblemlerini verdi ve vatandaşlık verilmiş kişileri ve hatta bazı durumlarda yarı medeni Galyalıları Meclis'e kabul etti. Darphanenin ve kamu gelirlerinin sorumluluğunu kendi kölelerine verdi ve İskenderiye'de bıraktığı 3 lejyonun gözetimini ve komutasını, azatlılarından birinin oğlu olan **Rufio** adlı gözde bir oğluna verdi.

Ama özellikle şu hareketi ona karşı ölümcül bir nefret uyandırdı. Senato birçok onurlandırıcı kararnameyle birlikte ona yaklaştığında, Venus Genetrix tapınağının önünde ayağa kalkmadan onları kabul etti. Bazılarına göre ayağa kalkmaya çalıştığında **Cornelius Balbus** tarafından engellenmişti; diğerlerine göre ise böyle bir harekette bulunmamış, aksine ayağa kalkmasını öneren **Gaius Trebatius**'a öfkeyle kaşlarını çatmıştı. Bu davranışı daha da dayanılmaz görünüyordu, çünkü kendisi zafer alaylarından birinde Tribünlerin sıralarının önünden geçerken, içlerinden **Pontius Aquila** adında biri ayağa kalkmadığı için öylesine öfkelenmişti ki, bağırdı: 'Gel o zaman, **Aquila**, güçlü Tribün, ve Cumhuriyet'i benden al!' ve sonraki birkaç gün boyunca, **Pontius Aquila** bana izin verirse' diye ekmeden kimseye bir iyilik sözü vermezdi.

Senato'yu küçümsediğini açıkça gösteren bu hakarete daha da büyük bir küstahlık ekledi. Latin Festivali'nin kutsal ayinlerinden sonra, halkın abartılı ve eşi benzeri görülmemiş gösterileri arasında kente dönerken, kalabalıktan biri heykeline beyaz bir fileto bağlanmış bir defne çelengi yerleştirdi. Avam Kamarası Tribünleri **Epidius Marullus** ve **Caesetius Flavus** kurdelenin taçtan çıkarılması ve adamın hapse atılması emrini verdiklerinde, **Sezar** onları sert bir şekilde azarladı ve görevden aldı, ya kraliyet gücüne yönelik imanın bu kadar az iyilikle karşılanmasına gücenmişti ya da söylendiği gibi, bunu reddetme şerefinden mahrum bırakılmıştı. Ancak o zamandan beri, kendisini Kral olarak selamlayan Avam Kamarası'na 'Ben **Sezar**'ım, Kral değil!' diye cevap vermesine rağmen, hükümdarlık unvanına talip olmanın getirdiği kötü şöhretten kurtulamadı. Lupercalia'da, Konsül **Antonius** kürsüden konuşurken birkaç kez başına taç koymaya çalıştığında, onu bir kenara bıraktı ve sonunda Jüpiter Optimus Maximus'a sunulmak üzere Capitol'e gönderdi. Dahası, çeşitli çevrelerde İlium'a ya da İskenderiye'ye taşınmaya, devletin kaynaklarını yanına almaya, İtalya'yı vergilerle boşaltmaya ve kentin sorumluluğunu dostlarına bırakmaya niyetli olduğu söylentisi yayılmıştı; ayrıca Senato'nun bir sonraki toplantısında **Lucius Cotta**, 15'lerin kararı olarak, Partların ancak bir Kral tarafından fethedilebileceği kader kitaplarında yazılı olduğu için, **Sezar**'a bu unvanın verilmesi gerektiğini duyuracaktı.

Komplocular bu öneriye onay vermekten kaçınmak için planlarının uygulanmasını hızlandırdılar. Bu nedenle, daha önce ayrı ayrı, genellikle 2 ya da 3 kişilik gruplar halinde kurulan komplolar genel bir komploda birleşti, çünkü halk bile artık mevcut koşullardan memnun değildi, ama hem gizli hem de açık bir şekilde onun tiranlığına

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

isyan etti ve özgürlüklerinin savunucuları için haykırdı. Yabancıların Senato'ya kabul edilmesi üzerine bir pankart asıldı: 'Tanrı Cumhuriyeti korusun! Hiç kimse yeni Senatör olmuş birine Meclisi işaret etmeye razı olmasın.' Aşağıdaki dizeler de her yerde tekrarlanıyordu:

'Galyalıları zaferle kente sürükledi **Sezar**, Senato binasına getirdi. Ve pantolonlarını mor elbiseyle değiştirdi.'

Yerine 3 aylığına Konsül olarak atadığı **Quintus Maximus** tiyatroya girdiğinde ve **Lictor**'u her zamanki gibi onun gelişine dikkat çektiğinde, genel bir haykırış yükseldi: 'O Konsül değil!' **Caesetius** ve **Marullus**'un Tribün olarak görevden alınmalarından sonra, bir sonraki Konsül seçimlerinde az oy almayacakları kesindi. Bazıları **Lucius Brütüs**'ün heykelinin kaidesine 'Ah, keşke hâlâ hayatta olsaydın!' diye yazdı; **Sezar**'ın heykelinin kaidesine de

'Roma'dan soyluları kovduğu için **Brütüs** onların yerine Konsül yapıldı. Bu adam, Konsülleri yere serdiği için, Kraliyet tacıyla ödüllendirildi.'

Gaius Cassius, **Marcus** ve **Decimus Brütüs** önderliğinde ona karşı kurulan komploya 60'tan fazla kişi katıldı. İlk başta **Campus Martius**'taki seçimlerde 2 bölük oluşturup oluşturmamakta tereddüt ettiler; böylece bir kısmı kabileleri oy vermeye çağırırken onu köprüden atarken, diğerleri aşağıda bekleyip onu öldürebilirdi; ya da Kutsal Yol'da veya tiyatronun girişinde ona saldırabilirdi. Ne var ki, Senato Mart'ın İdes'inde Pompey'in Salonu'nda toplanmaya çağrıldığında, hemen o zamanı ve yeri tercih ettiler.

Şimdi **Sezar**'ın yaklaşan cinayeti ona açık işaretlerle önceden bildirilmişti. Birkaç ay önce, **Julian Yasası**'yla **Capua**'daki koloniyeye atanan yerleşimciler, kır evleri inşa etmek için büyük antik mezarları yıkarken ve işlerini daha büyük bir gayretle yaparken, çünkü etrafı karıştırırken çok sayıda eski işçilikli vazo buldular, **Capua**'nın kurucusu **Capys**'e ait olduğu söylenen bir mezarda, şu etkiye sahip Yunanca kelimeler ve karakterlerle yazılmış bronz bir tablet keşfedildi: 'Ne zaman **Capys**'in kemikleri bulunacak olursa, onun soyundan gelen biri akrabaları tarafından öldürülecek ve İtalya'ya ağır bir bedel ödetilerek intikamı alınacaktır.' Kimse bu hikâyenin bir efsane ya da yalan olduğunu düşünmesin, çünkü **Sezar**'ın yakın bir arkadaşı olan **Cornelius Balbus** tarafından doğrulanmıştır. Ona anlatıldığına göre, ölümünden kısa bir süre önce, **Rubicon** nehrini geçerken ona adadığı ve bakıcısı olmadan serbest bıraktığı at sürüleri inatla otlamayı reddetmiş ve bol bol ağlamışlar. Yine, kurban sunarken, kâhin **Spurinna** onu Mart ayının İdes'inden geç olmayacak bir tehlikeye karşı dikkatli olması konusunda uyarır. O ayın İdes'inden bir gün önce kral kuşu denen küçük bir kuş, elinde bir defne dalıyla **Pompey**'in salonuna uçtu, hemen yakındaki koruluktan gelen çeşitli türden başka kuşlar da onu takip ederek salonda parçaladılar. Aslında öldürülmeden hemen önceki gece rüyasında bulutların üzerinde uçtuğunu ve **Jüpiter**'in elini tuttuğunu görmüştü; karısı **Calpurnia** evlerinin alınlığının düştüğünü ve kocasının kollarında bıçaklandığını düşünmüştü; ve aniden odanın kapısı kendiliğinden açılmıştı.

Hem bu nedenlerden hem de sağlığının kötü olmasından dolayı uzun süre evde kalıp kalmamakta ve Senato'da yapmayı planladığı şeyi erteleyip ertelememekte tereddüt etti. Ama sonunda, **Decimus Brütüs**'ün bir süredir kendisini bekleyen toplantıyı hayal kırıklığına uğratmamak için yaptığı ısrar üzerine, neredeyse 5. saatin sonunda yola çıktı. Yolda biri tarafından kendisine komployu açıklayan bir not uzatıldığında, birazdan okumak niyetiyle sol elinde tuttuğu diğerlerinin yanına koydu. Sonra, birçok kurban öldürüldükten ve olumlu alametler alamadıktan sonra, alametlere meydan okuyarak eve girdi, **Spurinna**'ya güldü ve onu sahte bir kâhin olarak adlandırdı, çünkü Mart'ın İdes'i ona zarar vermeden gelmişti. **Spurinna** onların gerçekten geldiklerini ama gitmediklerini söyledi (Y.N. Burada şu ayrıma dikkat etmek gerekiyor: **Suprinna** Mart ayındaki İdes'in son gününü kastetmektedir; tarih olarak 15 Mart'ı değil! Çünkü Romalılar bir ayın her gününü ilk günden son güne kadar numaralandırmazlardı. Bunun yerine ayın 3 sabit noktasından geriye doğru sayarlardı: Nones (İdes'ten 8 gün önce 5. veya 7. gün), İdes (çoğu ay için 13'ü, ancak Mart, Mayıs, Temmuz ve Ekim aylarında 15'i) ve Kalends (bir sonraki ayın 1'i). Başlangıçta İdes'in dolunay tarafından belirlenmesi gerekiyordu, bu da Roma takviminin ay kökenini yansıtıyordu. Takvim Ay'ın 3 evresine dayanıyordu ve günler Ay evrelerinden geriye doğru sayılıyordu. Mart ayının İdes'i yeni yılın ilk dolunaydı. Dolayısıyla, hala dehşet duygusuyla hatırlanan bir güne biraz daha ürkütücü bir not ekleyerek, **Sezar**'ın kanlı cinayetini çevreleyen kargaşa dolunayın ışığıyla tamamlandı (Bkz. "[Ides of March: Beware it, yes, but what is it?](#)"). Eğer **Emy Hubbard**'ın ürkütücü notunu tam açarsak şu sonuç çıkar: Günümüzde İstanbul'da [25.03.2024](#)'te görülen dolunay, Roma'da (1.196)'daki sonucun 44 + 2024 = 2068 katını alıp [Starry Night Pro Plus 8.1.1.2083](#) programındaki Yükseliş: 25.03.2024, 18:48:21, Transit: 26.03.2024, 00:40:16, Batış: 26.03.2024, 06:29:30 tarihlerinden çıkardığımızda M.Ö. 44'te Yükseliş: 15.03.44, 10:26:51, Transit: 15.03.44, 16:18:46, Batış: 15.03.44, 22:08:00'da görülüyordu (ki saatlerde sapmalar olup M.Ö. 44'ün Mart'ında 14'ü 15'e bağlayan gece büyük bir fırtına çıktığından gökte yıldız bile görülmüyordu. Bkz. [1953](#)). Ayrıca Antik Roma'da 'Ideus Martiae' deyim olarak 'İntikam Günleri', 'Hesaplaşma Zamanı' ve 'Hesaplaşma Günü' anlamında kullanılıyordu. Çünkü Romalılar Mart'ın Ortası'na gelen günü (Idus Martiae) borçların ödendiği hesap günü olarak görürlerdi. Günümüzde ekonomide Mart ayının vergi ayı olmasının nedeni budur. Aynı zamanda askeri seferleri özellikle bugün başlatılırdı. Baharın geldiği, hava koşullarının defere ve savaşların uygun olduğu zaman olarak da 'Ideus Martiae' günü önemliydi. 'Ideu' Roma takviminde her ayın ortasının hesaplanmasını sağlayan 15. gün anlamına gelen terim iken 'Martiae' ise savaş tanrısına adanan aydı. Savaş Tanrısı **Mars**'ın (**Ares**) ayın 15'i diğer aylardan daha özel bir önem taşıyordu. İşte bu nedenlerden dolayı kâhin **Suprinna**, Mart'ın İdes günlerinin geldiklerini ama son günden çıkılmadığı için gitmediklerini bildiyordu **Sezar**'a.

Bunun için **William Shakespeare**'nin "[Julius Caesar](#)" adlı oyunun [1. perde-2. sahne](#)sinde ve ondan bire bir aktararak aynı adla çekilen [1953](#) yapımı filmin girişinde şu canlandırma yapılmıştır:

Kâhin: Sezar!

Sezar: Ha! Kim çağırıyor?

Casca: Bütün gürültüler sussun, susalım yine!

Sezar: Kalabalığın içinden beni çağırın kim? Biri bütün müziği bastırıp 'Sezar' diye bağırdı. Konuş, **Sezar** durdu, dinliyor seni.

Kâhin: Mart'ın İdes'inden sakın!

Sezar: Bu adam da kim?

Brütüs: Bir kâhin Mart'ın İdes'inden sakınmanızı söylüyor.

Sezar: Getirin önüme şunu, yüzünü göreyim.

Cassius: Dostum, kalabalığın arasından çık, **Sezar**'a bak!

Sezar: Şimdi bana ne diyorsun? Bir kez daha söyle!

Kâhin: Mart'ın İdes'inden sakın!

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Sezar: Ne sayıklıyor bu adam? Bırakın gidelim.

İşte meşhur Roma İmparatoru **Jül Sezar**'ın ölüm tarihinin M.Ö. 44'teki Mart ayının İdes'inin son günü ya da daha açık açık şekilde M.Ö. 15 Mart 44 olduğunu böylece anlamış oluyoruz. Siyasi hasımlarının suikast için bugünü özellikle seçtiklerine dikkat ediniz).

Şekil 1.35. Jül Sezar suikasti, yağlı boya tablo, **William Holmes Sullivan**, 1888 civarı.

Yerine oturduğunda, komplocular saygılarını sunmak istercesine etrafında toplandılar ve hemen ardından liderliği üstlenen **Tillius Cimber** bir şey soracakmış gibi yaklaştı. **Sezar** bir hareketle onu başka bir zamana ertelemek istediğinde, **Cimber** togasını 2 omzundan yakaladı. **Sezar**, 'Bu ne vahşet!' diye bağırırken, Cascalardan biri onu boğazının hemen altından bıçakladı. **Sezar Casca**'nın kolunu yakaladı ve kalemiyle deldi, ama ayağa fırlamaya çalışırken başka bir yarayla durduruldu. Her yanının hançerlerle kuşatıldığını görünce, başını cüppesinin içine soktu ve aynı zamanda daha düzgün düşebilmek için sol eliyle kucagını ayağına doğru çekti, vücudunun alt kısmı da örtüldü. Ve bu şekilde 23 yerinden bıçaklandı, ilk darbeye tek kelime etmedi, sadece inledi, ancak bazıları **Marcus Brütüs** ona doğru koştuğunda Yunanca, 'Kai su teknon? (Sen de mi çocuğum?)' dediğini yazmıştır. Tüm komplocular kaçtı ve bir süre orada cansız yattı, sonunda 3 sıradan köle onu bir sedyeye koydu ve bir kolu aşağı sarkık halde eve taşıdı. Hekim **Antistius**'un görüşüne göre, bu kadar çok yaradan, göğsündeki 2. yara dışında hiçbiri ölümcül olamazdı.

Komplocular onu öldürdükten sonra cesedini Tiber'e sürüklemeyi, mallarına el koymayı ve fermanlarını iptal etmeyi planlamışlardı. Ama Konsül **Marcus Antonius** ve atların efendisi **Lepidus**'tan korktukları için bundan vazgeçtiler.

Kayınpederi **Lucius Piso**'nun isteği üzerine vasiyeti **Antonius**'un evinde açıldı ve okundu. Vasiyetini bir önceki Eylül ayının İdes'inde Lavicum yakınlarındaki villasında hazırlamış ve baş Vesta Bakiresi'nin gözetimine vermişti. **Quintus Tubero**, ilk konsüllüğünden iç savaşın başlangıcına kadar **Gnaeus Pompeius**'u varisi olarak yazmanın ve bunu toplanan askerlere okumanın alışkanlığı olduğunu belirtir. Ancak son vasiyetinde, kız kardeşlerinin torunları olan 3 mirasçının adını vermiştir: **Gaius Octavius**, mirasının 4'te 3'ünü, **Lucius Pinarius** ve **Quintus Pedius** ise geri kalanını paylaşacaktı. Vasiyetin sonunda da **Gaius Octavius**'u ailesine kabul etti ve ona kendi adını verdi. Suikastçılarından birkaçı, kendisinden bir çocuk doğması halinde oğlunun vasileri arasında ve **Decimus Brütüs** de 2. dereceden mirasçılıkları arasında yer aldı. Halkın ortak kullanımı için Tiber kıyısındaki bahçelerini ve adam başına 300 sestertius bıraktı.

Cenaze töreni ilan edildiğinde, Campus Martius'ta **Julia**'nın mezarının yanına bir ateş yakıldı. Ateşin üzerine Venüs Genetrix tapınağı örnek alınarak yapılmış yaldızlı bir tapınak yerleştirildi. İçinde mor ve altın örtüler bulunan fildişinden bir mezar vardı ve başında da öldürüldüğü cübbenin asılı olduğu bir sütun bulunuyordu. Günün hediye sunanlar için yeterince uzun olmayacağı açık olduğundan, herhangi bir öncelik sırası gözetmeksizin, şehrin istedikleri sokaklarından Kampüs'e getirmeleri emredildi. Cenaze oyunlarında, ölümüne duyulan acıma ve öfkeyi uyandırmak için **Pacuvius**'nın 'Silah Yarışması'ndan şu sözler söylendi: 'Bu adamları beni öldürsünler diye mi kurtardım?'

Ve **Atilius**'un 'Electra'sından benzer sözler. Konsül **Antonius** bir methiye yerine, bir müjdeciyse Senato'nun **Sezar**'a tüm ilahi ve insani onurları aynı anda verdiği kararını ve aynı şekilde hepsinin onun kişisel güvenliğini koruyacaklarına dair ettikleri yemini okuttu; buna kendi birkaç sözünü de ekledi. Rostra üzerindeki cenaze, yargıçlar ve eski yargıçlar tarafından Forum'a taşındı. Bazıları Capitol'deki Jüpiter Tapınağı'nda, bazıları da Pompey Salonu'nda yakılmasını isterken, aniden yanlarında kılıçları olan ve bir çift ok sallayan 2 kişi alev alev yanan meşalelerle onu ateşe verdi ve seyirciler hemen üzerine kuru dallar, sıralarla birlikte yargı setleri ve adak olarak kullanılacak başka ne varsa yığdılar. Daha sonra müzisyenler ve oyuncular, onun zaferleri sırasında giydikleri giysileri yırtıp parçaladılar ve alevlerin içine attılar; lejyonların gazileri de cenaze töreni için süsledikleri silahları çıkardılar. Kadınların birçoğu da taktıkları mücevherleri, çocuklarının muskalarını ve cüppelerini ateşe attılar.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Halkın acısının doruğa ulaştığı sırada, başta Yahudiler olmak üzere, her biri kendi ülkesinin adetlerine göre ağıt yakan bir yabancı kalabalığı ortalıkta dolaşmaya başladı ve hatta birkaç gece üst üste cenaze töreninin yapıldığı yere akın etti.

Halk ellerinde meşalelerle cenaze töreninden **Brütüs** ve **Cassius**'un evlerine koştu ve güçlükle püskürtüldükten sonra, karşılaştıkları **Helvius Cinna**'yı, bir gün önce **Sezar** hakkında acı bir ithamda bulunan ve aradıkları **Cornelius Cinna** olduğunu sanarak bir isim yanlışlığı sonucu öldürdüler; başını bir mızrağa geçirip sokaklarda dolaştırdılar. Daha sonra Forum'a Numidya mermerinden neredeyse 20 ayak yüksekliğinde sağlam bir sütun diktiler ve üzerine 'Ülkesinin Babasına' yazdılar. Bunun dibinde uzun süre kurban kesmeye, adak adamaya ve bazı anlaşmazlıklarını **Sezar** adına yemin ederek çözmeye devam ettiler.

Sezar bazı dostlarının zihninde, daha fazla yaşamak istemediği ve kötüleşen sağlığı nedeniyle hiçbir önlem almadığı ve bu nedenle kendisine alametlerden ve dostlarının raporlarından gelen uyarıları ihmal ettiği şüphesini bıraktı.

Bazıları, Senatörlerin son kararına ve yeminlerine tam güvendiği için daha önce kendisine eşlik eden İspanyol askerlerinden oluşan silahlı korumayı bile görevden aldığı düşünüyor. Diğerleri ise tam tersine, her zaman endişeli ve tetikte olmaksızın, kendisini her yönden tehdit eden komplolara bir kez daha maruz kalmayı seçtiğine inanmaktadır. Bazıları da, hayatta kalmasının kendi çıkarından çok ülkesinin çıkarına olduğunu söylemeyi alışkanlık haline getirdiğini söylüyor. Uzun zamandan beri güce ve şana doymuştu. Ama başına bir şey gelirse, ülke huzura kavuşamayacak ve yeni bir iç savaşa sürüklenerek eskisinden daha kötü bir duruma düşecekti.

Neredeyse herkesin hemfikir olduğu bir konu vardır ki, o da ölümünün pek çok açıdan kendi tercih ettiği gibi olduğudur. Bir keresinde Xenophon'da **Kyros**'un son hastalığında cenaze töreni için nasıl talimat verdiğini okuduğunda, böyle uzun süren bir sondan dehşete düştüğünü ve hızlı ve ani bir son istediğini ifade etmiştir. Ve öldürülmesinden bir gün önce, **Marcus Lepidus**'un evindeki bir akşam yemeğinde, en çok arzu ettiği ölüm şeklinin ne olduğu üzerine yapılan bir konuşmada, ani ve beklenmedik bir ölümü tercih ettiğini söylemişti.

56 yaşında öldü ve sadece resmi bir kararla değil, aynı zamanda halkın inancına göre de Tanrılar arasında sayıldı. Çünkü varisi **Augustus**'un, onun apotheosis'i onuruna verdiği oyunların ilkinde, bir kuyrukluyıldız birbirini izleyen 7 gün boyunca parladı, 11. saat civarında doğdu ve cennete götürülen **Sezar**'ın ruhu olduğuna inanıldı. Bu nedenle heykelinde başının tepesine bir yıldız yerleştirilmiştir.

Öldürüldüğü salonun duvarla çevrilmesi, Mart ayının İdes'inin Parricide Günü olarak adlandırılması ve Senato'nun o gün asla toplantıya çağrılmaması kararlaştırıldı.

Suikastçılarından neredeyse hiçbiri 3 yıldan fazla hayatta kalamadı ya da doğal bir ölümle öldü. Hepsisi mahkûm edildi ve çeşitli şekillerde öldüler; bazıları gemi kazasında, bazıları savaşta, bazıları da **Sezar**'ı dinsizce öldürdükleri aynı hançerle kendi canlarına kıydılar.”

Şekil 1.36. Brütüs Denarius'u, M.Ö. 43 veya 42, [EID MAR-Münze](#). Brütüs'ün, evlatlığı olduğu İmparator **Jül Sezar**'ı öldürdükten sonra M.Ö. 43 yılında bastırıldığı bu gümüş sikke Roma parasına "EID MAR (Eidibus Martiis)" yani "Mart'ın 15'inde köleler özgürleşti" sloganını yazdırdı. Altın sikke için [şuraya](#) bakınız.

British Museum'da, Deutsche Bundesbank koleksiyonunda ve özel ellerde olmak üzere sadece 3 tane bulunmaktadır. Özel ellerde bulunan sikke 29 Ekim 2020'de 3 milyon avro artı yüzde 20 veya 24 prim karşılığında açık artırmaya çıkarıldı ve dünyanın en pahalı Roma sikkesi oldu (Bkz. "[Sezar'ın ölümü için bastırılan tarihi sikkeyi, ABD Yunanistan'a iade etti](#)"). Aurei'nin uzun süre sahte olduğu düşünülmüş ve ancak birkaç on yıldır gerçek olduğu kabul edilmiştir. Denarius ise genellikle restrike ya da sahtedir.

Özetle burada verdiğim 2 tarihi belge ve sikkelere göre (ki bunların sayısı artırılabilir) **Jül Sezar**'ın ölüm tarihinin M.Ö. 44 yılının Mart ayının İdes'inin son günü ya da tam tarih vermek gerekirse M.Ö. 15 Mart 44 olduğu sonucu çıkar!

Jül Sezar'ın Hayaleti!

Tablo 1.9'daki 2. sütündeki tarihlerdeki gün (ki tarih hesaplamalarımda bu günü ilkin Google Earth'teki 12.04.2022 tarihli haritasında görmüş ve şok geçirmiştirim) **Jül Sezar**'ın öldüğü güne denk gelir. Çünkü **Jül Sezar M.Ö. 15 Mart 44**'te Roma Senatosu'nda tarihte eşi benzeri görülmemiş vahim bir komplanın sonucunda öldürülmüştü!

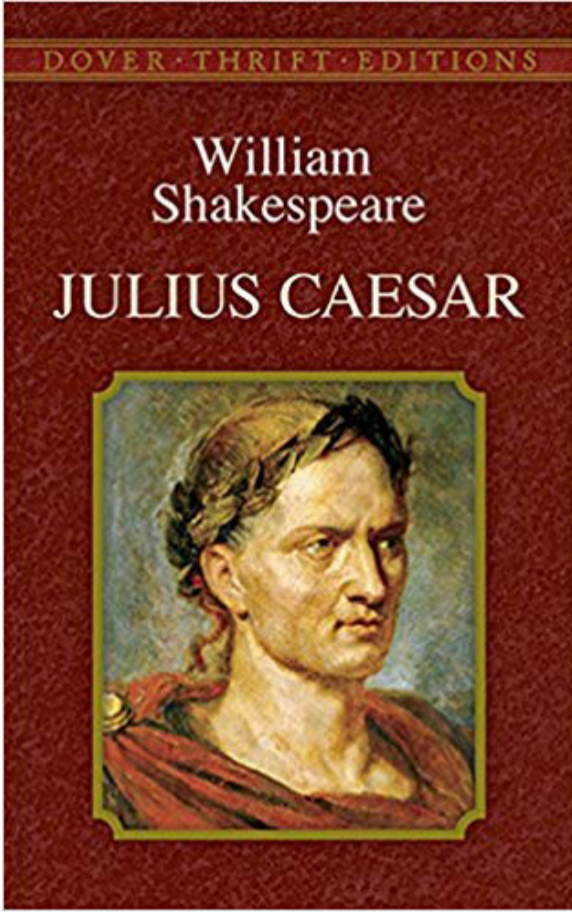
Bu konuda **William Shakespeare** tarafından yazılan ve başyapıt olarak nitelendirilen "[Julius Caesar](#)" adlı oyun özetle şöyledir:

William Shakespeare'nin "JÜL SEZAR"ı

Jül Sezar, İngiliz ve dünya edebiyatının dev yazarı **William Shakespeare**'nin yazmış olduğu tragedyalarından birisidir. Eser ilk kez 1599'da yayınlanmış veya sahnelenmiş, daha sonra dünya edebiyatının en başlı yapıtlarından birisi olmuştur.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

“Jül Sezar” adlı 3 perdelik bu oyun **Shakespeare**'nin Roma tarihi ile ilgili yazdığı 3 oyundan biridir. **Shakespeare**'nin Roma tarihi ile ilgili yazdığı diğer oyunlar ise “*Antonius ve Kleopatra*” ve “*Cornelius Faciası*”dır. Fakat “*Jül Sezar*” adlı yapıt Roma tarihi ile ilgili yazdığı 3 oyun içerisinde en meşhur olanıdır.

“*Jül Sezar*” pek çok dile çevrilmiş, pek çok ülkede pek çok kez basılmış, oyun olarak da sahnelenmiştir. Birçok kez filme de uyarlanan ve bunların arasında başyapıt olanı, 1953 yapımı **Mankiewicz**'in yönettiği “*Jül Sezar*” filmidir.

William Shakespeare'nin eserlerindeki tarihi olayları ve beşerî duyguları ortaya koymak, o olaylar sayesinde insani yönlerin izahını netleştirmek amaçlı olarak kullanmış, böylece de insana has duyguları tarihi olaylara dayalı olarak anlatmıştır. Bu nedenle tarihi olaylar insanı duyguları açığa çıkaran aydınlatma amaçlı bir unsur haline gelir. Vefa, ihanet, iktidar hırsı, asıl amacı ortaya çıkan fırsatlar ile kamufle edip çıkarı için kullanmak fırsatçılığının ele alındığı bu tragedya, yüze yakın oyun yazan yazarın en mühim eserlerinden birisi olmaktadır.

Bu eser özellikle **Marcus Antonius**'un **Sezar**'ın cesedi başında okuduğu meşhur tiradı (uzun söylevi) ile dikkati çekmiş, bu tiratta netleşen insanı duyguları ifade etmekteki başarısı ile çok çok beğenilmiştir. İmalar, kinayeler, düzü anlatırmış gibi eğriyi işaret eden; övermiş gibi yapıp, aslında tenkit eden bu tirat belagat ve hitap sanatının dünyadaki en iyi örneklerinden birisi olarak kabul edilmiştir.

Ahlaki ve toplumsal değerler örtüsü altında kişisel menfaatlerin ve iç yüzlerinin ortaya konulduğu eserde (ki **Shakespeare** bu eseri oluştururken daha çok yukarıda son 23 sayfasını verdiğim **Seutonius**'daki “*Kitap I: JULIUS CAESAR*”ın hayatından alıntı yapmıştır), iktidar hırsı ve ikiyüzlülüğün ortaya konulduğu eser, bu duyguların netleşmesini sağlayan vaka düzeni ve tarihi olaylar ile mesajlarını çok güzel verebilmiştir.

ANAFİKİR

Haksızlık er geç cezasını bulur. İnsanlar kötü emellerini iyi bir amaç maskesi altına gizleyerek yapar.

ESERDEKİ KARAKTERLER

Jül Sezar: Roma'nın seçilmiş lideridir.

Brütüs: Roma Cumhuriyeti'ni kuran bir aileden gelen, saygın, onurlu, kişiliğiyle de diğer senatörlerin saygısını kazanmış bir vatansverdir. **Marcus Antonius** ile birlikte **Sezar**'ın en sevdiği, en güvendiği dostudur. **Brütüs** görüldüğü gibi olmamak ve olduğu gibi görünmemek durumuna düşmüş, karıştığı suikastı dostluğa ihanet değil vatana hizmet, katil olmak değil kurtarıcı olmak şeklinde göstermiştir.

Marcus Antonius: **Sezar**'ın ordu komutanı ve en yakın dostlarından biridir. Tarihteki rolü şudur: “*Sezar'ın öldürülmesi üzerine, Sezar'ın hazinesini, evrakını ele geçirerek Roma'ya tek başına hükmetmek istemiş ve Sezar'ın katillerine karşı halkı kışkırtmış, Sezar'ın mirasçısı ve manevi evladı Octavianus ile de savaşmıştır.*”

Casius: **Sezar**'ın kayın biraderi. Sadece güç, iktidar ve hırs için suikastı düzenleyenlerin ele başısı olan kötülük timsali bir adam.

ESERİN ÖZETİ

Sezar, **Pompeius**'u yenilgiye uğratmış, halk bu zaferi kutlamakta, herkes “*Yaşasın Sezar!!!*” diye tezahürat yapmaktadır. **Triumvirat**'ın sonuncusu olan **Sezar**, halk tarafından imparator olarak ilan edilmek istenmektedir.

“*Bunca kıvılcımlar donatıyor gökyüzü, Hepsi ateş alev, hepsi pırl pırl, Ama bir teki var ki yalnız hep yerinde duran. Dünyamız da böyle: İnsan dolu dünyamız da; Hepsinin eti kemiği var, kanı var, canı var.*” **Sezar**'ın bu büyük gücü en yakınlarını bile korkutmaktadır. **Sezar**'ın imparator olması Roma'nın ileri gelenleri, siyasi geleceklere ve nüfuzları açısından en büyük tehdit oluşturacaktır. Bu nedenle ahali “*Yüce Sezar!!!*” diyerek nümayiş yapırlarken kayınbiraderi **Cassius**, **Casca** ve **Cinna** gibi Roma'nın ileri gelenleri **Sezar**'ı öldürmeyi tasarlamaktadırlar.

Sezar'ın en yakın dostu ve en çok güvendiği kişi olan **Brütüs** de onlarla birlikte. **Brütüs** bütün Romalılar tarafından Roma'nın en onurlu, en vatansver, en idealist soylusu olarak görülen birisidir. **Brütüs**, **Sezar**'ın yetiştirdiği bir yurtseverdir ve kral olması halinde Cumhuriyet idaresini yıkıp tek adama dayalı monarşik bir düzeni yerine getireceğinden korkmaktadır.

“*Tevazu bir basamaktır; ona basa basa tırmanır yukarı. Ve bir kere en tepeye ulaşmaya görsün; Anında sırt çevirir kullandığı merdivene, Kendini tepeye ulaştıran basamakları hor görür; Gözlerini bulutlara diker artık.*”

Açgözlü bir soylu olan **Cassius**, **Sezar**'ın imparator olması halinde Roma'nın mahvolacağını söyleyerek **Brütüs**'ün vatansverliğini ortaya koymanın zamanın geldiğini söyler. En sonunda **Cassius** ve diğer komplocular, hırsından ve halk desteğinden korktukları **Sezar**'ı öldürecekler arasına **Brütüs**'ü de katılması için ikna etmeyi başarırlar. **Brütüs** “*Sezar*'ın kanını akıtmak değil, Sezarlık ruhunu ortadan kaldırmak” için suikastçılar arasına katılmaya razı olur. “*Ah ne olurdu, Casear'ın canına kıymadan Casear'ın düşüncesini alaşağı edebilsedik! Ama ne yazık ki, kanı akması gerek Casear'ın.*”

Suikast planı yürürlüğe girer ve bir grup senatör, Senato'ya gücünü geri vermesini rica eden bir konuşma yapması için M.Ö. 15 Mart 44 tarihinde **Sezar**'ı foruma çağırır.

Cassius, **Sezar**'dan başka **Marcus Antonius**'u da öldürmeyi planlamaktadır. Fakat **Brütüs**, **Marcus Antonius**'u da öldürme planına karşı çıkar.

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Komplocular **Sezar**'ı öldürecekleri yer ve zamanı da tespit etmişlerdir. **Sezar**, Mart'ın 15'inde Senato'ya girerken öldürülecektir.

Bu arada bir kâhin **Sezar**'ın yanına gelerek, Mart'ın 15'inden (Gregoryen takvimde 13'ünden) sakınmasını tembih eder. Mart'ın 15'i sabahı geldiğinde **Sezar**'ın karısı **Calpurnia** o gece kötü bir rüya gördüğünü ve **Sezar**'a o gün evde kalması gerektiğini söyler (Y.N. M.Ö. 1760'da yazılan ve 282 maddeden oluşan [Ham-murabi Kanunları](#)'nda 13. Maddenin [13 uğursuz sayıldığı için](#) olmadığını biliyor muydunuz? Eğer **Jül Sezar** o günü Mart'ın 15'i değil 13'ü olduğunu bilseydi evden dışarı adımını atmazdı!). **Sezar**'ın yanında bulunan **Brütüs**, **Calpurnia**'nın gördüğü düşü hayra yorarak Senato'nun **Sezar**'a krallık tacını sunacağını söyleyerek, **Sezar**'ı evden çıkmaya razı eder.

Sezar'ın sıcak ve içten dostluğu kendisine refakat etmek için gelen **Brütüs**'ün yüreğini burkmaktadır.

Sezar, o gün Capitol'a girer. İlk önce **Casca** hançerini çekip vurur. Ardından **Brütüs**'ün de bulunduğu diğer komplocular da **Sezar**'ı bıçaklamaya koyulur. **Sezar**, en son darbeyi vuranlardan birisi olan kişinin en yakın dostu **Brütüs** olduğunu görünce, "[Et tu, Bruté?](#) ([Sen bile mi Brütüs! ya da Sen de mi Brütüs?](#))" dedikten sonra yere düşer. **Sezar** ve en yakın arkadaşı **Brütüs** de dâhil olmak üzere 6 komplocu tarafından 23 kez bıçaklanır ve ölür.

Şekil 1.37. [Jül Sezar'ın ölümü](#), yağlı boya tablo, [Vincenzo Camuccini](#), 1804-1805.

Tarihin en ünlü suikastlarından birisini, tüm zamanların en büyük Roma İmparatoru [Julius Caesar](#)'ın katlini ele alan oyun, [Shakespeare](#)'in antik Roma tarihini konu alan ve "Roma oyunları" diye anılan 3 oyunundan ilkidir (diğerleri "[Coriolanus](#)" ile "[Antonius ve Kleopatra](#)"dır). Antik Yunan tarihçi [Plutarkhos](#)'un ünlü Roma ve Yunan büyüklerini karşılaştıran, 1579'da [Thomas North](#) tarafından İngilizceye çevrilmiş "[Paralel Yaşamlar](#)" adlı eseri oyuna kaynaklık etmiştir.

Oyunun ilk defa 1599'da [Shakespeare](#) tarafından sahnelendiği, Globe Tiyatrosu'nda sahnelenen 1. ya da 2. eser olduğu düşünülür. 1623'te kitap olarak basılmış ve "[Birinci Folyo](#)" adı ile bilinen bu yayın, bütün diğer baskılara kaynak olmuştur.

Oyun, ünlü Roma devlet adamı [Julius Caesar](#) ([Jül Sezar](#))'ın adını taşısa da oyun kişileri arasında en önemli karakter o değildir. [Julius Ceasar](#) oyunun sadece ilk 3 perdesinde görülür ve 3. perdenin ilk sahnesinde ölür. Oyunun asıl kahramanı [Marcus Junius Brütüs](#)'tür. Oyun, [Brütüs](#)'ün çok değer verdiği şeref, vatansızlık ve dostluk prensiplerinin birbiriyle çelişmesi ve kişinin bu tür çelişkileri nasıl uzlaştırıp karar verebileceği üzerinedir. Oyunun konusunu "[Julius Caesar](#)"den okuyabilir, aynı adla tiyatro oyununu [2016](#) ve filmi [1950](#), [1953](#), [1970](#), [2002](#) ve [2017](#) yapımlarından izleyebilirsiniz. [Jül Sezar](#) ilgili diğer filmleri "[Roma İmparatorluğu'nun En Etkili Figürlerinden Jül Sezar Hakkında Yapılan 10 Önemli Dizi ve Film](#)" sayfasında bulabilirsiniz. Bunların arasındaki [1945](#), [1960](#) ve [1963](#) yapımlar kült filmlerdir.

[Brütüs](#) ve beraberindekiler Capitol tepesine doğru yürürken şehre şöyle seslenirler: "Roma halkı, bir kez daha özgürüz!" [Sezar](#)'ın yeğeni ve ordu komutanı olan [Marcus Antonius](#)'un [Sezar](#)'ın naaşı başında halka kinayeli, tevriyeli ve çok imalı bir nutuk çeker (ki bu nutuk eserin kalbi sayılmaktadır).

[Marcus Antonius](#)'un nutku şu şekildedir: "Dostlar, Romalılar, vatandaşlar, beni dinleyin: Ben [Sezar](#)'ı gömmeye geldim, övmeye değil. İnsanların yaptıkları fenalıklar arkalarından yaşar, iyilikler çok zaman kemikleriyle beraber gömülür; haydi [Sezar](#)'ınkiler de öyle olsun. Asil [Brütüs](#) size [Sezar](#)'ın haris olduğunu söyledi; eğer böyleyse, bu ağır bir suç. [Sezar](#) da onu pek ağır ödedi. Şimdi burada [Brütüs](#) ile diğerlerinin izinleriyle, çünkü [Brütüs](#) şeref sahibi bir zattır; zaten hepsi şerefli kimselerdir, evet müsaadeleriyle burada [Sezar](#)'ın cenazesine söz söylemeye geldim. O benim dostumdu, bana karşı vefalı ve dürüsttü; lakin [Brütüs](#) haris olduğunu söylüyor ve [Brütüs](#) şerefli bir zattır. [Sezar](#) Roma'ya birçok esir getirdi, devlet hazinelerini bunların kurtuluş akçeleri doldurmuştu. Acaba [Sezar](#)'da hırs diye görülen bu muymuş? Fakirler ne zaman ağlasa, [Sezar](#)'ın gözleri yaşarırdı; hırs daha sert bir kumaştan olsa gerek. Fakat gene [Brütüs](#) onun için haristi diyor; [Brütüs](#) de şerefli bir adamdır. Siz hep gördünüz, Luperkalya yortusunda ben kendisine 3 kez krallık tacı sundum, 3 defasında da reddetti; hırs bu muymuş? Gene [Brütüs](#), haristi diyor. Ve şüphesiz kendisi şerefli bir adamdır. Ben [Brütüs](#)'ün dediklerini çürütmek için söz söylemiyorum, buraya bildiklerimi söylemeye geldim. Bir zamanlar siz onu hep severdiniz, bu sebepsiz değildi; öyleyse sizi ona yas tutmaktan alıkoyan nedir? Ey izan! Sen hoyrat hayvanlara sığınmışsın, insanlar da muhakemelerini kaybetmiş. Beni affedin. Kalbim tabutun içinde, şurda, [Sezar](#)'ın yanında, tekrar bana gelinceye kadar beklemeli."

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

Marcus Antonius'un konuşması sonrasında **Marcus Antonius** ile başta **Brütüs** olmak üzere suikastçılar savaşımaya başlar. **Sezar**'ın hayaleti **Brütüs**'ün peşindedir. **Sezar**'ın hayaleti intikam peşindedir ve **Brütüs**'e rahat vermemektedir.

“**Sezar**'ın hakkını **Sezar**'a vermek lazım. Roma İmparatoru yüce **Jül Sezar**! Kıymetini bilemediler. Ha senden sonrakilere de gün yüzü göstermedi ruhun, ama iyi bir insandın. Hakkını yediler.”

Şekil 1.38. Dendera tapınağında **Kleopatra** ve **Sezaryon**'a ait rölyef (kabartma). Her ikisinin başlarının önlerinde isimlerinin yazılı olduğu bir çift kartuş vardır: Soldaki ülkeyi yönetirlerken kullandıkları Kraliyet kartuşu ve sağdaki doğumlarında kendilerine verilen Horus kartuşlarıdır. Buna göre **Sezaryon**'un soldaki kartuşunda, yukarıdan aşağıya doğru, “**Kaisaros**”, “Iwapanetjer entynehem: Kurtaran tanrının varisi”, “Setepenptah: **Ptah**'ın Seçilmişisi”, “Irmaatenre: **Ra**'nın hükmünü uygulayan ya da Doğruluk Güneşi”, “Sekhemankhamun: **Amun**'un yaşayan görüntüsü” yazar. Bunlar birleştirildiğinde şu sonuç çıkar: “**Ptah** tarafından seçilen kurtarıcı tanrının varisi, **Ra**'nın **Maat**'ını ortaya çıkaran, **Amun**'un yaşayan görüntüsü”. Bkz. **Ptolemy XV**, THRONE NAME.

Bu konuda “**Kleopatra**” filminin 13. dakikasında başlayan şu sahne geçer:

Sezar: “Hepiniz etkilenmiş görünüyorsunuz. Aranızdan biri kral olmalı.”

Ptolemy'nin Sözcüsü: “Majesteleri, efendim. **Ptolemy**, Yukarı ve Aşağı bölgelerin efendisidir. **Ra**'nın, **Horus**'un ve **Thot**'un oğlu aziz...”

Sezar: “Falan filan... Ve hoş bulduk. Ve ben **Gaius Julius Sezar**. Pontifex Maximus falan filan. Teşekkür ederim!”

XV. Ptolemy, tam adıyla “**Ptolemy Philopator Philometor Caesar**”, bazen “**Ptolemy Caesar**” olarak da adlandırılır ve en bilinen adıyla “**Caesarion** (**Sezaryon**)”dur. **Sezaryon** (M.Ö. 47-30) **Jül Sezar** ile **VII. Kleopatra**'nın oğlu olup M.Ö. 44-30'da Mısır kralı olarak hüküm sürdü. Henüz 3 yaşındayken M.Ö. 2 Eylül 44'te annesi ile birlikte müşterek kral olarak atandı ve tek başına kral olduğu dönemlerde de annesinin otoritesi altında gölgede kaldı.

Romalı tarihçiler siyasi nedenlerle **Sezaryon**'un adını Roma Tarihi'nden sildikten sonra birkaç klasik yazar da aynı yönde hareket ederek kafalarda şüphe oluşturmaya çalıştılar.

William Shakespeare, bu klasik yazarların eserlerinden hareketle “**Antonius ve Kleopatra**” adlı oyununun 3. perde-6. sahnesinin başında **Sezar**'ın şöyle konuştuğunu söyler (Bkz. **S. 129**. Bu dosyaya erişmek için VPN kullanınız):

“Roma'yı hiçe sayarak,

İşte bunları yaptı İskenderiye'de;

Hatta daha da ileri gitti. Şu işe bakın!

Pazar yerinde kürsü kurdurmuş, gümüş işli;

Antony -başlangıçta- **Sezar**'ın yeğeni **Octavius** ile bileşip **Brütüs**, **Cassius** ve diğer komplocular ile çatışmaya girer. Suikastçılar Roma'dan sürülür ve iç savaş çıkar. “**Olimpos dağı gibi duruyorsa önünde kusurlar, Onları görmeyecek göz, olsa olsa dalkavuk gözüdür.**”

Rakipler Philippi'deki en son savaş için karşı karşıya gelirler. **Brütüs** son savaştan önceki gece **Sezar**'ın hayaletini görür. **Sezar**, “**Philippi'de görüşürüz demeye geldim!**” der ve kaybolur. **Cassius** ve en iyi arkadaşı **Titinius** yakalanmış, **Cassius** kendini öldürmüştür.

Eser her şeyini kaybeden **Brütüs**'ün şu sözleri ile biter: “**Ah Julius Cesezar, hala ayakta sın sen, Ruhun dolaşiyor aramızda; kılıçlarımızı kendi ciğerimize saplatıyor bize!**”

Bu özetten de gördüğümüz üzere eserde orijinalde “**The Ides of March (Mart'ın İdes'i)**” ifadesi tam 11 kez geçer. Bu ifadenin ne anlama geldiği **Brütüs**'ün yardımcısı **Lucius** takvimden öğrendikten sonra şöyle açıklar: “**Lucius:** Sir, **March is wasted fifteen days (Efendim, Mart ayının 15 günü boşa gitti)**”, “**Julius Caesar**”, **S. 53**.

Burada şöyle ilginç bir olay olmuş: Sahne 2'de **Lucius**'un yeniden girişinde **40 no'lu satır**daki folyoda mevcutken muhtemelen matbaacı “ides”in ne anlama geldiğini bilmiyordu, bu yüzden sadece ona biraz benzeyen ve biraz mantıklı olan bir kelimeyi değiştirdi. **Theobald** hatayı düzeltmiştir (Bkz. **40 no'lu nota**).

Diğer ilginçlikler dizisi şöyledir: Oyun **Shakespeare** tarafından 1599'da Globe Tiyatrosu'nda sahnelenmesine ve Gregoryen takvim **4 Ekim 1582**'de kabul edilmesine rağmen metin orijinalde kaldığından “**Mart'ın İdes'i**” ifadesi Jülyen takvimine göre yazılı olarak bırakılmıştı. Buna göre **Jül Sezar**'ın gerçek ölüm tarihi M.Ö. 15 Mart 44 değil M.Ö. 13 Mart 44'tür. Çünkü eğer M.Ö. 15 Mart 44/Çarşamba tarihini **Mathematica**'da Jülyen takviminden Gregoryen takvimine çevirirsek M.Ö. 13 Mart 44/Çarşamba çıkar ki **Gaius Cestius**'un gerçekte **Jül Sezar**'dan 2 gün sonra 15 Mart'ta öldüğü sonucu çıkar (Y.N. Bu tarihi “**Julian to Gregorian calendar**” hesaplayıcısında “15 March 44”ü B.C.'de hesapladığımızda “13 Mar 44 Çar B.C.” olarak da görebilirsiniz. Ayrıca gün farklarının ortaya çıkmasında NASA'nın “**Solar Position Calculator**” programının sadece pozitif yıllarda çalıştığına, dolayısıyla antik dönemi gösteren negatif yıllarda çalışmadığına ve bu durumu **Starry Night Pro Plus 8.1.1.2083** programıyla Tablo 1.9'da nasıl aştığına özellikle dikkat ediniz).

Roma Tarihinden Silinen İsim: **Sezaryon**

XV. Ptolemy, tam adıyla “**Ptolemy Philopator Philometor Caesar**”, bazen “**Ptolemy Caesar**” olarak da adlandırılır ve en bilinen adıyla “**Caesarion** (**Sezaryon**)”dur. **Sezaryon** (M.Ö. 47-30) **Jül Sezar** ile **VII. Kleopatra**'nın oğlu olup M.Ö. 44-30'da Mısır kralı olarak hüküm sürdü. Henüz 3 yaşındayken M.Ö. 2 Eylül 44'te annesi ile birlikte müşterek kral olarak atandı ve tek başına kral olduğu dönemlerde de annesinin otoritesi altında gölgede kaldı.

Romalı tarihçiler siyasi nedenlerle **Sezaryon**'un adını Roma Tarihi'nden sildikten sonra birkaç klasik yazar da aynı yönde hareket ederek kafalarda şüphe oluşturmaya çalıştılar.

William Shakespeare, bu klasik yazarların eserlerinden hareketle “**Antonius ve Kleopatra**” adlı oyununun 3. perde-6. sahnesinin başında **Sezar**'ın şöyle konuştuğunu söyler (Bkz. **S. 129**. Bu dosyaya erişmek için VPN kullanınız):

“Roma'yı hiçe sayarak,

İşte bunları yaptı İskenderiye'de;

Hatta daha da ileri gitti. Şu işe bakın!

Pazar yerinde kürsü kurdurmuş, gümüş işli;

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

*Kleopatra ile ikisi, orada, halkın önünde,
Altın tahtlara oturmuşlar. Ayaklarının dibinde de,
İddialarına göre babamın oğlu olan Sezaryon ile,
Aralarındaki ahlaksızca ilişki sonucu peydahladıkları
Gayrimeşru çocuklar oturuyormuş.
Antonius, Mısır'ın yönetimini
Olduğu gibi Kleopatra'ya vermiş;
Ayrıca, onu, aşağı Suriye, Kıbrıs ve Lidya'nın da
Mutlak Kraliçesi yapmış.”*

Fakat **Kleopatra**'nın M.Ö. 46'da Roma'ya gelmesinden sonra **Sezar**'ın kendisi çocuğu resmen oğlu olarak tanıdı. **Kleopatra** oğlunun babasının ardılı olarak hem Roma hem de Mısır tahtına oturacağına ilişkin hak iddia ediyordu. Ancak **Sezar**'ın M.Ö. 15 Mart 44 tarihinde suikasta kurban gitmesi üzerine **Kleopatra** ve oğlu **Sezaryon** Mısır'a geri döndü ve muhtemelen oğluna tahtta yer açmak için küçük kardeşi **XIV. Ptolemaios II. Theos Philopator**'un ölümünü ayarladı. Amacı **Sezaryon**'u **Sezar**'ın halefi yapmaktı ve bu arada kraliyet verasetinde birinci sırada kalmaya devam etti.

Marcus Antonius ve **Octavian** (geleceğin imparatoru **Augustus**) arasındaki güç çatışmasının kaçınılmaz hale geldiği gergin dönemde, **Octavian** ve **Lepidus** ile birlikte Cumhuriyetin kontrolünü elinde tutan **Antonius**, **Sezaryon** ve **Kleopatra**'dan olan kendi 3 çocuğuna doğudan bazı topraklar ve çeşitli unvanlar verdi. **Sezaryon** “**Kralların Kralı**” ilan edildi. **Antonius**, **Octavian**'ın geleceği için ölümcül bir tehlike olacak şekilde (sahip olduğu gücü **Sezar**'ın yeğeni ve evlatlık oğlu olmasına borçluydu), **Sezaryon**'un **Sezar**'ın gerçek oğlu olduğunu ilan etti. Bu açıklama, **Antonius** ve **Octavian** arasındaki ilişkinin bir daha asla tamir edilemeyecek şekilde bozulmasına ve **Octavian**'ın tahıl tedarikinde yaşanan sıkıntıdan **Antonius**'u sorumlu tutarak **Antonius** ve **Kleopatra**'ya karşı savaş açmasına neden oldu.

Kleopatra'nın Doğu'nun Romalı triumvir'i **Marcus Antonius** ile ilişkisinin başlamasından sonra **Sezaryon** M.Ö. 34'te İskenderiye'de “**Kralların Kralı**” unvanıyla ortaya çıktı, annesi ise kendisini “**Kralların Kraliçesi**” olarak adlandırıyordu. **Antonius**'un M.Ö. 31'de Actium'da diğer triumvir **Octavian**'a karşı savaşta feci bir yenilgiye uğramasının ardından **Kleopatra Sezaryon**'u, muhtemelen Hindistan'a kaçma planı uyarınca, Yukarı Mısır'ın Kızıldeniz kıyısında bir liman olan Berenice'ye gönderdi (Bkz. “**Kleopatra**”). Klasik yazarlardan **Plutarkhos**, **Sezaryon**'un Hindistan'a gönderildiğini, ama aynı zamanda Mısır krallığının sahte vaatleriyle geri çekildiğini de söyler: “**Kleopatra**'nın **Jül Sezar**'dan olan oğlu olduğu söylenen **Sezaryon**, annesi tarafından büyük bir hazineyle birlikte Etiyopya üzerinden Hindistan'a gönderildi. Orada **Theodorus** gibi başka bir öğretmen olan **Rhodon**, (**Octavian**) **Sezar**'ın onu krallığı almaya davet ettiği gerekçesiyle onu geri dönmeye ikna etti.”

Octavian, İskenderiye kentini M.Ö. 1 Ağustos 30'da ele geçirdi ve bu tarih Mısır'ın Roma Cumhuriyeti topraklarına katıldığı gün olarak tarihe geçti. **Marcus Antonius**, **Octavian**'ın şehre girmesi üzerine intihar etti ve **Kleopatra** da aynı örneği izleyerek M.Ö. 12 Ağustos 30'da intihar etti (bkz. Şekil 1.39); geleneksel olarak intihar ettikleri söylene de cinayet olduğu da öne sürülmüştür. **Octavian**, “**İki Sezar**'dan biri fazla!” diyen **Arius Didymus**'un tavsiyesine uyarak (**Homeros**'taki bir dizede bir kelime oyunu) Firavun **Sezaryon**'u İskenderiye'de idam ettirdi. **Sezaryon**'un muhafızları, öğretmeni de dahil, İskenderiye'ye dönmeleri karşılığında affedilecekleri sözüyle kandırıldılar ya da ona ihanet ettiler (kayıtlar bu konuda net değildir). Halk arasında **Sezaryon**'un boğularak öldürüldüğü düşünülmektedir, ancak ölümünün kesin koşulları belgelenememiştir. **Octavian** daha sonra Mısır'ın mutlak kontrolünü ele geçirdi ve M.Ö. 30 yılı, Mısır'ın geleneksel kronolojik sistemine göre yeni hükümdarın saltanatının ilk yılı olarak kabul edildi.

Sezaryon'un çok az resmi günümüze ulaşmıştır. Bunlardan biri, kayışında isminin yazılı olduğu (kartuş) ve **Cesarion**'a teklif edilen bir kral gövdesidir (Bkz. “**Torso of a Ptolemaic King, inscribed with cartouches of a late Ptolemy**”). Bir diğeri, M.Ö. 19 Ocak 30 tarihli **Sezaryon**'un tanrılara adak sunduğu yuvarlak tepeli bir kumtaşı stelasıdır: “**Krallardan doğan kralların bedensel kızı olan kadın firavununun, babasını seven iyiliksever tanrıça Kleopatra'nın ve babasını ve annesini seven tanrı Sezar olarak adlandırılan firavun Ptolemaios'un**” diye devam eder. Adı verilmeyen firavun **Sezaryon**'dur (Bkz. “**EA1325**”).

Şekil 1.39. Pompei'den M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreğinden kalma, büyük olasılıkla kraliyet diademini takmış **Kleopatra**'yı bir intihar eylemi sırasında zehir içerken ve yine kraliyet diademi takmış **Sezaryon**'u arkasında dururken tasvir eden bir Roma resmi.

Ayrıca İskenderiye limanında 1997'de bulunan kısmi bir heykelde **Cesarion**'un tasvir edildiği düşünülmektedir ve Dendera'daki Hathor Tapınağı'nda annesiyle birlikte yetişkin bir firavun olarak 2 kez kabartma olarak tasvir edilmiştir (Bkz. Şekil 1.38). **Cesarion**'un bebeklik resmi **Kleopatra**'nın bazı bronz sikkelerinde görülür.

Özetle bu tarihi bilgilere göre İtalyanların **Sezaryon**'un **Kleopatra** ile **Jül Sezar**'ın oğlu olduğunu kabul etmekten başka çareleri yok. Artık İmparator **Augustus**'un baskısı kalktığına göre ve onun koruma muhafızlarından (**Praetor**) **Gaius Cestius**'un piramitinin sırrını çözen kişi olarak, **Sezar**'ın hakkının **Sezar**'a geri verilmesi gerektiğini düşünüyorum (Y.N. Bu çalışmada “**Avrupa Rönesansı'nda 'Mükemmel Adam' Tasvirleri**” adlı çalışmamda olduğu gibi **Constantino Sigismondi**'nin dışında (ki o da Google Earth'teki haritalarda çokça gördüğüm piramitin azimutunda beni doğrulttu ya da kesinleştirdi) hiçbir İtalyan'dan yardım almadım. Fakat başlangıçta çok masumane görülen bu durum bir noktadan sonra, özellikle çelişkiler söz konusu olduğunda, kendinizle mücadeleye dönüşüyor ve galip çıktığınız takdirde sizin için bir zafer (**Gaius**) oluyor. Şimdi bu son zaferimi **Sezaryon**'un **Jül Sezar**'ın oğlu olduğuna ilişkin mükemmel bir okuma parçası vererek bir seviye ileriye taşıdım. Çünkü bu bilgileri hiçbir kaynaktan bir arada görmeniz mümkün değildir. Kaynakların çoğu, ki buna Wiki başlıklı ansiklopediler de dahildir, **Sezaryon**'un hayatı hakkında sanki **Augustus** yaşıyormuş gibi yanıltıcı bilgiler verir). Burada gördüğünüz bu tarihi bilgilerin çoğunu ne **William Shakespeare** ne de 1963 yapımlı “**Kleopatra**”

BÖLÜM 1: Büyük Piramit'teki π 'nin Sırrı

1.8. Cestius'un Piramiti

filmdeki oyuncular biliyordu (Y.N. Filmin kritizesini 2023 yapımı ve 4 bölümlük "[Kraliçe Kleopatra](#)" dizisinde bulabilirsiniz). Onlar sadece kendilerine ulaşan az sayıda ama kesin tarihi bilgilerden hareketle eserlerini ortaya koydular. Hatta bu tarihi bilgilerden biri uygulamaya geçti bile!

"Ne seninle ne sensiz!"

Şimdi 60. yaşını kutlayan *Mankiewicz*'in yönettiği "[Kleopatra](#)" filminin ikonik olmasındaki sebeplerden en magazineli, İtalya'daki sette yaşandı. *Elizabeth Taylor* ile *Richard Burton*'ın aşkı başladığında ikisi de başkalarıyla evliydi. Ama öyle büyük bir aşka tutuldular ki *Kleopatra* ile *Marcus Antonius* aşkı 2000 yıl sonra yeniden ortaya çıktı ve *Taylor* eşi *Eddie Fisher*'den, *Burton* ise *Sybil Williams*'tan boşandı. "[Kleopatra](#)" filmi, bu aşkın da etkisiyle kült bir yapıma dönüştü. 1964'te evlenip 1974'te boşanan *Taylor* ile *Burton*, 1975'te tekrar evlenip 1 yıl sonra yine ayrıldılar. Onların ilişkisi "*Ne seninle ne sensiz!*" diye özetlenebilecek çekişmeli bir birliktelikti. *Burton* 1984'te yaşamını yitirirken, başından 8 evlilik geçen *Taylor* 2011'de vefat etti. Onlardan geriye kalan en büyük hatıralardan biriyse "[Kleopatra](#)" filmi oldu (Bkz. Daha detaylı bilgiler için "[Ölüm-süz bir Aşk ikonu Elizabeth Taylor](#)").

Bu bölümü şu hatırayla sonlandırmazsam olmaz!

Romalı Muhammed Ali

XVII. Yaz Olimpiyatları'nda altın madalya kazanan *Muhammed Ali* Olimpiyat Köyü'nün adeta başkanı olur ve bu ilgi gittikçe büyüdüğünden kendisiyle bir röportaj yapılır.

Şekil 1.40. En son bir belgeselde *Kleopatra*'nın siyahi oyuncu *Adele James* tarafından canlandırılması üzerine Mısırlı yetkililer ayağa kalktı. Yapım, "*Kleopatra, Yunan asıllı ve beyaz tenliydi!*" denilerek yarıya taşındı. M.Ö. 51'den 30'a kadar Mısır Ptolemaios Krallığı'nın kraliçesi olan *Kleopatra*, hem Roma diktatörü *Sezar* hem de Romalı general *Marcus Antonius* ile aşk yaşamıştı. 1963 tarihli "[Kleopatra](#)" filmindeyse Mısır Kraliçesi'ni Hollywood yıldızı *Elizabeth Taylor*, *Sezar*'ı *Rex Harrison*, *Marcus Antonius*'u *Richard Burton* canlandırmıştı. *Joseph L. Mankiewicz*'in yönettiği ve 44 milyon dolara mal olan bu 4 saatlik film, diğer tüm *Kleopatra* filmlerini geride bırakarak hayatta kaldı ve bugün 60'ıncı yaşını kutluyor. Bunda en büyük pay ise *Elizabeth Taylor* ile *Richard Burton*'ın gerçek hayattaki aşkının da film setinde başlamış olması!

Şekil 1.41. Spikerin 1960 Roma Yaz Olimpiyatları'nda boksta hafif ağır sıklıtte altın madalya kazanan *Muhammed Ali* ile röportaj yaparken ilk sorduğu soru şu: "*Romalı adınız nereden geliyor?*"

Muhammed Ali şöyle cevaplar: "*Anladığım kadarıyla, ben Cassius Marcelus Clay VI ve büyük büyük büyükbambam Kentucky kölesiydi. Adımı Kentuckyli atalarından aldım.*"

-Nereli olduğumu ya da nereden geldiğimi söyleyemem ama boksta küçük bir ün kazandığım için çoğu insan nereli olduğumu ve isminin kökenini merak ediyor. Oysa pek araştırmadım!", *Kan Kardeşler: Malcolm X ve Muhammed Ali*, 17:41.

Bence *Muhammed Ali* "Cassius Marcelus Clay VI" adına karşı değildi, bu ismin bir Roma kölesiyle özdeşleştirilip kendisine "köle" denilmesine karşı çıktı ve bu yüzden aynı belgeselde gösterilen mahkemede kendisine defalarca "Cassius" denmesine rağmen her seferinde "Muhammed Ali" diyerek düzeltti. Çünkü Amerikalı beyazlar bu tür tuhaf lakaplarla siyahilere takılmayı adet edinmişlerdi. Örneğin *Malcolm X*'e göre, yaşı ne olursa olsun siyahilere "Oğlan" diyorlardı (*Muhammed Ali*'ye takılan bir diğer lakap bir çöl filmi destanındaki "*Arabistanlı Cassius*" idi. Bkz. "*KHAFRE Piramiti'nin Mimarisi 5*", *TESTO 5.5*, S. 7).